

**T. PETRONII
FRAGMENTUM
TRAGURIENSE:
VENETI AD
ROM...**

Petronius (Arbiter)

Staatl. B. Bibliothek
Regensburg

Clay 271.

T. PETRONII ARBITRI
FRAGMENTUM
TRAGURIENSE,

Veneti ad Rom. Pontificem Orato-
ris beneficio redintegratum.

Unà cum

JO. CAII TILEBOMENI
Conjecturis,

HADRIANI VALESII

&

JO. CHRISTOPHORI WAGENSEILII
Dissertationibus Epistolicis;

Aliorumq;

Clarissimorum Virorum Judiciis,
ad

CHRISTOPHORUM ARNOLDUM
super hac re perscriptis.

Accedit

V. C. JOH. SCHEFFERI

Dissertatio,

de fragmenti hujus vero auctore;

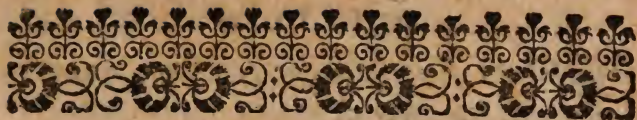
&

Index necessarius.

NORIBERGÆ.

Sumtibus MICHAELIS & JOH. FRIDERICI
ENDTERORUM.

ANNO M. DC. LXVII.

HUMANO LECTORI

Christophorus Arnold S. P. D.

BArleo si credas, qui Romanos scri-
ptores acri subtiliq; ingenio & ju-
dicio percensuit, elegantissimus
(a) Petronius est; & eleganti-
arum (b) sub Nerone Arbiter,
homo Latini sermonis potens: à quo Belgi-
cus ille Claudianus perstringi (c) verborum
tumorem, & inanes sonos, diligenter mo-
net. Nunc igitur àmpq̃, quo me vertam:
Hac enim res est, quæ cujusq; animum in hac
causa dubium facere possit. Estne ipse Ar-
biter, an non est? Hic se arbitrio nostro non
eximet, si quidem spectatores sumus eleganti-
arum, quas nemo facile videbit. Quanta illa
depravatio & fæditas turpificati fragmenti
huius debet videri? ingens verborum tumor
est; turgent, & inflata sunt ferè omnia: nec
suo quodq; in loco sonat aptissime. Tantum
verò abest, ut negligam ista, & nimis antiqua
& stulta dicam; aut illam Clarissimorum Viro-
rum operam deputem parvi preti: ut potius vel
() 2 mihz

(a) Epist. 132. (b) Epist. 60. (c) Epist. 129.

mihī saltim, si non aliis, persuadeam, quod comica lenitatis pater de muliere, quæ citra speciem erat & delectationem, ait in Mostellaria: Purpura ætas occultanda est, auro turpe mulieris. Caterum jurabo, mihi non liquere; atq; ita judicatu illo solutus ero.

Interea eruditione & dignitate illustres in Galliis viros veneror, quos in Divorum epulis non de vetere solum novaq; philosophia, verum de hoc ipso etiam fragmento incredibili judicio differuisse, accepi: Cumq; producta lis esset longius, Celsissimos edixisse Præsides, amplius esse dispiciendum. Hoc quoq; in Germania egere docti homines, atq; imprimis eruditi; quorum sententias, chartis hisce inclusas paucissimis, tandem, flagitantibus id amicis, in lucem edidi; ne perirent. Vale, humane Lector, & omnia ad tuum de Arbitro arbitrium refer.

ANEKΔOTON
EX
PETRONII
ARBITRI
SATIRICO,
FRAGMENTUM.

PRÆFIXO. JUDICIO
de Styli ratione ipsius.

ἡθὺς δικάου Φαῦλος ἔ ψαυέ λόγος. Eurip.

NOTES

THE

WINTER

OF 1883

MEMORIAL

TO THE

WINTER

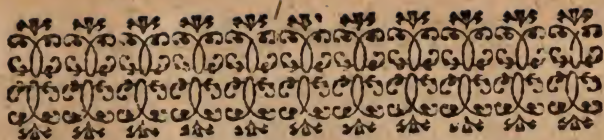
OF 1883

OF 1883

OF 1883

OF 1883

OF 1883

JO. CAIL TILEBOMENI,
de Traguriensi Fragmento
Petronii
JUDICIUM
AD TYPOGRAPHUM.

Iboni! vir amicissime, quam delinitum is apte, quam benè permulsum animos eorum, quibus adhuc cordi sunt Romanæ Musæ venustiores; tersa de more, quam paras, editione novorum-veterum quantivis pretii, Fragmentorum Petronii, quæ Tragurii reperta sunt, nuper in rara & ad invidiam usque felici librorum inibi supellectile Cippicorum illustrium. Quid enim felicem non appellem illam, quæ talem, ut ita dicam, aspergit aquam in dies deficientibus ac sensim pereuntibus literis amœnioribus: unde vires ipsæ nonnullas valeant resumere? Nec poteras certè, Vir optime, quidquam jucundius, vel gratius adornare sapientibus ac patricii gustus hominibus, quam re-

DE PETRONII FRAGM.

ticientia sepultam huc usque secretioris
 Historiæ portiunculam illam, in apricum
 proferre: & spurcæ Neronis aulæ flagitia,
 quæ sub exoletorum fœminarumque per-
 sonis, perurbane in scenam traduxit ac u-
 na perstrinxit Petronius; omnium oculis
 & odio subjicere. Ubi subit abominari
 maxime facin, indignum prorsus illorum
 hominum, qui desideratissimi, jure merito
 Satirici Caii Petronii; Arbitri inquam, il-
 lius sui nequitiarum Principis, integrum
 corpus celant ac posteris invident. Maçte
 igitur hac nova virtute, Vir ornatissime,
 pergeque tuis alacriter typis beare hanc
 ipsam, quam per amicos illustres faustis a-
 vibus, ex Italia es nactus; mellitissimâ par-
 tem Comœdiæ hujus (ita vocat hoc opus
 Policraticus Joannis Sarisberiensis, cui
 æque ac Ciceroni Terentius, familiaris fu-
 isse videtur Petronius.) Nec verò, an illa
 sit pellepidi, ut erat prorsus, ingenii Arbi-
 tri nostri genuina proles, ullus dubito:
 cum id satis superque conficiant & pro-
 bent, tum constans ac nihil turbata narra-
 tionis series ejusce literariæ auctoris; cu-
 jus interventu, cupientissimo sanè, vulga-
 torum jam pridem Petronii Fragmento-
 rum hiatus & lacunas expleri: peregrina,
quæ

JUDICIUM.

quæ irreperant, verba, migrare: contra-
que propria in eorum locum redire ac
postliminii quasi jure, planè mireris rever-
tere: Tum etiam suavis ac nulli cum illa
communis, nitor & concinnitas orationis:
ut alia præteream argumenta, nō minoris
addicenda. Sed objiciet quis forte, multa
notari in illa, quæ vix audiant Latine: mul-
tas voces insolitas ac ita obscuras, ut vel
ipsi Oedipo negotium facesserent: adeo ut
tam purum, tam nitidum tamque politum
Scriptorem minus redoleant. Cedam e-
quidem: Sed ille quoque concedat necesse
est, (si quid illi saporis ac solertiæ bonis in
literis) Petroniani sermonis leporem, gra-
tiam atque venustatem, hæc inter, mica-
re, & ut stellas inter Luna minores, clarius
refulgere, ut isthæc proindè aut male- ni-
tenti, vel deficienti *αὐτοζήφω*: aut Ama-
nuensi non satis perito imputari debeant.
Neque mehercule hæc impudens dico;
cum noverim probe, id infortunii genus
accidisse huic ipsi Petronio, cum primum
Venetiis, anno millesimo undequingen-
tesimo, prælo commissum est atque publi-
catum Satiricum illius

*lacerum crudeliter ora,
ora manusque ambas, populataque tempora raptis
auribus, & truncas inhonesto vulnere nares.*

DE PETRONII FRAGM.

Verumenimverò bonopolitiorum literarum Fato, tempore ex illo pænè nullus, cui paulo blandius arriserint ipsæ Musæ; non annisus est ei ferre suppetias ac medicinam facere; imprimisque Hermanus Buschius, inde Joannes Alexander Brassicanus: ac ita deinceps, ordine Commemorationis cujusque, Joannes Auratus: Henricus Memmius: Alphonsus Delbenius: Claudius Puteanus: Joannes Sambucus, Pannonius ille doctissimus, qui M. S. Codicis longè amplioris meliorisque, quam qui tum editi erant, opera; Petronium in multis perfectiorem, & paginis etiam solidis auctiorem reddidit Antverpiæ centum abhinc annis minus uno, Joannes Tornæsius, qui suam editionem Lugduni, paulo post instruxit, sanè præstabilem. Henricus Stephanus: Petrus Daniel, qui sub Pierrii Aureliani nomine, eruditissimas suas in Petronium Notas in vulgus exire, si vixisset, constituerat. Pithœus uterque: Marmertus Patissonius, qui præter varietatem Lectionum, quae elegantibus quidem formis, cum ipso Petronio Lutetiæ chartis illevisit perpulchris anno M. D. LXXVII. Aliam insuper tam magis nitentem, quam esse potest, locupletioremq; Authoris illius

JUDICIUM.

lius editionem perfecit ibidem, annos post decem, Joannes Passeratius, cujus Exemplar & id suffertum manu propria lectionibus variis notisque innumeris: quin & felicibus conjecturis ditatum ac illustratum asservat Parisiis I. Jacobus Mentelius, Vir Nobilis. Michaël Gaspar Lundorpius, qui ὁμολογούμεθα de Petronio præclara collegit, falso Erhardi nomine alias edita. Germanus Coladonius; Janus Douša Pater, in quo perfecta semper eruditio certavit cum ingenii pulchritudine: quique inter cætera de Petronio Arbitro, hoc etiam est promeritus, ut insignia duo loca ipsius: alterum de ductili vitro, alterum de cœna Trimalcionis; quæ sibi quondam assumpserat Joannes ille Sarisberiensis, in Satirici ordinem authoris ejusdem, primus ipse redegerit. Petrus Guirandus: Joannes Ricardus: Gulielmus Dupeyratius: Claudius Binetus: Janus Douša, Filius: Conradus Rittershusius: Jacobus Bongarsius: Joannes à Wovveren, & ille quid utique non præstitit? quos pluteos non excussit, ut Petronium nova luce suffunderet? Gaspar Scioppius: Georgius Erhardus: Josephus Antonius Gonsalvus a Salas, qui suis in Petronium Commentis, iisque selectis Jupiter!

DE PETRONII FRAGM.

piter! & amussitatis exacte, curavit ad-
 Sirenem Latinam seu purissimarum vo-
 cum illius quasi Promptuarium, nulli ni
 fallor, qui Romane loquendi amat vene-
 res, non valde gratum, ac propemodum
 necessarium. Joannes Burdelotius: qui
 Commentario, illoq; brevi ac mire diser-
 to atque accurato, eundem enucleavit.
 Renatus Morellus: Joannes Petrus Loti-
 chius, qui Notis ad Petronii verba, *ιαρο-
 Φυσικά ζητήματα* præmisit, curiosa omni
 doctrina referta, atque ad miraculum eru-
 dita: Thomas de Judicibus: aliique, adeo
 sunt multi, ut enumerando vix sustineas.
 Qui omnes invicem fecêre Animadversi-
 onibus & Collectaneis, Castigationibus &
 Schediasmatis, Racemationibus & Scho-
 liis, Observationibus & Symbolis, Excur-
 sibus, & Conjectaneis, Notulis, Dissertati-
 onibus ac Spicilegiis: ut quem quondam
 turpi ubique scatentem stribiligine, muti-
 lum, deformem dederat vetus editio, Ve-
 netiis: vel ex ipsa postmodum, Calderia-
 na, Parisiis: emaculatum nunc tandem,
 ac tantum non restitutum feliciter habe-
 amus. Quod certe cum tuo, Vir eximie,
 novo hocce Fragmento, quod è vetustissi-
 mo (ne quid fraudis in eo subesse quis pu-
 tet)

JUDICIUM.

tet) simul & integerrimo Mureti Codice Manuscripto, cujus meminit Petrus Daniel in Notis, describi fortean sibi olim curaverat Venetiis, dum Doctis quibusque percharus Juvenis hic commoraretur Muretus, Hector Cepio seu Cipicus, civis Tragurianus, vir apud suos magnificus, & optimarum artium gloriâ laudatissimus; similiter actum iri, mihi facile persuadeo, statim atque secundo artis tuæ munere dimiseris, publicaveris; illiusque salutem τῶν ἰατρῶν χαρίεντος appositè commendaris. Sed interim, Vale.

PRÆFATIO EDITIONI PATAVINÆ
anni 1664. præfixa.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

MARINUS Statileus Traguriensis, vir diligens, & eruditus, cum olim post absolutum Jurisprudentiæ studium Patavio reversus in patriam, offendisset in Bibliotheca Nicolai Cippici amici omnibus officiis conjuncti sibi, antiquum volumen, in eoque una cum carminibus Horatii vulgaris exempli, Satyricon Petronii Arbitri; in quo præterea, quæ de opere hujus auctoris circumferuntur, plurima notasset nova, neque in impressis legi solita, deliberare apud
se cœpit

se cepit de scripto publica litteratorum delectationi non invidendo, cum prater antiquitatem codicis, ad pretium inventi conferre plurimum videretur, quod liber Heſtori quondam Cippico poſſeſſus putabatur, hujus Nicolai abavo, viro longe doctiſſimo, magnaeque inter ſuos auctoritatis, & fama, quemque tradunt literis & optimarum artium gloria proximum floruiſſe Coriolano Cippico conſobrino ſuo ſcriptori elegantis hiſtoria De bello Aſtatico; quod Veneticum Mahomete Secundo Turcarum Principe geſſere Petri Mocenici ducta; cujus quidem ſcriptoris honorifica mentio extat apud Palladium Fuſcum in opusculo De ſitu ora Illyrici, & apud M. Antonium Sabellicum De antiſiqua linguae reparatione: cumque idcirco ſatis cauſe habere ſe crederet, ne, quod invenerat contemnendum putaret, cum doctioribus quibusque ſuum conſilium, primo in patria, deinde Venetiis, ac Patavii communicavit; ſed imprimis cum Johanne Rhodio profunde eruditionis, & ſolidi judicii viro. Et quia res viſa omnibus eſt magni imprimis momenti, propter ſingulare auctoris de puritate, & elegantia linguae Latinae meritum, cujus germanum hunc partum ne crederet, multis atque indubiis argumentis adducebatur: deſtinavit commodiori meditationi curam vulgandi ſcripti, notisque & caſtigationibus illuſtrandi; ſed quoniam ſuum propoſitum aliis occupationibus diſtentius exequi differebat, truciabaturque ea mora multorum doctorum hominum commotos expectatione animos, Venetus ad Summum Pontificem Orator ſuus ei rei ſtadium, auctoritatemque commodavit: quamvis enim graviffimis urgeatur negotiis, intentaque, & aſſidua mentis agitatione opus habeat, ut ſuo ampliffimo minifterio, ea, quam omnes in eo admirantur prudent

prudētia, consilio, dexteritate respondeat; studia tamē optimarum artium, pulcherrimum sapienti viro molestis à curis laxamentum existimat: utque est amantissimus literarum, reique literariae promovenda maxime cupidus, egit cum Statileo vehementer, ut saltem exemplum ejus partis libri, quā Petronius hic Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam adse mitteret; quod non tarde, nec opereose obtinuit.

Itaque tanti Legati beneficio doctissimi cujusque in urbe censura subiectus liber, opinionem sui, quam è Dalmatia, Venetiisque ac Patavio attulerat, facile retinere est visus. Primo, quia antiquitas scripturae ducentorum amplius annorum (quam illi nemo non tribuit) omni illius suspitione suppositionis liberat, quod ei seculo non adhuc adeo subtiliter saperens sermonis Romani lautitiae, ut hujus auctoris non aliter, quam elegantia commendati, famam, ac nomen tam anxie ac laboriose assuere voluerint lucubrationibus suis eruditi viri: Deinde, quod lacuna pleraque, & hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per haec scripta explentur, & complanantur, & sicubi in ipsis lacunis verba aliqua pauca, nec integra sententia extant, hoc supplemento suis locis aptata, & suo sensui restituta leguntur; idemque accidit de narratione casus infelicis illius vitreorum vasorum artificis, quam à Joanne Sarisberiensis accepimus Petronianam esse: cujusmodi etiam est eodem auctore porcum Trimalcionis aliis animalibus, atque escis gravidus, qui in hoc fragmento lepidissime describitur. Accedit res omnium gravissima, stilus non abhorrens à Petronii charactere: Verum quia hoc ipsum nequam perpetuum est, nec pauca dictiones occurrunt insolē-

nsolentes Romanis auribus, ac sententia etiam quædam non usquequaque Petroniani saporis, non nemo est, qui dubitat, ne id accidat scriptura vitio nō ex omni parte germana: aliis librariorum culpa esse videtur, qui exscribendo alia ex aliis exemplaria errores erroribus accumularint, notasque fortasse in margine librorum inventas auctoris verbis immiscuerint. Nobis rem in medio ponere consilium est, & iudicio legentium integram relinquere: itaque fragmentum ipsum Statilei ejus inventoris manu diligenter à suo veteri exemplari descriptum, nudum, & quale ab eodem impetratum accepimus, correctis dumtaxat nonnullis gravioribus orthographiæ mendis, publici juris facere decrevimus; quo materia præbeatur decoris ingenio, & hujusmodi lingua Latina munditiarum intelligentibus, in hoc sepulvere exercendi, scriptoremque omnium lepidissimum hac etiam sui parte à temporis injuriis vindicandi. Accipe igitur, humanissime Lector, hunc nostrum, qualiscunque est, laborem, & conatum promovendi pro virili parte Latinas lueras boni consule; operisque elegantissimi integritati, quantum licuit, consultum esse pro tuo erga bonas artes studio gratulare.

ANEKΔOTON
EX
PETRONII
ARBITRI
SATYRICO
FRAGMENTUM.

ENERAT jam tertius dies, id est, expectatio liberæ cœnæ. Sed tot vulneribus confossis, fuga magis placebat, quam quies. Itaque, cum mœsti deliberaremus, quo-

nam genere præsentem evitaremus procellam, unus servus Agamemnonis interpellavit trepidantes: &, Quid vos, inquit, nescitis hodie apud quem fiat? Trimalcio lautissimus homo, horologium in tricli-

A

nio,

nio, & buccinato rem habet subornatú; ut subinde sciat, quantum de vita perdiderit. Amicum ergo, diligenter obliti omnium malorum, & Gytona libentissime servile officium tuentem usque hoc, jubemus in balneo sequi. Nos interim vestiti errare cœpimus, imo joculari magis, & circulis ludentem accedere; cum subito videmus senem calvum tunica vestitum russea, inter pueros capillatos ludentem pila. Nec tam pueri nos, quamquam erat operæ precium, ad spectaculum duxerant, quam ipse pater familiæ, qui soleatus pila prasina exercebatur; nec amplius eam repetebat, quæ terram contigerat, sed follem plenum habebat servus, sufficebatque ludentibus. Notavimus, etiam res novas: Nam duo spadones in diversa parte circuli stabant, quorum alter matellam tenebat argenteam, alter numerabat pilas, non quidem eas, quæ inter manus lusu expellente vibrabant; sed eas, quæ in terram decidebant. Cum has ergo miramur lautitias, accurrit Menelaus, &, Hic est, inquit, apud quem cubitum ponitis; & quid jam principium cœnæ videtis? Et jam non loquebatur Menelaus, cum Trimalcio digitos concre-

crepuit; ad quod signum matellam spado ludenti subjecit. Exonerata ille vesica, aquam poposcit ad manus; digitosque aspersos paululum, in capite pueri terfit. Longum erat singula excipere. Itaque intravimus balneum, & sudore calfacti momento temporis ad frigidam eximus. Jam Trimalcio unguento perfusus tergebatur, non linteis; sed palliis ex lana mollissima factis. Tres interim jatrapiæ in conspectu ejus falernum portabant; & cum plurimum rixantes effunderent, Trimalcio hoc suum propinasse dicebat. Hinc, involutus, coccinea gausapa, lecticæ impositus est, præcedentibus phaleratis cursoribus quatuor, & Chiramaxio, in quo deliciæ ejus vehabantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior. Cum ergo afferretur, ad caput ejus cum minimis symphoniacis tibiis accessit; & tamquam in aurem aliquid secreto diceret, toto itinere cantavit. Sequimur nos admiratione jam saturi, & cum Agamemnone ad januam pervenimus, in cujus poste libellus erat, cum hac inscriptione fixus: **QUISQUIS SERVUS SINE DOMINICO IUSSU FORAS EXIERIT, ACCIPIET**

PLAGAS CENTUM. In aditu autem ipso stabat ostiarius prasinatus, cerasino fucinctus cingulo, atque in argentea pium purgabat. Super limen autem cavea pendebat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. Ceterum ego dum omnia stupeo, pene resupinatus crura mea fregi. Ad sinistram enim intrantibus, non longe ab ostiarii cella, canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus, superque quadrata littera scriptum (CAVE CANEM). Et collegæ mei quidem riserunt; ego autem collecto spiritu, non destiti totum parietem persequi. Erat autem venalitium titulis pictum, & ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Minervaque ducente Romanam intrabat. Hinc quemadmodum ratiocinari didicisset, deinceps dispensator factus esset, omnia diligenter curiosus pictor, cum inscriptione reddiderat: In deficiente vero jam porticu, levatum mento in tribunal excelsum Mercurius rapiebat. Præsto erat Fortuna, cornu abundanti copiosa, & tres Parcæ aurea pensatorquentes. Notavi etiam in porticu Gregem cursorum cum magistro se exercentem. Præterea grande armarium
in

in angulo vidi, in cujus ædícula erant Lares argentei positi, Venerisque signum marmoreum, [positum] & pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius conditam esse dicebant. Interrogare ergo Atriensem cœpi, quas in medio picturas haberent. Iliada, & Odyssæam, inquit, ac lenatis gladiatorium munus non licebat multatiam considerare. Nos, jam ad triclinium perveneramus, in cujus parte prima procurator rationes accipiebat: & quod præcipue miratus sum, in postibus triclinii fasces erant cum securibus fixi, quorum imam partem quasi embulum navis æneum finiebat, in quo erat scriptum: CN. POMPEIO TRIMALCIONI SE VIRO AUGUSTALI CINNAMUS DISPENSATOR. Sub eodem titulo, & lucernabilychnis de camera pendeat, & duæ tabulæ in utroque poste defixæ; quarum altera, si bene memini, hoc habebat inscriptum: III. ET PRIDIE KALENDAS JANUARIAS CN. NOSTER FORAS COENAT. altera Lunæ cursum, stellarumque septem imagines pictas, & qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bulla notabantur. His repleti voluptatibus, cum conaremur in tri-

clinium intrare, exclamavit unus ex pueris, qui super hoc officium erat positus: Dextro pede. Sine dubio paulisper trepidavimus, ne contra præceptum aliquis nostrum limen transiret. Ceterum, ut pariter movimus dextros gressus, servus dispoliatus nobis procubuit ad pedes, ac rogare cœpit, ut se pœnæ eriperemus; nec magnum esse peccatum suum, propter quod periclitaretur. Subducta enim sibi vestimenta dispensatoris in balneo, quæ vix fuissent decem sestertiorum. Retulimus ergo dextros pedes, dispensatoremque in precario aureos numerantem deprecati sumus, ut servo remitteret pœnam. Superbus ille sustulit vultum, &, Non tam jactura me movet, inquit, quam negligentia nequissimi servi. Vestimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo cliens quidam donaverat, Tyria sine dubio, sed jam semel lota. Quicquid ergo est, dono vobis. Obligati tam grandi beneficio cum intrafsemus triclinium, occurrit nobis ille idem servus, pro quo rogaveramus, & stupentibus spississima basia impegit, gratias agens humanitati nostræ, Ad summam, statim scietis, ait, cui dederitis beneficium.

cium. vinum dominicum ministratoris gratia est. Tandem ergo discubuimus, pueris Alexandrinis aquam in manus nivatam infundentibus, aliisque insequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti subtilitate tollentibus. Ac ne in hoc quidem tam molesto tacebant officio, sed obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota familia cantaret. Itaque potionem poposci: paratissimus puer, non minus me acido cantico excepit, & quisquis aliquid rogatus erat, ut daret: Pantomimorum non patris familiæ, triclinium crederes. Allata est tum gustatio valde lauta. Nam jam omnes discubuerant præter unum Trimalcionem, cui locus novo more primus servabatur. Ceterum in promulsidari afellus erat Corinthius cum bisaccio positus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera nigras. Tegebant afellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalcionis inscriptum erat, & argenti pondus. Ponticuli etiam ferruminati sustinebant glires melle, ac papavere sparsos. Fuerunt & tomacula ferventia, supra craticulam argenteam posita; & infra craticulam, Syriaca pruna cum granis punici mali.

In his cramus lautitiis, cum ipse Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusque inter cervicalia munitissima expressit imprudentibus risum. Pallio enim coccineo adrasum excluferat caput, circaque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat mappam, fimbriis hinc atque illinc pendentibus: habebat etiam in minimo digito sinistræ manus anulum grandem subauratum, extremo vero articulo digiti sequentis minorem, ut mihi videbatur, totum aureum, sed plane ferreis veluti stellis ferruminatum. Et ne has tantum ostenderet divitias, dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina splendente connexum. Ut deinde pinna argentea dentes perfodit, Amici, inquit, nondum mihi suave erat in triclinium, absens more, vobis venire, sed ne diutius absentivus essem, voluptatem mihi negavi. Permittis tamen finiri lusum. Sequebatur puer cum tabula terebintina; & crystallinis tessleris, notavique rem omnium delicatissimam. Pro calculis enim albis, ac nigris aureos, argenteosque habebat denarios. Interim dum ille omnium textorum dicta inter lusum consumit, gustantibus

tibus adhuc nobis repositorium allatum est cum corbe, in quo gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales, quæ incubant ova. Accessere continuo duo servi, & symphonia strepente scrutari paleam cœperunt, erutaque subinde pavonina ova, divisere conuivis. Convertit ad hanc scenam Trimalcio vultum: &, Amici, ait, pavonis ova gallinæ jussi supponi, & mehercules timeo ne jam concepta sint; tentemus tamen, si adhuc forbilia sunt. Accipimus nos cochlearia non minus selibras pendentia, ovaque ex farina pingui figurata pertundimus. Ego quidem pane projecì partem meam: nam videbatur jam in pullum coisse. Deinde ut audiui veterem convivam, Hic nescio quid boni debet esse, persecutus putamen manu, pinguiissimam ficedulam inveni piperato vitello circumdatam. Jam Trimalcio eadem omnia lusu intermisso poposcerat, feceratque potestatem clara voce, si quis nostrum iterum vellet mulsum sumere, cum subito signum symphonia datur, & gustatoria pariter à Choro cantante rapiuntur. Ceterum inter tumultum, cum forte parapsis excidisset, & puer jacentem sustulisset, animadvertit

tit Trimalcio, colaphisque objurgare puerum, ac projicere prorsus parapsidem iussit. Insecutus est lecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta scopis coepit verrere. Subinde intraverunt duo Æthiopes capillati, cum pusillis utribus, quales solent esse, qui arenam in amphitheatro spargunt, vinumque dedere in manus, aquam enim nemo porrexit. Laudatus propter elegantias dominus, Equum, inquit, Marsamat: itaque iussit suam cuique mensam assignari. Obiter & fædissimi servi minorem nobis æstum in frequentia sua faciunt. Statim allatæ sunt amphoræ vitreæ diligenter gypsatæ, quarum in cervicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo: FALERNUM OPIMIANUM ANNORUM CENTUM. Dum titulos perlegimus, complofit Trimalcio manus, & He heu, inquit, ergo diutius vivit vinum, quam homuncio! Quare tangomenas faciamus; vita vinum est: Verum Opimianum præsto; heri non tam bonum posui, & multo honestiores coenabant. Potantibus ergo, & accuratissime nobis lautitias mirantibus, larvam argenteam attulit servus sic aptatam, ut articuli ejus vertebræque laxatæ in omnem

mnem partem verterentur. Hanc cum super mensam semel, iterumque abjecisset & catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Trimalcio adjecit,

*He heu nos miseros, quam totus homuncio
nil est!*

*Sic erimus cuncti : postquam nos auferes
Orcus :*

Ergo vivamus, dum licet esse bene. Laudationem ferculum est insecutum, plane non pro expectatione magnum, novitas tamen omnium convertit oculos. Rotundum enim repositorium duodecim habebat signa in orbe disposita, superque proprium convenientemque, materiæ structor imposuerat cibum : super Arietem, cicer arietinum : super Taurum, bubulæ frustum : super Geminos, testiculos ac renes : super Cancrum, coronam : super Leonem, ficum africanum : super Virginem, steriliculam : super Libram, stateram, in cujus altera parte scriblita erat, in altera placenta : super Scorpionem, pisciculum marinum : super Sagittarium, oclopetam : super Capricornum, in quo cornua erant, locustam marinam : super Aquarium, anserem : super Pisces, duos mullos. In medio autem cespes cum
herbis

herbis excisus favum sustinebat. Circumferebat Ægyptius puer clibano argenteo panem, atque ipse etiam teterrima voce de Laſerpicio mîmo canticum extorsit. Nos ut tristiores ad tam viles accessimus cibos, Suadeo, inquit Trimalcio, cœnemus; hoc est jus cœnæ. Hæc ut dixit, ad symphoniam quatuor tripudiantes percurrerunt, superioremque partem repositorii abstulerunt. quo facto videmus infra, scilicet in altero ferculo, altitia & sumina, leporemque in medio pinnis subornatum, ut Pegasus videretur. Notavimus etiam circa angulos repositorii Marſyas quatuor, ex quorum utriculis garum piperatum currebat super pisces, qui in Euripo natabant. Damus omnes plausum à familia inceptum, & res electissimas ridentes aggredimur. Non minus & Trimalcio ejusmodi methodio lætus, Carpe, inquit. Processit statim scissor, & ad symphoniam gesticulatus ita laceravit obsonium, ut putares quidem Darium, hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio, lentissima voce: Carpe, Carpe. Ego suspicatus, aliquam urbanitatem ad totiens iteratam vocem pertinere; non erubui

bui cum, qui supra me accumbebat, hoc ipsum interrogare. At ille, qui sæpius ejusmodi ludos spectaverat, Vides illum, inquit, qui obsonium carpit, Carpus vocatur. Ita quotiescumque dicit: Carpe, eodem verbo, & vocat, & imperat. Non potui amplius quicquam gustare: sed conversus ad eum, ut quamplurima exciperem, longe arcessere fabulas cœpi, sciscitarique quæ esset illa mulier, quæ huc, atque illuc discurreret. Uxor, inquit, Trimalcionis. Fortunata appellatur, quæ nummos modio metitur. Et modo, modo quid fuit? Ignoscet mihi Genius tuus, noluisse de manu illius panem accipere. Nunc nec quid, nec quare, in cælum abiit, & Trimalcionis topanta est. Ad summam, merò meridie si dixerit illi tenebras esse, credet. Ipse nescit quid habeat, adeo saplutus est. Sed hæc lupatria providet omnia; &, ubi non putres, est sicca & sobria bonorum consiliorum. Tantum auri vides; est tamen malæ linguæ pica pulvinaris: Quem amat, amat: quem non amat, non amat. Ipse Trimalcio fundos habet, qua milvi volant. Numorum numos. Argenti in ostiarii illius cella, plus jacet, quam quisquam
in

in fortunis habet : Familia vero babæ ! babæ ! non me hercules puto , decimam partem esse , quæ dominum suum novit. Ad summam quemvis ex istis babæcalis, in rutæ folium conjiciet. Nec est, quod putes; illum quicquam emere, omnia domi nascuntur : lana, credræ, piper. lac gallinaceum si quæsieris, invenies. Ceterum parum illi bona lana nascebatur. Arietes à Tarento emit, & eos curavit in gregem. Mel Atticum ut domi nasceretur, apes ab Athenis jussit afferri. obiter & vernaculæ, quæ sunt meliusculæ, à Græculis fient. Ecce intra hos dies scripsit, ut illi ex India semen boletorum mitteretur; nam Musam quidem nullam habet, quæ non ex onagro nata sit. Vides tot culcitras ? Nulla, non aut conchiliatum, aut coccineum tomentum habet, tanta est animi beatitudo ! Reliquos autem collibertos ejus, cave contemnas. valde succosi sunt. Vides illum, qui in imo imus recumbit ? hodie sues octingenta possidet; de nihilo crevit : solebat collo modo suo, ligna portare. Sed quomodo dicunt ? ego nihil scio : sed audi, quomodo Incuboni pileum rapuisset, & thesaurum invenit. Ego nemini
invi-

invideo, si qua Deus dedit: Est tamen sub alapa, & non vult sibi male. Itaque proxime, cum hoc titulo proscripsit: C. POMPEIUS DIOGENES EX KALENDIS JULIIS COENACULUM LOCAT. IPSE ENIM DOMUM EMIT. Quid ille, qui libertini loco jacet? quam bene se habuit! non impropero. Ille sextertium suum vidit decies; sed male vacillavit. Non puto illum capillos liberos habere; nec mercuriales, sua culpa; (ipso enim, homo melior non est) sed libertorum sceleratorum, qui omnia ad se fecerunt. Scito autem sociorum ollam male fervere: & ubi semel res inclinata est, amici de medio. Et quam honestam negotiationem exercuit, quod illum sic vides ex...? libitinarus fuit. Solebat sic coenare, quomodo Rex, apros gauſapatos opera pistoria, viscocos, pistores. Plus vini sub mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet. Phantasia, non homo. Inclinatorum quoque rebus suis, cum timeret, ne creditores illum conturbare existimarent, hoc titulo cautionem proscripsit: JULIUS PROCULUS AUCTIONEM FACIET RERUM SUPERVACUARUM. Interpellavit tam dulces fabulas Trimalchio; nam jam sublatum erat fer-

ferculum, hilaresque convivæ vino sermonibusque publicatis, operam cœperant dare. Is ergo reclinatus in cubitum, Hoc vinum, inquit, vos oportet s̄vave faciatis. Pisces nat̄are oportet. Rogo, me putatis illa cœna esse contentum, quam in theca repositorii videratis? *sic notus Vlyxes?* Quid ergo est? oportet etiam inter cœnandum Philologiam nosse. Patrono meo ossa bene quiescant, qui me hominem inter homines voluit esse. Nam mihi nihil novi potest afferri, sicut ille feri cula mel habuit praxim. Cælus hic, in quo duodecim Dij habitant, in totidem se figuras convertit; & modo fit Aries. Itaque quisquis nascitur illo signo, multa pecora habet, multum lanæ: caput præterea durum, frontem expudorata, cornu acutum. Plurimi hoc signo scholastici nascuntur, & Arieti illi. Laudamus urbanitatem Mathematici. Itaque adjecit. Deinde totus Cælus Taurus fit. Itaque tunc calcitrosi nascuntur, & bubulci, & qui se ipsi pascunt. In Geminis autem nascuntur bigæ, & boves, & colei, & qui utrosque parietes linunt. In Cancro ego natus sum; ideo multis pedibus sto, & in mari, & in ter-

ra multa possideo. Nam Cancer, & hoc
& illoc quadrat : Et ideo jamdudum ni-
hil super illum posui, ne Genesim meam
premerem. In Leone cataphagi nascun-
tur, & imperiosi. In Virgine, Mulieres,
& fugitivi, & compediti. In Libra, lanio-
nes, & unguentarii, & quicumque ali-
quid expediunt. In Scorpione, Venena-
rii, & Percussores. In Sagittario, Strabo-
nes, qui holera spectant, lardum tollunt. In
Capricorno, Ærumnosi, quibus præ ma-
la sua, cornua nascuntur. In Aquario, co-
pones, & cucurbitæ. In Piscibus, Obso-
natores & Rhetores. Sic Orbis vertitur,
tamquam Mola : & semper aliquid mali
facit, ut homines aut nascantur, aut
pereant. Quod autem in medio, cespitem
videtis, & super cespitem favum,
nihil sine ratione facio. Terra mater est in
medio, quasi ovum, corrotundata : & o-
mnia bona in se habet, tamquam favus.
Sophos, universi clamamus, & sublati
manibus ad Camaram, juramus Hippar-
chum Aratumque, comparandos illi ho-
mines non fuisse ; Donec advenerunt
Ministri, ac tolaria proposuerunt toris,
in quibus retia erant picta, subseffores-
que cum venabulis, & totus venationis

apparatus. Nec dum sciebamus, quo mitteremus suspiciones nostras ; cum extra Triclinium clamor sublatus est ingens : & ecce canes laconici, etiam circa mensam discurrere cœperunt. Secutum est hoc repositorium, in quo positus erat primæ magnitudinis aper, & quidem pileatus, è cuius dentibus, sportellæ dependebant duæ, palmulæ textæ : Altera Caryotis, altera Thebaicis repleta. Circa autem minores porcelli, ex copto placentis facti, quasi uberibus imminerent, scropham esse positam significabant, & hi quidem Apophoreta fuerunt. Ceterum ad scindendum aprum, non ille carpus accessit, qui altitia laceraverat ; sed barbatus ingens, fasciis cruralibus alligatus, & alicula subornatus polymita, strictoque venatorio cultro ; latus apri vehementer percussit ; ex cuius plaga turdi evolaverunt. Parati aucupes cum arundinibus fuerunt, & eos circa Triclinium volitantes momento exceperunt. Inde, cum suum cuique iussisset referri Trimalcio, adjecit : Etiam videte, quam porcus ille silvaticus, totam comederit glandem. Statim pueri ad sportellas accesserunt, quæ pendebant è dentibus, Thebaicasque, & Caryo-

Caryotas ad numerum, divisere cœnantibus. Interim ego, qui privatum habebam secessum in multas cogitationes ductus sum: Quare aper pileatus intrasset. Postquam itaque omnis bacalusias consumpsi: duravi interrogare illum Interpreterem meum, quid me torqueret. At ille: Plane etiam hoc, servus tuus indicare potest. Non enim ægnigma est; sed res aperta. Hic aper, cum heri summam cœnam vindicasset, à conviviis dimissus: Itaque hodie tamquam libertus in convivium revertitur. Damnavi ego stuporem meum, & nihil amplius interrogavi, ne viderer nunquam inter honestos cœnasse. Dum hæc loquimur, puer speciosus, vitibus hederisque redimitus, modo Bromium, interdum Lyæum, Euchiumque confessus, Calathisco uvæ circumtulit, & poëmata domini sui, acutissima voce traduxit. Ad quem sonum conversus Trimalcio: Dionysæ, inquit, liber esto. Puer detraxit pileum apro, capitique suo imposuit. Tum Trimalcio rursus adjecit: Non negabitis me, inquit, habere Liberum patrem. Laudavimus dictum Trimalcionis, & circumeuntes puerum sane perbasiamus. Ab hoc fer-

culo Trimalcio ad Jasmum surrexit. Nos libertatem sine Tyranno nacti, cœpimus invitare convivarum sermones; Clamat itaque primus, cum pataracina poposcisset; Dies, inquit, nihil est: dum verfas te, nox fit: Itaque nihil est melius, quam de cubiculo recta in triclinium ire. Et mundum frigus habuimus: vix me balneus calfecit; tamen calda potio vestiarius est. Staminatas duxi, & plane matus sum; vinum mihi in cerebrum abiit. Excepit Seleucus fabulæ partem: Et ego, inquit, non cotidie labor; Baliſcus enim fullo est. Aqua dentes habet, & cor nostrum cotidie liqueſcit; sed, cum muſcipultarium obduxi, frigori læcaſim dico; Nec ſane lavare potui, fui enim hodie in funus. Homo bellus, tam bonus Chryſantus animam ebulliit: modo modo me appellavit: videor mihi cum illo loqui. Hei est, Hei! Utres inflati ambulamus; minores quam muſcæ. ſi n i s tamen aliquam virtutem habent: Nos non pluris ſumus, quam bullæ. Et quid ſi non abſtinax fuiſſet? quinque dies aquam in os ſuum non coniecit, non micam panis, tamen abiit. At plures medici illum perdiderunt, imo magis

gis malus fatus; Medicus enim nihil aliud est, quam animi consolatio. Tamen bene elatus est, vitali lecto, stragulis bonis: planctus est optime, manumisit aliquot: etiam si maligne illum ploravit uxor. Quid si non illam optime accepisset? Sed mulier, mulvinum genus. Nemini nihil boni facere oportet: æque est enim ac si in puteum conjicias. Sed antiquus amor carcer est. Molestus fuit Phileros, qui proclamavit: Vivorum meminerimus: Ille habet, quod sibi debebatur: Honestè vixit, honestè obiit. Quid habet quod queratur? Abax secrevit, & paratus fuit quadrantem de stercore mordicus tollere. Itaque crevit, quidquid crevit, tamquam favus. Puto me hercules illum reliquisse solida centum, & omnia in numis habuit. De re tamen ego verum dicam, qui linguam caninam comedi. Duræ buccæ fuit, linguosus, Discordia non homo. Frater ejus fortis fuit, amicus amico, manu uncta, plena membra, & inter initia malam Parram pilavit. Sed recorrexist costas illius, prima vindemia: vendidit enim vinum, quantum ipse voluit: Et, quod illius mentum sustulit, hereditatem accepit, ex qua plus

involavit, quam illi relictum est. Et ille Stips, dum fratri suo irascitur; nescio cui terræ filio, patrimonium legavit. Longe fugit, quisquis suos fugit. Habuit autem Oracularios servos, qui illum pessum dederunt : Nunquam autem recte faciet, qui cito credit ; utique homo negotians : Tamen verum, quod frunitus est, quam diu vixit : cui datum est, non cui destinatum. Plane Fortunæ filius, in manu illius plumbum, aurum fiebat. Facile est autem, ubi omnia quadrata currunt. Et quod putas illum annos secum tulisse septuaginta, & supra : Sed corneolus fuit, ætatem bene ferebat, niger tamquam corvus. Noveram hominem olim oliorum, & adhuc salax erat. Non mehercules illum puto in domo canem reliquisse. Imo etiam puellarius erat : omnis Minervæ homo, nec improbo ; hoc solum enim secum tulit. Hæc Phileros dixit ; illa Ganymedes ; Narratis, quod nec ad Cælum, nec ad Terram pertinet ; cum interim nemo curat, quid annona mordet. Non mehercules hodie buccam panis invenire potui ; & quomodo ficcitas perseverat ? jam annum esurio. Ædilibus male eveniat, qui cum pisto-

ribus

ribus colludunt. Serva me, servabo te. Itaque populus minutus laborat, nam isti majores maxillæ, semper Saturnalia agunt. O si haberemus illos Leones, quos ego hic inveni, cum primum ex Asia veni! Illud erat vivere. Similia Sicilia interiores, & larvas, sic istos peridopabant, ut illis Jupiter iratus esset. Sed memini Sasinium, tunc habitabat ad arcum veterem me puero, Piper, non homo. Is quacumque ibat, terram adurebat; sed rectus, sed certus, amicus amico, cum quo audacter posses in tenebris micare. In curia autem, quomodo singulos vel pilabat, tractabat, nec scemas loquebatur: sed dilectum cum ageret; Porro in foro, sic illius vox crescebat, tamquam tuba. Nec sudavit unquam, nec expuit. Puto enim, nescio quid Asia Dis habuisse. Et quam benignus resalutare, nomina omnium reddere, tamquam unus de nobis. Itaque illo tempore annona, pro luto erat. Asse panem quem emissēs, non potuissēs cum altero devorare; nunc oculum bubulum vidi majorem. Hei, Hei quotidie hæc colonia retroversus crescit, tamquam coda vituli. Sed quare non habemus Ædilem

trium Cauniarum, qui sibi mavult assem, quam vitam nostram. Itaque domi gaudet : plus in die numorum accipit, quam alter patrimonium habet. Jam scio unde acceperit denarios mille aureos ; sed, si nos coleos haberemus, non tantum sibi placeret. Nunc populus est domi leones, foras vulpes ; Quod ad me attinet jam pannos meos comedi, & si perseverat hæc annona, casulas meas vendam. Quid enim futurum est, si nec Dii, nec homines ejus coloniarum misereantur ? Ita meos fruniscar, ut ego puto omnia illa Ædilibus fieri. Nemo enim Cælum Cælum putat : Nemo jejunium fervat : Nemo Jovem pili facit : Sed omnes opertis oculis bona sua computant. Antea stolatæ ibant, nudis pedibus in Clivum, passis capillis, mentibus puris ; & Jovem aquam exorabant : Itaque statim urceatim plovebat, aut tunc, aut nunquam ; & omnes ridebant, ut Dii tamquam mures. Itaque Dii pedes lavatos habent : quia nos Religiosi non sumus, agri jacent. Orote, inquit Echion centenarius, melius loquere. Modo sic, modo sic, inquit. Rusticus varium porcum perdiderat. quod hodie non est, cras

eraset; sic vita truditur. Non me hercules patria melior dici potest, si homines haberet: Sed laborat hoc tempore, ne hoc sua. Non debemus delicati esse: ubique medius Cœlus est. Tu, si alibi fueris, dices hic Porcos coctos ambulare. Et ecce habituri sumus munus excellens inter duo, die festa, familia non lanistitia, sed plurimi liberti. Et Titus noster magnum animum habet, & est caldicer, ebrius: aut hoc, aut illud erit. Quod utique, nam illi domesticus sum, non est mixcix. Ferrum optimum daturus est, sine fuca: Carnarium in medio, ut Amphitheatrum videat. Et habet, unde relictum est illi sestertium trecenties: decessit illius Pater male: ut quadringenta impendat, non sentiet patrimonium illius, & sempiterno nominabitur. Jam Manios aliquot habet, & mulierem essedariam, & dispensatorem Glyconis, qui deprehensus est, cum Domina sua delectaretur: Videbis populi rixam inter Zelotypos, & Amasiunculos. Glyco autem, sestertiarius homo, dispensatorem ad bestias dedit. Hoc est, se ipsum traducere. Quid servus peccavit, qui coactus est facere? Magis illa ma-

tella digna fuit , quam Taurus jactaret ? sed qui asinum non potest , stratum cædit. Quid autem Glycon putabat Hermogenis filiam , unquam bonum exitum facturam ? Ille milvo volanti , poterat ungues refecare. Colubra restem non parit. Glyco , Glyco dedit suas : Itaque , quandiu vixerit , habebit stigma , nec illam nisi Orcus delebit. Sed sibi quisque peccat. Sed subolfacio , quod nobis epulum , daturus est Mammea , binos denarios mihi , & meis : quod si hoc fecerit , eripiat Norbano totum favorem. Scias oportet , plenis velis hunc vinciturum. Et revera , quid ille nobis boni fecit ? Dedit gladiatores festeriarios , jam decrepitos , quos si sufflasset , cecidissent : Jam meliores bestiarios vidi. Occidit de lucerna equites : putares eos gallos galinaceos : alter burdubasta : alter loripes : tertiarius : mortuus pro mortuo , qui habet nervia præcisa. Unus alicujus flaturæ fuit Thrax , qui & ipse ad Dictata pugnavit. Ad summam , omnes postea secti sunt , adeo de magna turba adheberte acceperant , plane fugæ meræ. Munus tamen , inquit , tibi dedi : Et ego tibi ploodo. Computa , & tibi plus do , quam accepi :

cepi: manus manum lavat. Videris mihi Agamemnon dicere: Quid iste arguat molestus? Quia tu, qui potes loqui, non loquere. Non es nostræ fasciæ, & ideo pauperorum verba derides. Scimus te præ literis, fatuum esse. Quid ergo est? Aliqua die, te perſuadeam; ut ad villam venias, & videas caſulas nostras: Inveniemus quod manducemus: Pullum, ova. Belle erit, etiam si omnia, hoc anno tempeſtas diſſipare paravit; inveniemus ergo, unde ſaturi ſiamus. Etiam tibi diſcipulus creſcit Cicaro meus, jam quatuor parti dicit; ſi vixerit, habebis ad latius ſervulum. Nam, quidquid illi vacat, caput de tabula non tollit: ingenioſus eſt, & bono filio, etiam ſi tum naſus, morboſus eſt. Ego illi jam tres cardeles occidi, & dixi, quod muſtella comedit. Invenit tamen alias nervas, & libentiſſime pingit. Ceterum jam Græculis calcem impingit, & Latinas cœpit non male appetere, etiam ſi Magiſter ejus ſibi placens ſit. Nec uno loco conſiſtit; ſed venit dem Literas! ſed non vult laborare. Eſt & alter, non quidem doctus, ſed curioſus, qui plus docet, quam ſcit. Itaque feriatis diebus, ſolet domum venire,

nire, & quicquid dederis, contentus est. Emi ergo nunc puero aliquot libras rubricatas, Quia volo illum, ad domus rationem, aliquid de jure gustare. Habet hæc res panem. Nam literis satis inquinatus est: Quod si resilierit; destinavi illum, Artificii docere, aut Constreinum, aut Præconem; aut certe Causidicum, quod illi auferre non possit nisi Orcus. Ideo illi cotidie clamo: Primigeni, crede mihi, quicquid discis, tibi discis. Vides Phileronem Causidicum, si non didicisset, hodie famem à labris non abigeret. Modo modo, collo suo circumferebat onera venalia: nunc etiam adversus Norbanum se extendit. Literæ thesaurum est, & Artificium nunquam moritur. Ejusmodi fabulæ vibrabant, cum Trimalcio intravit, & deterfa fronte unguento, manus lavit, spacioque minimo interposito: Ignoscite mihi (inquit) Amici, multis jam diebus venter mihi non respondit, nec Medici se inveniunt: Profuit mihi tamen Maleicorum, & tæda, ex aceto. Spero tamen jam ventrem, pudorem sibi imponit; alioquin circa stomachum mihi sonat, putes Taurum; Itaque, si quis vestrum voluerit
sua

sua rem causa facere: Non est, quod illum pudeat. Nemo nostrum solide natus est. Ego nullum puto tam magnum tormentum esse, quam continere. Hoc solum vetare, ne Jovis potest. Rides Fortuna? quæ soles me nocte desomnem facere. Nec tamen in Triclinio ullum vetui facere, quod se juvet. Et Medici ventant continere: Vel, si quid plus venit, omnia foras parata sunt: Aqua, lassant, & cetera minutalia; Credite mihi, anathimiasis, si in cerebrum it, & in toto corpore fluxum facit; Multos scio, sic periisse, dum nolunt sibi verum dicere. Gratias agimus liberalitati indulgentiæque ejus, & subinde castigamus crebris potiunculis, risum. Nec adhuc sciebamus, nos in medio lautitiarum, quo ajunt, divo laborare: Nam cum mundatis ad Symphoniam mensis, tres albi sues in Triclinium adducti sunt capistris & tintinabulis culti: quorum unum, bimum Nomenclator esse dicebat: Alterum trimum: tertium vero jam senem. Ego putabam Petauristarios intrasse, & Porcos, sicut in Circulis mos est, portenta aliqua facturos. Sed Trimalcio expectatione discussa: Quem, inquit, ex eis vultis

tis in cœnam statim fieri? Gallum enim gallinaceum, Penthiacum, & ejusmodi nœnias rustici faciunt: mei coci etiam vitulos, eno cocto solent facere. Continuoque cocum vocari jussit, & non expectata electione nostra, maximum natu jussit occidi. Et clara voce: Ex quota decuria es? cum ille se ex quadregesima respondisset: Emptitius, inquit, an dominatus es? Neutrum, inquit cocus; sed testamento Pansæ, tibi relictus sum. Vide ergo, ait, diligenter ponas; si non, te jubebo in decuriam viatorum conjici. Et quidem cocum, potentia admonitum, in culinam obsonium duxit. Trimalcio autem, miti ad nos vultu, respexit: Et vinum, inquit, si non placet, mutabo; vos illud oportet bonum faciatis. Deorum beneficio non emo: Sed nunc quicquid ad salivam facit, in suburbano nascitur eo, quod ego adhuc non novi. Dicitur confine esse Tarracinensibus & Tarentinis. Nunc conjungere agellis, Siciliam volo, ut cum Africam libuerit ire, per meos fines navigem. Sed narratum mihi Agamemnon, quam controversiam hodie declamasti. Ego autem si causas non ago; in divisione tamen lite-

ras didici, & ne me putes studia fastidium, tres Bibliothecas habeo : unam Græcam, alteram Latinam. Dic ergo, si me amas, peristasin declamationis tuæ. Cum dixisset Agamemnon : Pauper, & dives inimici erant; ait Trimalcio, quid est pauper ? Urbane, inquit Agamemnon, & nescio quam controversiam exposuit. Statim Trimalcio: Hoc, inquit, si factum est, controversia non est : Si factum non est, nihil est. Hæc aliaque, cum effusissimis prosequeremur laudationibus : Rogo, inquit, Agamemnon mihi carissime : Numquid duodecim ærumnas Herculitenes, aut de Ulysse fabulam: Quemadmodum illi Cyclops, pollicem poricino extorsit ? Solebam hæc ego puer apud Homerum legere. Nam Sibyllam quidem Cumis, ego ipse oculis meis vidi, in ampulla pendere; & cum illi pueri dicerent : Sibylla tethilis ; respondere illa, Apothan in helo. Non dum efflaverat omnia, cum repositorium cum sue ingenti mensam occupavit. Mirari nos celeritatem cœpimus, & jurare ne gallum quidem gallinaceum, tam cito percoqui potuisse; tanto quidem magis, quod longe major nobis porcus videbatur.

debatur esse, quam paulo ante Aper fuerat. Deindemagis, magisque Trimalcio intuenseum: Quid? Quid, inquit, Porcus hic, non est exenteratus? Non mehercules est. Voca, voca cocum in medio. Cum constitisset ad mensam cocus tristis, & diceret se oblitum esse exenterare. Quid oblitus? Trimalcio exclamat: Putes illum piper, & cuminum non coniecisse? despolia. Non fit mora: despoliatur cocus, atque inter duos tortores mœstus consistit. Deprecari tamen omnes cœperunt, & dicere: Solet fieri; Rogamus mittes; postea si fecerit, Nemo nostrum pro illo rogabit. Ego crudelissimæ severitatis, non potui me tenere; sed inclinatus ad aurem Agamemnonis: Plane, inquam, hic debet servus esse nequissimus. Aliquis oblivisceretur Porcum exenterare? Non mehercules illi ignoscerem, si piscem præterisset. At non Trimalcio, qui relaxato in hilaritatem vultu: Ergo, inquit, quia tam malæ memoriæ es, palam nobis illum exentera. Recepta Cocustunica, cultrum arripuit, Porcique ventrem hinc atque illinc, timida manu secuit. Nec mora, ex plagis ponderis inclinatione crescentibus,

bus, tomacula cum botulis effusa sunt. Plausum, post hoc automaton, familia dedit, & Gaio feliciter conclamavit: Nec non cocus potione oneratus est, etiam argentea corona, poculumque in lance accepit Corinthia: quam cum Agamemnon propius cōsideraret, ait Trimalcio: Solus sum, qui vera Corinthia habeam. Expectabam, ut pro reliqua insolentia, diceret sibi vasa Corintheo afferri. Sed ille melius: Et forsitan, inquit, quæris, quare solus Corinthia vera possideam? quia scilicet Ærarius, à quo emo, Corinthus vocatur: Quid est autem Corinthium, nisi quis Corinthus habeat? Et, ne me putetis nescium esse, valde bene scio, unde primum Corinthia nata sint. Cum Ilium captum est, Annibal homo vafer, & magnus Scelio, omnes statuas æneas, & aureas, & argenteas in unum rogi coniecit, & eas incendit; factæ sunt in unum æra miscellanea. Ita ex hac massa fabri sustulerunt, & fecerunt catilla, & paropsides, statuncula. Sic Corinthia nata sunt ex omnibus in unum; Nec hoc, nec illud. Ignoscetis mihi, quid dixerō: Ego malo mihi vitrea. Certe nolunt. Quod si non frangerentur;

mallem mihi quam aurum, nunc autem vilia sunt. Fuit tamen faber, qui fecit phialam vitream, quæ non frangebatur. Admissus erga Cæsarem est; cum suo munere: Deinde fecit reporrigare Cæsari, & illam in pavementum projecit. Cæsar non pote validius, quam expavit. At ille sustulit phialam de terra: collisa erat, tamquam vasum æneum. Deinde martiolum de sinu protulit, & phialam cito belle correxit. Hoc facto putabat se coeleum Jovis tenere. Utrique postquam illi dixit. Nunquid alius scit hanc condituram vitreorum? Vide modo. Postquam negavit, jussit illum Cæsar decolari: Quia enim si scitum esset; aurum pro luto, haberemus. In argento plane studiosus sum. Habeo scyphos urnales plus minus, quemadmodum Cassandra occidit filios suos; & pueri mortui jacent, sicuti vere putes. Habeo Capidem, quam reliquit Patronus meus; ubi Dædalus Nioben in equum Trojanum includit. Nam hemerotis pugnasent petraitis in poculis. Habeo omnia ponderosa; meum enim intelligere, nulla pecunia vendo. Hæc dum refert, puer calicem projecit; ad quem respiciens Trimal-

malcio : Cito , inquit , Te ipsum cæde , quia nugax es ; statim puer demisse labari . At ille : Quid me , inquit , rogas ? tamquam ego tibi molestus sim . Suadeo à te impetres , ne sis nugax . Tandem ergo exoratus à nobis , missionem dedit puero . Ille dimissus circa mensam percurrit , & aquam foras , vinum intro clamavit . Excipimus urbanitatem jocantis , & ante omnes Agamemnon , qui sciebat , quibus meritis revocaretur ad cœnam . Ceterum laudatus Trimalcio hilarius bibit , etiam ebrio proximus . Nemo , inquit , vestrum rogat Fortunatam meam , ut saltet ? Credite mihi , cordacem nemo melius ducit : atque ipse erectis supra frontem manibus . Syrum histrionem exhibebat , concinente tota familia : Madeia , Perimadeia ; & prodiisset in medium , nisi Fortunata ad aurem accessisset : & , credo , dixerit : Non decere gravitatem ejus , tam humiles ineptias . Nihil autem tam inæquale erat : Nam modo , ad Fortunatam suam revertebatur , modo ad Naturam . Et plane interpellavit saltationis libidinem Actuarius , qui tamquam urbis Acta recitavit . VII. Kal. Sextiles , in prædio Cumano , quod est

Trimalcionis, nati sunt pueri xxx, puellæ xl: Sublata in horreum ex area, tritici millia modium quingenta: Boves domiti quingenti. Eodem die Mithridates servus in crucem actus est: Quia Gaji nostri Genio male dixerat. Eodem die in arcam relatum est, quod collocari non potuit, sestertium centies. Eodem die incendium factum est, in hortis Pompeianis, ortum nocte ex ædibus villici. Quid? inquit Trimalcio, quando mihi Pompeiani horti empti sunt? Anno priore, inquit Actuarius, & ideo in rationem nondum venerunt. Excaudit Trimalcio: & quicumque, inquit, mihi fundi empti fuerint, nisi intra sextum mensem sciero, in rationes meas inferri veto. Jam etiam edicta Ædilium recitabantur: & Saltuariorum testamenta, quibus Trimalcio cum elogio, exheredabatur. Jam nomina villicorum: & repudiata à circumitore Liberta, in Balneatoris contubernio deprehensa: & Atrienfis, Bajas relegatus. Jam reus factus dispensator: & iudicium inter cubicularios actum. Petauristarii autem tandem venerunt: Baro insulsissimus, cum scalis constitit, puerumque iussit per gradus,
&

& in summa parte odariâ saltare: Circulos deinde ardentes transire, & dentibus amphoram sustinere. Mirabatur hæc solus Trimalcio, dicebatque ingratum artificium esse. Ceterum duo esse in rebus humanis, quæ libentissime spectaret, Petauristarios, & cornices: reliqua animalia, cromataricas meras esse: Nam & comædos, inquit, emeram, & malui illos Attellam facere, & Choraulem meum jussi Latine cantare. Cum maxime, hæc dicente Gajo, puer Trimalcionis delapsus est. Conclamavit familia, nec minus convivæ, non propter hominem tam perditum, cujus etiam cervices fractas libenter vidissent: Sed propter malum exitum cœnæ, ne necesse haberent alienum mortuum plorare. Ipse Trimalcio cum graviter ingemisset, superque brachium tamquam læsum, incubuisset; concurrere Medici, & inter primos, Fortunata crinibus passis, cum scypho; miseramque se atque infelicem proclamavit. Nam puer quidem, qui ceciderat, circumibat jamdudum pedes nostros, & missionem rogabat. Pessime mihi erat, ne his precibus, periculi aliquid catastropha quæreretur: Nec enim adhuc ex-

ciderat cocus ille, qui oblitus fuerat, porcum exenterare. Itaque totum circumspicere Triclinium cœpi, ne per parietem automaton aliquod, exiret; utique postquam servus verberari cœpit, qui brachium Domini contusum, alba potius, quam conchiliata, involverat lana. Nec longe aberravit suspicio mea: in vicem enim cœnæ, venit decretum Trimalcionis, quo puerum iussit liberum esse, ne quis posset dicere, tantum virum esse à servo, liberatum. Comprobamus nos factum, & quam in præcipiti res humanæ essent, vario sermone garriamus. Ita, inquit Trimalcio, non oportet hunc casum sine inscriptione transire; statimque codicillos poposcit, & non diu, cogitatione distorta, hæc recitavit:

Quod non expectes, ex transverso fit:

Et super nos Fortuna negotia curat.

Distichon Trimalcionis est, cum Elego suo:

Quare da nobis, vina falerna puer.

Ab hoc Epigrammate cœpit Poëtarum esse mentio, diuque summa carminis penes Mopsum Thracem, memorata est; donec Trimalcio: Rogo, inquit, Magister; Quid putas inter Ciceronem, & Publi-

Publium interesse? Ego alterum puto,
disertioſiorem fuiſſe: alterum honeſtiores.
Quid enim his melius dici poteſt?

Luxuria ritu Martis marcent mœnia

Tuo palato clauſus parvò naſcitur,

Plumato amictus auro Babylonico:

Gallina tibi Numidica, tibi Gallus ſpado,

Ciconia etiam grata, peregrina, hœſpita,

Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,

Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,

Nequitia nidum in cacabo fecit meo.

Quo margarita cara, tribacca Indica?

An ut Matrona ornata phaleris pelagiis,

Tollat pedes, indomita in ſtrato extraneo?

*Smaragdum ad quam rem, viridem,
pretioſum vitrum?*

Quo Carchedonios optas ignes lapideos,

Niſi ut ſcintillent? probitas eſt carbunculos,

*Æquum eſt inducere nuptam ventum tex-
tilem,*

Palam proſtare nudam in nebula luna.

Quod autem, inquit, putamus ſecun-
dum literas, difficillimum eſſe artificium?
Ego puto Medicum & Numularium.
Medicus, qui ſcit, quid homunciones in-
tra præcordia ſua haſcant, & quando
febris veniat. Etiam ſi illos odi peſſime
qui mihi jubent ſæpe Anatinam parari.

Numularius, qui per argentum æs videt. Nam mutæ bestię laboriosissimæ, boves, & oves. Boves, quorum beneficio panem manducamus : Oves, quia lana illæ nos gloriosos faciunt, & facinus indignum esset, si aliquis ovillam tunicam haberet : Apes enim ego divinas bestias puto, quæ mel vomunt, etiamsi dicuntur, illud a Jove atterre. Ideo autem pungunt, quia ubicumque dulce est, ibi & acidum invenies. Jam etiam Philosophos de negotio dejiciebat, cum Pittacia in scypha circumferri cœperunt. Puerque super hoc positus officium, Apophorata recitavit, argentum sceleratum. Allata est perna, supra quam acetabula erant posita, cervical, ossa, colaris. Alata est serisapia, & contumelia æcrophragiæ sæledatæ sunt, & census cum malo; porri, & persica; flagellum, & cultrum : accepit passeret & muscarium, uvam passam, & mel Atticum; cœnatoria, & forensia; ossam, & tabulas; accepit canalem, & pedalem : lepus, & solea est allata : murænam & literam, murem cum rana alligatam, fascemque betæ. Diurissimus. Sexcenta hujusmodi fuerunt, quæ jam ceciderunt memoria mea.

mea. Ceterum Ascyltos intemperantis
licentiæ, cum omnia, sublati manibus
eluderet, & usque ad lacrimas rideret;
unus ex conlibertis Trimalcionis, excan-
duit: is ipse, qui supra me discumbe-
bat: &, quid rides, inquit, berberex?
Antibi non placent lautitiæ Domini mei?
Tu enim beatior es, & convivare melius
soles? Ita tutelam hujus loci habeam pro-
pitiam, ut ego, si secundum illum di-
scumberem, jam illi balatum duxissem.
Bellum pomum, qui rideat alios: Lari-
fuga nescio quis nocturnus, qui non va-
let lotium suum. Ad summam, si circum-
minxero illum, nesciet qua fugiat. Non
me hercule, soleo cito fervere, sed in
molli carne, vermes nascuntur. Ridet?
Quid habet, quod rideat? Nunquid pa-
ter fœnum emit? Lana, eques Romanus
es? Et ego Regis filius. Quare ergo ser-
vivisti? Quia ipse me dedi in servitutem,
& malui civis Romanus esse, quam tri-
butarius: & nunc spero me sic vivere,
ut nemini jocus sim. Homo inter ho-
mines suos, capite aperto, ambulo: assem-
ærarium nemini debeo: Constitutum,
habui nunquam: Nemo mihi in foro di-
xit, Redde quod debes: Glebulas emi:

lamellulas paravi: viginti ventres pascō,
& canem: Contubernalem meam redē-
mi, ne quis in illius manibus tergeret.
Mille denarios pro capite solvi. Sevīr
gratis factus sum. Spero sic moriar, ut
mortuus non erubescam. Tu autem, tam
laboriosus es, ut post te non respicias?
In alio pedicellum vides: In te ricium
non vides? Tibi soli ridiculi videmur?
Ecce magister tuus, homo major natu:
placemus illi. Tulaticulosus, nec mu-
necma arguta svasus fictilis: Imo lorus
in aqua, lentior, non melior: Tu beatior
es, bis prande bis cōna. Ego fidem meam
malo, quam thesauros. Ad summam,
quisquam me bis poposcit. Annis qua-
draginta servivi: Nemo tamen scit, u-
trum servus essem, an liber: Et puer ca-
pillatus in hanc coloniam veni; adhuc
Basilica non erat facta: Dedi tamen ope-
ram, ut Domino satisfacerem, homini
mali isto & dignitossō, cuius pluris e-
rat unguis, quam Tu totus es: & habe-
bam in domo, qui mihi pedem oppone-
rent hac, illac: Tamen, Genio illius gra-
tias, enatavi. Hæc sunt vera: Athlanam
in ingenuum nasci tam facile est, quam
accedere istoc. Quid nunc stupes, tam-
quam hircus mercuria?

Post hoc dictum, Cyton, qui ad pedes stabat, risum jam diu compressum, etiam indecenter effudit. Quod cum animadvertisset adversarius Ascylti, flexit convicium in puerum : & Tū autem, inquit, etiam rides, cepa pirrata ? O Saturnalia ! Rogo, mensis December est ? Quando vicesimam numerasti ? Quid faciat crucis offla, corvorum cibaria ? Curabo jam tibi Jovis iratus sit, & isti, qui tibi non imperat. Ita satur pane fiam, ut ego istud cum liberto meo dono ; alioquin tam tibi de præsentiarum reddidisssem. Bene nos habemus, aut isti genge, qui tibi non imperant. Plane qualis dominus, talis & servus. Vix me teneo, & sum natura calidus : Cicer ejus cum cæpi matrem meam, dupondii non facio : recte videbo te stu** : publicum mus : Imo terræ tuber. nec sursum nec deorsum non cresco, nisi Dominum tuum in rutæ folium, non conjecit. Nectibi parero, licet me hercules, Jovem Olympium clames, curabo longe, tibi sit comula ista betalis, & Dominus dupondiarus. Recte venies sub dentem : aut ego non me novi, aut non deridebis, licet barbam auream habeas. Satuna tibi irata sit,

cura-

curabo, & qui te primus de cetero defecit. Non didici geometras, cretica, & alogias menias : sed lapidarias literas scio. Partes centum dico ad æs, ad pondus, ad numum. Ad summam, si quid vis, ego & tu, sponsiunculam exi deferro Lana. Jam scies Patrem tuum mercedes perdidisse. Quamvis & Rhetoricam scio : ecce quidem vobis longe venio, late venio, solve me. Dicam tibi, qui de nobis currit, & de loco non movetur : Qui de nobis crescit, & minor fit. Curris, stupes, satagis, tamquam mus in matella. Ergo aut tace, aut meliorem noli molestare, qui te natum non putat, nisi si me judicas anulos buxeos curare, quos amicæ tuæ involasti. Occuponem propitium, eamus in forum, & pecunias mutuemur. Jam scies hoc ferrum fidem habere. Vah bella res est volpi suda. ita lucrum faciam, & ita bene moriar, aut populus per exitum meum juret, nisi te toga ubique perversa, fuero persecutus. Bella res & iste, qui te hæc docet, Musfrus non Magister. Didicimus; dicebat enim Magister : sunt vestra salva : Recta domum : cave circumspicias : cave majorem maledicas : aut numera mappalia.

Ne-

Nemo dupondum evadit. Ego, quod me sic vides, propter artificium meum, Diis gratias ago. Cœperat Ascyltos respondere convicio : sed Trimalcio delectatus colliberti eloquentia : Agite, inquit, scordalias de medio ; svaviter sit potius : & tu Hermeros , parce adulescentulo : sanguen illi fervet. Tu melior esto. Semper in hac re, qui vincitur, vincit. Et tu, cum esses capo coco coco, atque cor non habeas. Simus ergo, quod melius est, a primitis hilares, & Homeristas spectemus. Intravit factio statim, hastisque scuta concrepuit. Ipse Trimalcio in pulvino confedit : & cum Homeristæ Græcis versibus colloquerentur, ut insolenter solent : Ille canora voce Latine legebat librum. Mox silentio facto : Scitis, inquit, quam fabulam agant. Diomedes, & Ganymedes, duo fratres fuerunt : horum soror, erat Helena. Agamemnon illam rapuit, & Dianæ cervam subjecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter se pugnent Trojani, & Parentini. Vicit scilicet, & Iphigeniam filiam suam Achilli dedit uxorem. Ob eam rem Ajax insanit, & statim argumentum explicabit. Hæc ut dixit

dixit Trimalcio, clamorem Homeristæ
 sustulerunt, interque familiam discur-
 rentem, vitulus in lance clunaria elixus,
 allatus est, & quidem galeatus. Secutus
 est Ajax, strictoque gladio, tanquam
 insaniret, concidit, ac modo versa, mo-
 do spuma gesticulatus; mucrone frustra
 collegit, mirantibusque, vitulum parti-
 tus est. Nec diu mirari licuit tam ele-
 gantes strophas: Nam repente Lacunaria
 sonare cœperunt, totumque Triclinium
 intremuit. Consternatus ego exsurrexi,
 & timui ne per tectum Petauristarius a-
 liquis, descenderet. Nec minus reliqui
 convivæ mirantes, erexere vultus, expe-
 ctantes, quid novi de cœlo nunciaretur.
 Ecce autem deductus è lacunaribus su-
 bito circulus ingens, de cupa videlicet
 grandi excussus demittitur, cujus per
 totum orbem coronæ aureæ, cum ala-
 bastris unguenti, pendebant. Dum hæc
 apophoreta jubemur sumere, respiciens
 ad mensam. Jam illic repositorium cum
 placentis aliquot, erat positum, quod
 medium Priapus à pistore factus, tene-
 bat, gremioque satis amplo, omnis gene-
 ris poma & uvas sustinebat, more vul-
 gato. Avidius ad pompam, manus por-
 rexi-

reximus, & repente nova ludorum remissio, hilaritatem sic refecit. Omnes enim placentæ, omniaque poma, etiam minima vexatione contacta, cœperunt effundere crocum, & usque ad nos molestus humor, accedere. Rati ergo sacrum esse periculum, tam religioso apparatu perfusum; consurreximus altius, & Augusto patri Patriæ, feliciter, diximus. Quibusdam tamen, etiam post hanc venerationem, poma rapientibus, & ipsas mappas implevimus. Ego præcipue, qui nullo satis amplo munere, putabam me onerare Gytonis sinum. Inter hæc, tres pueri candidas succincti tunicas, intraverunt: Quorum duo lares bullatos supra mensam, posuerunt: unus pateram vini circumferens, Dii propitii, clamabat. Aiebat autem, unum Cerdonem; alterum Felicionem; tertium Lucronem vocari. Nos etiam veram imaginem ipsius Trimalcionis, cum jam omnes basarent, erubuimus præterire.

Postquam ergo omnes bonam mentem, bonamque valetudinem sibi optarunt: Trimalcio ad Nicerotem respexit & solebas, inquit, suavius esse in convictu; nescio quid nunc taces, nec mutis.

tis. Oro te, sic felicem me videas; Narra illud, quod tibi usu venit. Niceros delectatus affabilitate amici: Omne me inquit, lucrum transeat, nisi jamdudum gaudimonia dissilio, quod te talem video. Itaque hilaria mera sint, etsi timo istos Scholasticos, ne derideant. Viderint. Narrabo tamen, quid enim mihi aufert, qui ridet? Satius est rideri, quam derideri. Hæc ubi dicta dedit, talem fabulam exorsus est. Cum adhuc servirem, habitabamus in vico angusto (nunc Gavillæ domus est) ibi, quomodo Dii volunt, amare cœpi uxorem Terentii coponis: noveratis Melissam Tarentinam, pulcherrimum Baci ballum. Sed ego non mehercule, corporaliter, aut propter res venerias curavi; sed magis, quod bona, moriar, fuit. Si quid ab illa petii, nunquam mihi negatum fuit. Assem semissem habui: in illius sinum demandavi, nec unquam fessellitus sum hujus contubernalis. Ad villam, supremum diem obiit. Itaque per scutum, per ocream egraginavi, quemadmodum ad illam pervenirem. In angustiis autem, amici apparent. Forte Dominus Capuæ exierat ad scruta scita expedienda. Nactus ego occa-

occasionem , persuadeo hospitem nostrum, ut mecum ad quintum milliarium veniat. Erat autem miles fortis, tanquam orcus apoculanius. Nos circa gallicinia, Luna lucebat tanquam meridie, venimus inter monimenta. Homo meus cœpit ad stellas facere : sed ego cantabundus & stellas numero : Deinde ut respexi ad comitem ; ille exuit se, & omnia vestimenta secundum jam posuit mihi in animo in naso esse. Stabam tanquam mortuus. At ille circum minxit vestimenta sua, & subito lupo factus est. Nolite me joculari putare ; ut mentiar, nullius patrimonium tanti facio. Sed, quod cœperam dicere : Postquam lupo factus est, ululare cœpit, & in silvas fugit. Ego primitus nesciebam, ubi essem : Deinde accessi ; ut vestimenta ejus tollerem : Illa autem, lapidea facta sunt. Qui mori timore, nisi ego ? Gladium tamen strinxi, & mactaritata umbras cecidi, donec ad villam Amicæ meæ, pervenirem. In larvam intravi ; pene animam ebullivi. Sudor mihi per bifurcum volabat: oculi mortui: vix unquam refectus sum. Melissa mea mirari cœpit, quod tam sero ambularem : & , Si ante, inquit, venisses, saltem nobis

bis ajutasses : Lupus enim villam intra-
vit, & omnia pecora, tamquam lanus
sanguinem illis misit. Nec tamen derisit,
etiamsi fugit : Servus enim noster lancea
collum ejus trajecit. Hæc ut audiui, o-
perire oculos amplius non potui, sed lu-
ce clara hac nostri domum fugi, tam-
quam copo copilatus. Et postquam veni
in illum locum, in quo lapidea vestimen-
ta erant facta ; nihil inveni, nisi sangui-
nem. Ut vero domum veni, jacebat mi-
les meus in lecto, tanquam bovis : &
collum illius medicus curabat. Intellexi
illum versipellem esse, nec postea cum
illo, panem gustare potui : Non, si me oc-
cidisses. Viderint, qui de hoc alibi ex-
opinissent : Ego si mentior, Genios ve-
stros iratos habeam.

Attonitis admiratione universis : Sal-
vo, inquit, Trimalcio, tuo sermone, si
qua fides est, ut mihi pili inhorruerunt :
Quia scio Niceronem, nihil nugarum nar-
rare. Imo certus est, & minime linguo-
sus : Nam & ipse vobis rem horribilem
narrabo. Asinus in tegulis, cum adhuc
capillatus essem, nam à puero vitam
chiam gessi i p i m nostri delicatus de-
cessit, me hercules, margaritum, cacrutus,

& omnium numerum. Cum ergo illum mater misella plangeret, & nos tum plures in tristimonio essemus: subito strigæ cœperunt. Putares canem leporem persequi. Habebamus tunc hominem Capadocem, longum, valde audaculum & qui valebat Jovem iratum tollere. Hic audacter stricto gladio, extra ostium percucurrit, involuta manu sinistra curiose, & mulierem, tanquam hoc loco saluum sit, quod tango; mediam trajecit. Audimus gemitum, & plane non mentior, ipsam non vidimus. Baro autem noster introversus se projecit in lectum, & corpus totum lividum habebat, quasi flagellis cæsis: Quia scilicet illum tetigerat mala manus. Nos cluso ostio redimus iterum ad officium: Sed dum mater amplexaret corpus filii sui, tangit & videt minucium de stramentis factum: Non cor habebat, non intestina, non quicquam: Scilicet jam strigæ puerum involaverant, & supposuerant stramentitium vaccatonem. Rogo vos, oportet credatis, sunt mulieres plus sciæ: sunt nocturnæ, & quod sursum est, deorsum faciunt. Ceterum baro ille longus, post hoc factum, nunquam coloris sui fuit: Imo post pau-

cos dies phreneticus periit. Miramur nos, & pariter credimus, osculatique mensam rogamus nocturnas, ut luis se teneant, dum redimus à cœna. Et sane jam lucernæ mihi plures videbantur ardere, totumque triclinium esse mutatum, cum Trimalcio: Tibi dico, inquit, Plocrime, nihil narras: nihil nos delectaris? & solebas svavis esse, canturire, belle deverbia adjicere, Melicam heu, heu! Ab istis dulcis carica. Jam, inquit ille, quadrigæ meæ decucurrerunt, ex quo podagricus factus sum: Alioquin cum essem adolescentulus, cantando penephtificus factus sum. Quid saltare? quid deverbia? quid tonstrinum? quem parem habui, nisi unum Apelletem? oppositaque ad os manu, nescio quid tetrum exhibilavit: quod postea, Græcum esse affirmabat. Nec non Trimalcio ipse, cum tubicines esset imitatus, ad delicias suas respexit, quem Cræsum appellabat. Puer autem lippus, fordidissimus dentibus, catellam nigram, atque indecenter pinguem, prasina involvebat fascia; panemque semissem ponebat supra torum: Atque hac nausea recusantem saginabat. Quo admonitus officio Trimalcio, Scylacem jussit adduci, præsidium

fidium domus, familiæque. Nec mora, ingentis formæ adductus est canis catena vinctus, admonitusque ostiarii calce, ut cubaret; ante mensam se posuit. Tum Trimalcio jactans candidum panem: Nemo, inquit, in domo mea, me plus amat. Indignatus puer, quod Scylacem tam effuse laudaret, catellam in terra deposuit; hortatusque, ut ad rixam properaret: Scylax canino, subito, usus ingenio, teterrimo latratu triclinium implevit, margaritamque Cræsi, pæne laceravit. Nec intra rixam tumultus constitit: Sed candelabrum etiam supra mensam eversum, & vasa omnia crystallina comminuit, & oleo ferventi aliquot convivas respersit. Trimalcio, ne videretur jactura motus, basiavit puerum, ac jussit supra dorsum ascendere suum. Non moratus ille usus equo, manuque plena scapulas ejus subinde verberavit, interque risum proclamavit: Bucca, bucca, quot sunt hic. Repressus ergo Trimalcio, camellam grandem jussit misceri, potiones dividi omnibus servis, qui ad pedes sedebant, adjecta exceptione: Si quis, inquit, noluerit accipere, caput illi de. interdiu severa, nunc hilaria. perfunde.

Hanc humanitatem insecutæ sunt matæ, quarum etiam recordatio me, si qua est dicenti fides, offendit. Singulæ enim gallinæ altilis, pro turdis circulatæ sunt, & ova anserina pileata: Quæ ut comessemus, ambitiosissime nobis Trimalcio petiit: dicens exoffatas esse gallinas. Inter hæc, triclinii valvas licitor percussit, amictusque veste alba, cum ingenti frequentia commissator intravit. Ego majestate conterritus, prætorem putabam venisse. Itaque tentavi assurgere, & nudos pedes in terram deferre. Risit hanc trepidationem Agamemnon, & continete, inquit, homo stultissime. Habinna Sevir est, idemque lapidarius, qui videretur monumenta optime facere.

Recreatus hoc sermone, reposui cubitum, Habinnamque intransentem cum admiratione ingenti, spectabam. Ille autem jam ebrius, uxoris suæ humeris imposuerat manus, oneratusque aliquot coronis, & unguento per frontem in oculos fluente, prætorio loco se posuit, continuoque vinum, & caldam poposcit. Delectatus hac hilaritate, Trimalcio, & ipse capaciores poposcit scyphum, quæsitque, quomodo acceptus esset? Omnia,

nia, inquit, habuimus, præter te: oculi enim mei hic erant: & me hercules, bene fuit. Scissa lacuum novendialem seruo suo missello faciebat, quem mortuum manumiserat. Puto cum vicensimariis magnam mantissam habet. Quinquaginta enim millibus, existimant mortuum. Sed tamen svaviter fuit, etiam si coacti sumus dimidias potiones, supra ossicula ejuse effundere. Tamen, inquit, Trimalcio, quid habuistis in cœna? Dicam, inquit, si potuero, non tam bonæ memoriæ sum, ut frequenter nomen meum obliviscar. Habuimus tamen in primo porcum poculo coronatum, & circa, faucunculum, & gizeria optime facta, & certe betam, & panem autopsyrum de suo sibi, quem ego malo, quam candidum: & vires facit, & cum mea re causa facio, non ploro. Sequens ferculum fuit scriblita frigida, & supra, mel caldum, infusum excellens, Hispanum. Itaque de scriblita quidem non minimum edidi: De melle me usque tetigi circa cicer, & lupinum, calve arbitrato, & mala singula. Ego tamen duo sustuli, & ecce in mappa alligata habeo, nam si aliquid muneris meo Vernulæ non tulero, habe-

boconvicium. Bene me admonet Domina mea. In prospectu habuimus ursinæ frustum, de quo cum imprudens Scintilla, gustasset, pæne intestina sua vomuit. Ego contra, plus libram comedi: Nam ipsum aprum sapiebat: & si, inquam, ursus homuncionem comest: Quanto magis homuncio debet ursum comesse? In summa habuimus caseum mollem, & sapa, & cocleas singulas, & cordis fusta, & epatia in catillis, & ova pileata, & rapam & senape, & catillum concagatum, pax palamedes, & in alveo circulata sunt oxicomina. Unde quidam, etiam improbitè nos pugno sustulerunt: Nam perna emissionem dedimus. Sed narra mihi Gai rogo, Fortunata quare non recumbit? Quomodo nosti illam, inquit, Trimalcio, nisi argentum composuerit, nisi reliquias pueris diviserit; Aquam in os suum, non rejiciet. Atqui, respondit Habinnas, nisi illa discumbit, ego me apoculo. Et cœperat surgere, nisi signo dato, Fortunata quater amplius, à tota familia esset vocata. Venit ergo galbino succincta cingillo, ita ut infra cerasina appareret tunica; & periscelides tortæ, phœcasiaque inauratæ. Tunc sudario
manus

manus tergens, quod in collo habebat, applicat se illi Toro, in quo Scintilla Habinnæ discumbebat uxor, osculataque plaudentem : est te, inquit, videre. Eo deinde perventum est, ut Fortunata armillas suas, crassissimis detraheret laceratis, Scintillæque miranti ostenderet. Ultimo etiam periscelides resolvit, & reticulum aureum, quem ex sobriissâ esse dicebat. Notavit hæc Trimalcio, jussitque afferri omnia : &, Videtis, inquit, mulieres compedes : sic nos Barcæ de spoliatur. Sex pondo & selibram debet habere : Et ipse nihilominus, habeo decem pondo armillam, ex millesimis Mercurii factam. Ultimo etiam, ne mentiri videretur ; stateram jussit afferri, & circulatum approbari pondus. Nec melior Scintilla, quæ de cervice sua capsellam detraxit aureolam, quam Felicionem appellabat. Inde duo crotalia protulit, & Fortunatæ invicem consideranda dedit : &, Domini inquit, mei beneficio, nemo habet meliora. Quid, inquit Habinnas, excattarissasti me, ut tibi emerem fabam vitream ? Plane, si filiam haberem, auriculas illi præciderem. Mulieres si non essent, omnia pro luto

haberemus. Nunc hoc est caldum meje-
re, & frigidum potare. Interim mulie-
res faucibus inter se riserunt, ebriæque
junxerunt oscula: Dum altera diligentiam
matri familiæ jactat: Altera delicias, &
indulgentiam viri. Dumque sic cohæ-
rent, Habinnas furtim consurrexit, pe-
desque Fortunatæ correctos, super lectum
immisit. An, an, illa proclamavit, aber-
rante tunica super genua composita? Er-
go in gremio Scintillæ indecens, imam
rubore faciem sudario abscondit. Inter-
posito deinde spatio, cum secundas men-
sas Trimalcio jussisset afferri: Sustulerunt
servi omnes mensas, & alias attulerunt,
scrobemque croco, & minio tinctam
sparserunt: Et, quod nunquam ante vi-
deram, ex lapide speculari pulverem tri-
tum. Statim Trimalcio: Poteram, in-
quit, hoc ferculo esse contentus, secun-
das enim habetis mensas. Si quid belli
habes, affer. Interim puer Alexandrinus,
qui caldam ministrabat lusciniæ cœpit
imitari, clamante Trimalcione subinde:
Muta. Ecce alius ludus: Servus, qui ad
pedes Habinnæ sedebat, jussus, credo,
à Domino suo, proclamavit subito, ca-
nora voce:

Interea medium Æneas jam classe tenebat.

Nullus sonus unquam acidior percussit aures meas. Nam, præter errantis barbariem; aut abjectum, aut diminutum clamorem, miscebat Atellanicos versus; ut tunc primum me etiam Virgilius offenderit. Lassus tamen, cum aliquando desisset, adjecit Habinnas: Et nunquid didicit? Sed ego ad circulatores eum mittendo, audibant. Itaque parem non habet, five muliones volet, five circulatores imitari. Desperatus valde ingeniosus est. Idem futor est, idem cocus, idem pistor, omnis Musæ mancipium. Duo tamen vitia habet, quæ si non haberet, esset omnium nummorum: Recutitus est, & stertit. Namque Strabonus est, non curo, sicut Venus spectat, ideo nihil tacet: vix oculo mortuo unquam illum emit, retentis denariis. Interpellavit loquentem Scintilla, & plane, inquit, non omnia artificia servi nequam narras: Agaga est, at curabo stigma habeat. Risit Trimalcio, & ad cognosco inquit, Cappadocem, nihil sibi defraudit: & mehercules, laudo illum, hoc enim nemo parentat: Tu autem Scintilla, noli zelotypa esse. Crede mihi, & vos novimus. Sic me saluum habea-

habeatis, ut ego sic solebam ipsum Am-
meam debattuere, ut etiam dominus su-
spicaretur : Et ideo me in villicationem
relegavit. Sed tace linguam, dabo pa-
nem. Tanquam laudatus esset nequissi-
mus servus, lucernam de sinu fictilem
protulit, & amplius semihora tubicines
imitatus est, succinente Habbina, & in-
ferius labrum manu deprimente. Ulti-
mo, etiam in medium processit, & mo-
do arundinibus quassis, choraulas imita-
tus est : modo lacernatus cum flagello
mulionum fatum egit; donec vocatum ad
se, Habbinas basiavit, potionemque illi
porrexit, & Tanto melior inquit, mas-
sa dono tibi caligas. Nec ullus, tot malo-
rum finis fuisset, nisi Epidipnis esset alla-
ta, turdis illigine, uvis passis, nucibus-
que fartis. Insecuta sunt Cydonia etiam
mala spinis confixa, ut Echinos effice-
rent. Et hæc quidem tolerabilia erant, si
non ferculum longe monstruosius effe-
cisset: Ut vel fame, perire malleamus. Nam
cum positus esset, ut nos putabamus, an-
ser altilis, circaque pisces, & omnium
genera avium : Inquit Trimalcio : Quic-
quid videtis hic positum, de uno corpo-
re est factum. Ego, scilicet homo pru-
den-

dentissimus, statim intellexi quid esset: Et respiciens Agamemnonem: Mirabar, inquam, nisi omnia ista defricta sunt, aut certe de luto. Vidi Romæ Saturnalibus, ejusmodi cœnarum imaginem fieri. Nec dum finieram sermonem, cum Trimalcio ait: Ita crescam patrimonio, non corpore; ut ista cocus meus de porco fecit. Non potest esse pretiosior homo. Volueris: de bulla faciet piscem: de lardo palumbum, de perna turturem, de colæpio gallinam. Et ideo, ingenio meo, impositum est illi nomen bellissimum, nam Dædalus vocatur. Et quia, bonam mentem habet, attulit illi Romam unus cultros Norico ferro, quos statim jussit afferri: inspectisque miratus est, & nobis potestatem fecit, ut mucronem ad buccam probaremus. Subito intraverunt duo servi, tanquam qui rixam ad locum fecissent: Certe in loco adhuc amphoras habebant. Cum ergo Trimalcio jus inter litigantes diceret, neuter sententiam tulit decernentis: Sed alterius amphoram, fuste percussit. Consternati nos in solentia ebriorum, intentavimus oculos in præliantes, notavimusque ostrea, pectinesque, è castris labentia:

tia: Quæ collecta puer, lance circumtulit. Has lautitias æquavit ingeniosus cocus: In craticula enim argentea, cochleas attulit, & tremula: teterrimaque voce cantavit. Pudet referre quæ sequuntur: inaudito enim more, pueri capillati attulerunt unguentum in argentea pelvi, pedesque recumbentium unxerunt: Cum ante crura pedesque talosque coronis junxissent. Hinc ex eodem unguento, in vinarium atque lubernam liquatum est infusum. Jam coeperat Fortunata velle saltare: Jam Scintilla frequentius plaudebat quam loquebatur, cum Trimalcio: Permitto, inquit, Philargyro, & Carrioni, & si Prasimanus es famosus, dic & Monophilo contubernali tuo, discumbat. Quid multa? pæne de lectis dejecti sumus: adeo totum triclinium familia occupaverat. Certe ego notavi, super me positum cocum, qui de porco anserem fecerat, muria, condimentisque foetentem. Nec contentus fuit recumbere, sed continuo Ephesum Tragoedum coepit imitari, & subinde dominum suum sponsione provocare, si Prasinus, proximis Circensibus, primam palmam. Diffusus hac contentione Trimalcio: Amici, inquit, & servi homi-

homines sunt, & æque unum lactem biberunt: Etiam si illos malum fatum oppresserit, tamen me salvo, cito aquam liberam gustabunt. Ad summam, omnes illos in testamento meo manumitto. Philargyro & fundum lego, & contubernalem suum. Carrioni quoque insulam, & vicesimam, & lectum stratum: Nam Fortunatam meam heredem facio, & commendo illam omnibus amicis meis: & hæc omnia publico ideo, ut familia mea jam nunc, sic me amet, tanquam mortuum. Gratias agere omnes indulgentiæ cœperant Domini, cum ille oblitus nugarum, exemplar testamenti jussit afferri, & totum à primo ad ultimum, ingemisciente familia, recitavit respiciens deinde Habinnam: Quid dicis, inquit, amice carissime? ædificas monumentum meum, quemadmodum te jussi? Valde terogo, ut secundum pedes statuæ meæ, catellam pingas & coronas & unguenta: & petractis omnes pugnas, ut mihi contingat tuo beneficio, post mortem vivere. Præterea, ut sint in fonte pedes centum: in agro pedes ducenti. Omne genus enim pomorum volo sit circa cineres meos, & vinearum largiter. Valde

de enim falsum est : Vivo quidem domos cultas esse non curari eas ubi diutius nobis habitandum est. Et ideo ante omnia, adjici volo. Hoc MONUMENTUM HEREDEM NON SEQUATUR.

Ceterum erit mihi curæ, ut testamento caveam, ne mortuus, injuriam accipiam : Præponam enim unum ex liberis sepulchro meo custodiæ causa : Ne in monumentum meum, populus cacatum currat. Te rogo, ut naves etiam in monumenti mei facias plenis velis euntes : & me in tribunali sedentem prætextatum, cum anulis aureis quinque, & numos in publico, de sacculo effundentem : Scis enim, quod in epulum dedi binos denarios : facias, si tibi videtur, & triclinia. Facies & totum populum sibi svaviter facientem. Ad dexteram meam pones statuam Fortunatæ meæ, columbam tenentem, & catellam cingulo alligatam, ducat & Cicaronem meum, & amphoras copiosas, gypsatas, ne effluat vinum. Et unam licet fractam, sculpas : Et super eam puerum plorantem. Horologium in medio, ut quisquis horas inspiciet, velit nolit, nomen meum legat. Inscriptio quoque vide diligenter, Si hæc satis

tis idonea tibi videtur. C. POMPEIUS TRIMALCIO MOECENATIANUS HIC REQUIESCIT. HUIC SEVIRATUS ABSENTI DECRETUS EST: CUM POSSET IN OMNIBUS DECURIIS ROMÆ ESSE, TAMEN NOLUIT PLUS. FORTIS, FIDELIS, EX PARVO CREVIT. SESTERTIUM RELIQUIT TRECENTIES, NEC UNQUAM PHILOSOPHUM AUDIVIT. VALE ET TU. Hæc ut dixit Trimalcio, flere cœpit ubertim: flebat & Fortunata: flebat & Habinnas: tota denique familia, tanquam in funus rogata, lamentatione triclinium implevit. Imo jam cœperam etiam ego plorare, cum Trimalcio: Ergo, inquit, cum sciamus nos morituros esse, quare non vivamus? Sic vos felices videam. Conjiciamus nos in balneum, meo periculo non pœnitebit. Sic calet tanquam furnus. Vero, vero, inquit Habinnas, de una die duas facere, nihil malo, nudisque confurrexit pedibus, & Trimalcionem gaudentem subsequi. Ego respiciens ad Ascylton: Quid cogitas, inquam? ego enim, si videro balneum, statim expirabo. Assentemur, ait ille, & dum illi balneum petunt, nos in turba excamus. Cum hæc placuissent,

E

du.

ducente per porticum Gytone, ad januam venimus, ubi canis catenarius tanto nos tumultu excepit, ut Ascylos etiam in piscinam ceciderit: Nec non ego quoque ebrius, qui & pictum timueram canem; dum natanti opem fero, in eundem gurgitem tractus sum. Servavit nos tamen Atriensis, qui interventu suo, & canem placavit, & nos trementes extraxit in siccum. Et Gyton quidem, jamdudum servatione acutissima se redemerat à cane: Quicquid enim à nobis acceperat de cœna, latranti sparserat, & ille evocatus cibo, furorem suppresserat. Ceterum cum algentes utique petissemus ab Atriense, ut nos extra januam emitteret: Erras, inquit, si putas te exire hac posse, qua venisti. Nemo unquam convivarum per eandem januam emissus est, alia intrant, alia exeunt. Quid faciamus homines miserrimi, & novi generis labyrintho inclusi, quibus lavari, jam cœperat notum esse? Ultro ergo rogamus, ut nos ad balneum duceret. projectisque vestimentis, quæ Gyton in aditu siccare cœpit. Balneum intravimus, angustum scilicet, & cisternæ frigidariæ simile, in qua Trimalcio rectus stabat.

Ac ne sic quidem putidissimam ei actionem licuit effugere. Nam nihil melius esse dicebat, quam sine turba lavari : & eo loco ipso, aliquando pistrinum fuisse. Deinde, ut lassatus confedit, invitatus balnei sono, diduxit usque ad cameram os ebrium, & cœpit Menecratis cantica lacerare, sicut illi dicebant, qui linguam ejus intelligebant. Ceteri convivæ circa labrum manibus nexis currebant, & Gingilipho, ingenti clamore exsonabant: Alii autem, aut restrictis manibus anulos de pavimento conabantur tollere : aut posito genu cervices post terga flectere, & pedum extremos pollices tangere. Nos, dum alii sibi ludos faciunt, in folio, quod Trimalcioni parabatur, descendimus. Ergo ebrietate discussâ, in aliud triclinium deducti sumus, ubi Fortunata disposuerat lauritias suas ; ita ut supra lucernas, æneolosque piscatores notaverim : & mensas rotas argenteas, calicesque circa fictiles inauratos : & vinum in conspectu sacco defluens. Tum Trimalcio : Amici, inquit, hodie servus meus Barbatoriam facit : Homo, præfiscini, frugi, & micarius. Itaque Tangomenas faciamus, & usque in lucem cœnemus.

Hæc dicente eo, gallus gallinaceus cantavit. Qua voce confusus Trimalcio, vinum sub mensa iussit effundi, lucernamque etiam mero spargi. Immo anulum trajecit in dextram manum, & non sine causa, inquit, hic Buccinus signum dedit: Nam aut incendium oportet fiat: Aut aliquis in vicinia, animam abjicit. Longe à nobis. Itaque quisquis hunc Indicem attulerit, corollarium accipiet. Dicto citius, de vicinia gallus allatus est, quem Trimalcio iussit, ut æno coctus fieret. Laceratus igitur ab illo doctissimo coco, qui paulo ante de porco aves, piscesque fecerat, in cacabum est conjectus. dumque Dædalus potionem ferventissimam haurit, Fortunata mola buxea, piper trivit. Sumptis igitur matheis, respiciens ad familiam Trimalcio: Quid vos, inquit, adhuc non cœnastis? Abite, ut alii veniant ad officium. Subiit igitur alia classis. Et illi quidem exclamare, Vale Gai: Hi autem, Ave Gai. Hinc primum hilaritas nostra turbata est: Nam cum puer non inspeciosus, inter novos intrasset ministros, invasit eum Trimalcio, & osculari diutius cœpit. Itaque Fortunata, ut ex quo jus firmum
appro-

approbaret, maledicere Trimalcionem
cœpit, & purgamentum dedecusque
prædicare, qui non contineret libidinem
suam. Ultimo etiam adjecit, canis. Tri-
malcio contra confusus & offensus con-
vicio, calicem in faciem Fortunatæ im-
misit. Illa tanquam oculum perdidisset,
exclamavit, manusque trementes ad fa-
ciem suam admovit. Consternata est e-
tiam Scintilla, trepidantemque sinu suo
texit. Imo puer quoque officiosus, urceo-
lum frigidum ad malam ejus admovit,
super quem incumbens Fortunata, ge-
mere ac flere cœpit. Contra Trimalcio:
Quid enim, inquit, Ambubaia non me
misit se de machillam illam sustuli: Ho-
minem inter homines feci? At inflat se
tanquam rana, & in sinum suum con-
spuit: Codex, non Mulier. Sed hic, qui
in pergula natus est, ædes non somnia-
tur. Ita genium meum propitium ha-
beam, curabo domata sit Cassandra ca-
ligaria. Et ego homo dipondarius sester-
tium centies accipere potui. Scis tu, me
non mentiri. Agato unguentaria heri
proxime seduxit me: & Suadeo, inquit,
ne patiaris genus tuum interire. At e-
go, dum bonatus ago, & nolo videri

lenis : ipse mihi asciam in crus impegi. Recte curabo, me unguibus quæras : & , ut de præsentia intelligas , quid tibi feceris. Habinna , nolo statuat ejus in monumento meo ponas , ne mortuus quidem , lites habeam. Immo, ut sciat me posse malum dare: Nolo me mortuum basiet: Post hoc fulmen, Habinnas rogare cœpit, ut jam desineret irasci : & nemo, inquit, nostrum non peccat ; homines sumus, non Dii. Idem & Scintilla flens dixit, ac per Genium ejus, Gajum appellando, rogare cœpit, ut effrangeretur. Non tenuit ultra lacrimas Trimalcio, & Rogo, inquit, Habinna sic peculium tuum fruniscaris : Si quid perperam feci, in faciem meam inspue. Puerum basiavi frugalissimum : Non propter formam ejus, sed quia frugi est. Decem partes dicit, librum ab oculo legit, thretium sibi de diariis fecit , artisselium de suo paravit, & duas trullas. Non est dignus, quem in oculis feram ? sed Fortunata vetat : Ita tibi videtur fulcipedia ? Suadeo bonum tuum concoquas milva, & me non facies ringentem amasiuncula ; Alioquin experieris cerebrum meum. Nosti me, quod semel destinavi, clavo tra-

crabali fixum est. Sed vivorum meminerimus. Vos rogo amici, ut vobis suaviter sit; Nam ego quoque tam fui, quam vos estis, sed virtute mea ad hoc perveni. Coricillum est, quod homines facit, cetera, quisquilia omnia. Bene emo, bene vendo. Alius alia, vobis dicet. felicitate dissilio. Tu autem Stertera, etiamnum ploras? jam curabo, fatum tuum plores. Sed, ut cœperam dicere, ad hanc me Fortunam, frugalitas mea perduxit. Tam magnus ex Asia veni, quam hic candelabrus est ad summa. Quotidie me solebam ad illum meuri: Et ut celerius rostrum barbatum haberem, labra de lucerna ungebam. Tamen ad delicias femina ipsi domini, annos quatuordecim fui. Nec turpe est, quod dominus jubet. Ego tamen, & ipsi meæ dominæ satisfaciebam. Scitis quid dicam. Taceo, quia non sum de gloriosis. Ceterum quemadmodum Dii volunt, dominus in domo factus sum: Et ecce cœpi ipsi cerebellum. Quid multa? coheredem me Cæsari fecit, & accepit patrimonium lativium. Nemini tamen, nihil satis est. Concupivi negotiari: Ne multis vos morer, quinque naves ædificavi: onera-

vi vinum, & tunc erat contra aurum. Misi Romam. putares me hoc jussisse. Omnes naves naufragarunt. Factum, non fabula. Uno die Neptunus trecenties sestertium devoravit. Putatis me defecisse? Non me hercules, mi hæc jactura gusti fuit, tanquam nihil facti. Alteras feci majores & meliores & feliciores : Ut nemo non me virum fortem diceret. Scis magna navis magnam fortitudinem habet. Oneravi rursus vinum lardum, fabam sepladium mancipia. Hoc loco Fortunata rem piam fecit : Omne enim aurum suum, omnia vestimenta vendidit, & mi centum aureos in manu posuit. Hoc fuit peculii mei fermentum. Cito fio, quod Dii volunt. Uno cursu centies sestertium corrotundavi. Statim redemi fundos omnes, qui patroni mei fuerant. Ædifico domum. venalicia coemodamenta. Quicquid tangebam, crescebat tanquam favus. Postquam cœpi plus habere, quam tota patria mea habet, manum de tabula. Sustuli me de negotiatione, & cœpi liberos fœnerare. Et sane nolente me, negotium meum agere exoravit Mathematicus, qui venerat forte in coloniam nostram, Græculus, Sera-

Serapa nomine , conciliator Deorum. Hic mihi dixit etiam ea , quæ oblitus eram. abacia & acumi omnia exposcit. Intestina mea noverat , tantumque-non dixerat , quid pridie cœnaveram. putasses illum iemper mecum habitasse. Rogo Habinna , puto interfuisti ? tu dominam tuam de rebus illis , fecisti. Tu parum felix in amicos es. Nemo unquam tibi parem gratiam refert. Tu latifundia possides , Tu viperam sub ala nutricas. Et cur vobis non dixerim , etiam nunc mi restare vitæ annos triginta , & menses quatuor , & dies duos ? Præterea cito accipiam hæreditatem. Hæc mihi dicit Fatus meus. Quod si contigerit fundos Apuliæ jungere , satis vivus pervenero. Interim dum Mercurius vigilat , ædificavi hanc domum : ut scitis casa erat , nunc templum est. Habet quatuor cœnationes , cubicula viginti , porticus marmoratas duas , iusum cellationem , cubiculum , in quo ipse dormio , viperæ hujus fessorium. Hostiarii cellam perbonam , hospitium hospites capit. Ad summam , Scaurus cum huc venit , nusquam mavoluit hospitari , & habet ad mare paternum hospitium : & multa alia sunt , quæ statim vobis o-

stendam. Credite mihi : Assem habeas, assem valeas. Habes, habebis. Sic amicus vester, qui fuit rana, nunc est Rex. Interim Stiche profer vitalia, in quibus volo me efferri : Profer & unguentum, & ex illa amphora gustum, ex qua jubeo lavari ossa mea. Non est moratus Stichus : sed & stragulam albam, & prætextam in triclinium attulit, jussitque nos tentare, an bonis lanis essent confectæ. Tum subridens : Vide tu, inquit, Stiche, ne ista mures tangant, aut tineæ : Alioquin te vivum comburam. Ego gloriosus volo efferri, ut totus mihi populus bene imprecetur. Statim ampullam nardi aperuit, omnesque nos unxit : Spero, inquit, futurum, ut æque me mortuum juvet, tanquam vivum : Nam vinum quidem in vinarium jussit infundi : & Putate vos, ait, ad parentalia mea invitatos esse. Ibat res ad summam nauseam, cum Trimalcio ebrietate turpissima gravis, novum acroama, cornicines in triclinium jussit adduci, fultusque cervicalibus multis extendit se supra torum extremum : & Fingite me, inquit, mortuum esse, dicite aliquid belli. Consonuere cornicines funebri strepitu. Unus præ-

præcipue servus libitinarii illius, qui inter hos honestissimus erat, tam valde intonuit, ut totam concitaret viciniam. Itaque vigiles, qui custodiebant vicinam regionem, rati ardere Trimalcionis domum, effregerunt januam subito, & cum aqua & securibus tumultuari suo jure, cœperunt. Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque tam plane quam ex incendio, fugimus.

JO. CAI TILEBOMENI
Ε Π Α Ν Ο Ρ Θ Ω Σ Ε Ι Σ
ET CONJECTURÆ IN NOVUM
C. Petronii Arbitri FRAGMENTUM.

EN, VIR AMICISSIME, *vocis fidem* exolvo; & meas Επαινογραφώσεις atq; Conjecturas ad corrupta, luxata aut obscura Petronii quædam loca, uti postulasti, jam trado. Has si lubet, cuicui modi sint, nec enim magnopere duco, tuis typis mandabis. Sat superque mihi fuerit, si in Auctoris istius, pura putæque latinitatis amasii, (modò Turnebos, Danielles, Pithæos, Doussas, Scaligeros, & quos non? audiamus) gratiam; ad majora, & solidiora excitent mentes eruditæ.

Pagina 1. lin. 2. libera cœnæ. *Apprimè cœna Trimalcionis libera dicitur, tum quòd liberum esset cuivis accumbere mensa: tum quòd in ea, quicquid vellent conviva, facerent aut dicerent: illic enim omnimoda & Decembris, quam vocat Horatius, libertas erat.*

Pag. 2. lin. 14 pila. prasina. *Optimè. In Fragmento seu Satyrico C. Petronii Arburi, jam toties vulgato; ubi hocce principium Cœnæ Trimalcionis habetur, sparsiva ineptè legitur: Quemadmodum & paulò post in eodem malè scriptum est: Erat autem venalitium titulis pictum, & ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Minervaque ducente tenia intrabat. Quid est autem: Minerva ducente tenia intrabat? Itaq; rectè in hoc legitur: Minervaque ducente Romam intrabat. Addam tertium, ubi pag. 7. etiam huius, scitè scribitur. Allata est gustatio valde lauta. In vetere verdè: allata est gustatio valde laudata. Quo nihil est ineptius, & alienum magis à re propòsita.*

Pag. 2. lin. 23. decidebant. *melius, deciderant.*

lin. 24. miramur. *rectius miraremur.*

lin. 26. cubitum ponitis: & quid jam. *Scribendum ita distinguendo: cubitum ponitis. Et quid? jam principium cœnæ, &c.*

lin. 27. principium cœnæ videtis. *scribo. Principium cœnæ videtis.*

Pag. 3. lin. 22. & 23. toto itinere cantavit. *magis appositè legeretur, basnavit.*

Pag. 4. lin. 3. in argentea pisum purgabat. *scribe. in argentea lance pisum purgabat.*

Pag. 5. lin. 3. signum in armoreum positum. *dele*
positum, ut glossema, & vocem inutilem.

lin. 6. cœpi, Quas in medio. *scribe atque ita di-*
stingue: cœpi: Quas in medio picturas haberent?

lin. 7. 8. & 9. ac lenatis gladiatorium munus non
licebat multatiam considerare: *locus insigniter*
depravatus, quem ita restituendum esse putarem;
ac dantes gladiatorium munus, non licebat
multoties considerare: *Ne videlicet horror &*
metus ab inflictis vulneribus & effuso cruore gla-
diatorum aspectantes incesceret.

Pag. 6. lin. 14. in precario auros numerantem. *lego*
in Prætorio aureos numerantem.

Pag. 7. lin. 18. promulsidari. *lege, promulsidario.*

lin. 27. posita; & infra craticulam. *scribe posita;*
infra craticulam.

Pag. 8. lin. 9. manus anulum. *scribe, anulum,*

Pag. 10. lin. 2. parapsidem, *lege, paropsidem.*

lin. 10. & 11. dominus Equum inquit Mars amat.
scribe: Dominus; Æquum inquit, Mars amat.

lin. 12. obiter & scædissimi servi minorem nobis
æstum infrequentia sua faciunt. *Hic certè nun-*
quam veteris quarumcunque Satyrici editionum
Petronii, textus orationis constabat: Donec nunc
tandem, Fragmenti ope novi istius, claritas afful-
sisset, ut nemo non potest advertere.

lin. 20. He heu inquit, Ergo diutius vivit vinum
quàm homuncio! *Pro quibus vetus habet. Heu*
inquit. Ergo diutius vivit verum est; Utrumq;
quis pariter non videt ab eodem fonte profectum,
Sed alterum, scilicet nostrum perfecte; alterum
verò, perversè.

lin.

lin. 22. tangomenas faciamus. *An non Tingomenas scribendum? crediderim. Hanc eandem loquendi formulam & animum refert Arbiter pag. 67. Quae sanè verba non vulgaria sunt, sed quid his velit, perspicuum; scilicet illud, quod Graeci dicunt in suis conviviiis νοτῆσι ζῶμεν, & quod in scribendo curiosè felix Horatius, heredem, ubi ad plures abieris, pari cum tripudio, liceat dixisse, mentis, facturum exsonat. Od. 14. lib. 2. Carminum.*

& mero

Tinget pavementum superbo

Pontificum potiore cœnis.

Pag. 11. lin. 20. Affricanum. *lege. Affricanam.*

Pag. 12. lin. 9. percurrerunt. *lege. procurrerunt.*

Pag. 13. lin. 18. τὸ πάντα ἐστὶν. *leg. το πάντα ἐστὶν, scio. Ad summam.*

Pag. 14. lin. 7. lana, credræ, piper. *leg. lana, cedria, piper.*

lin. 14. à Græculis fient. *leg. à Græculis fient. Amat quippe Arbiter loqui saepe cum veteribus & Cascis.*

Pag. 15. lin. 2. non vult sibi male. *legi posset: non vult sibi melius; licet non improbem positam lectionem.*

lin. 13. qui omnia ad se fecerunt, *melius. à se fecerunt.*

lin. 16. Et quam honestam negotiationem. *scribe.*

Et quam honestam negotiationē exercuit. &c.

lin. 17. sic vides ex...? *legerem non invitus. sic vides exeri? vel extolli, vel efferri.*

lin. 19. & 20. pistoria viscocos pistores. *leg. inquirendo: vis cocos, pistores.*

Pag. 16. lin. 12. & 13. feci culusta mel. *leg. Sophista, mellis habuit praxim.*

lin.

- lin. 20. arieti illi. *scribo*. arieti illi subje&ti.
- Pag. 17. lin. 26. ac Tolaria proposuer. *leg*. Toralia præposuerunt.
- Pag. 18. lin. 11. ex Copto placent. *scribes*. ex Copti placent.
- lin. 12. uberibus imminerent. *leg*. uberibus imminentes.
- lin. 13. significabant & hi quidem. *scribendum*. significabant. Et hi quidem.
- Pag. 20. lin. 8. mundum frigus. *An non ?* multum frigus.
- lin. 9. Balneus calefacit. *leg*. Balneum calefacit.
- lin. 10. staminatas duxi, *legendum putarem*. staminarias duxi.
- lin. 11. matus sum. *lege cum duplici t*, mattus sum, *ut habet vetustissimum Glossarium MS. nostrum Romanense*.
- lin. 13. baliscus. *Haud mendacem esse conjecturam crediderim meam, si baliscus vice, legatur balismus*.
- lin. 22. & 23. 'quam muscæ, si n i s tamen. *scribes*. quam Muscæ sumus. Tamen, &c.
- Pag. 21. lin. 14. abax secrevit, *lego planè*. abace crevit. *An ab asse crevit, ut viro cuidam docto, in mentem venit ?*
- Pag. 22. lin. 2. stips. *lege : stipes, .i. stultus, plumbeus, vel stips. id est : quod Medicantibus datur, unde stipendium, ut scribit Varro*.
- lin. 13. & 14. Et quod putas illum annos secum tulisse septuaginta, &c. *scribendum atque distinguendum sic existimo*. Ecquot putas illum annos tulisse? septuaginta & supra.

lin.22. tangomenas faciamus. *An non Tingomenas scribendum? crediderim. Hanc eandem loquendi formulam & animum refert Arbiter pag. 67. Quae sanè verba non vulgaria sunt, sed quid his velit, perspicuum; scilicet illud, quod Graeci dicunt in suis conviviis ποταγισμῶν, & quod in scribendo curiosè felix Horatius, heredem, ubi ad plures abieris, pari cum tripudio, liceat dixisse, mentis, facturum exsonat. Od. 14. lib.2. Carminum.*

& mero

Tinget pavementum superbo
Pontificum potiore cœnis.

Pag. 11. lin. 20. Affricanum. *lege. Affricanam.*

Pag. 12. lin. 9. percurrerunt. *lege. procurrerunt.*

Pag. 13. lin. 18. τοῦπαντα est. *leg. τοῦπαντα est, scio. Ad summam.*

Pag. 14. lin. 7. lana, credra, piper. *leg. lana, cedria, piper.*

lin. 14. à Græculis fient. *leg. à Græculis fient. Amat quippe Arbiter loqui saepe cum veteribus & Cascis.*

Pag. 15. lin. 2. non vult sibi male. *legi posset: non vult sibi melius; licet non improbem positam lectionem.*

lin. 13. qui omnia ad se fecerunt, melius. *à se fecerunt.*

lin. 16. Et quam honestam negotiationem. *scribe. Et quam honestam negotiationē exercuit, &c.*

lin. 17. sic vides ex...? *legerem non invitus. sic vides exeri? vel extolli, vel efferti.*

lin. 19. & 20. pistoria viscosos pistores. *leg. inquirendo: vis cocos, pistores.*

Pag. 16. lin. 12. & 13. feci culusta mel. *leg. Sophista, mellis habuit praxim.*

lin.

lin.20. arieti illi. *scribo.* arieti illi subje&ti.

Pag.17. lin. 26. ac Tolaria proposuer. *leg.* Toralia præposuerunt.

Pag. 18. lin. 11. ex Copto placent. *scribes.* ex Copti placent.

lin.12. uberibus imminerent. *leg.* uberibus imminentes.

lin. 13. significabant & hi quidem. *scribendum.* significabant. Et hi quidem.

Pag.20. lin.8. mundum frigus. *An non?* multum frigus.

lin.9. Balneus calefacit. *leg.* Balneum calefacit.

lin.10. staminatas duxi, *legendum putarem.* staminarias duxi.

lin.11. matus sum. *lege cum duplici t,* mattus sum, *ut habet vetustissimum Glossarium MS. nostrum Romanense.*

lin. 13. baliscus. *Haud mendacem esse conjecturam crediderim meam, si baliscus vice, legatur ballismus.*

lin. 22. & 23. quam muscæ, si n i s tamen. *scribes.* quam Muscæ sumus. Tamen, &c.

Pag. 21. lin.14. abax secrevit. *lego planè.* abace crevit. *An ab asse crevit, ut viro cuidam docto, in mentem venit?*

Pag.22. lin.2. stips. *lege: stipes, .i. stultus, plumbeus, vel stips. id est: quod Medicantibus datur, unde stipendium, ut scribit Varro.*

lin. 13. & 14. Et quod putas illum annos secum tulisse septuaginta, &c. *scribendum atque distinguendum sic existimo.* Ecquot putas illum annos tulisse? septuaginta & supra.

lin.

lin. 16. & 17. hominem olim oliorum. *An non oliorum in locum, rectè substitueris, fullonem? Num potius libidinosum, vel otiosum? certè non sine re. Quid enim amabo designat id verbi oliorum?*

lin. 19. imò etiam puellarius erat. *Puellarius à verbo puellitari, quod est rem cum vetulis. Ah pudor, cur te violem? Non sum Stoicus: verecundia litare cogor. An legendum puellaris, an puerarius?*

lin. 20. omnis Minervæ homo nec improbo. *sic distinctio instituitur. omnis Minervæ homo. Nec improbo.*

Pag. 23. lin. 6. 7. & 8. similia Sicilia interiores & larvas, sic illos peridopabant. *non capio. Ex his autem partim verbis, partim serie orationis, ita sensum elicio. Similes Sicilia interiores Larvas, sic perdespuebat.*

lin. 15. tractabat, nec schemas loquebatur, sed. *lege, jactabat: sed schemas loquebatur, dilectum cum, &c.*

lin. 19. puto enim nescio quid Asia DIs habuisse. *scribe, puto cum nescio quid in Asia cum DIs habuisse.*

lin. ultima. sed quare non habemus. *legendum. sed quare nos habemus.*

Pag. 24. lin. 1. trium Cauniarium .i. *ficuum. Sed, annon Civium Cauniorum? Cannii autem Caria Populi tanta barbarie, tantaq; ad servitutem animi propensione feruntur extitisse, ut vitam vel exigua mercedi, seu lucello posthaberent. Hincq; pro-*

Proverbium duceret suum Petronius in persona Phileri ; quo sui temporis Ediles improbat ac detestatur, Exactionis cognomine.

lin.6. si nos coleos haberemus, hoc est, si quid in nobis virilis roboris remaneret : Si testiculi vena ulla paterni viveret in nobis. *Quemadmodum loquitur Persius. Vel ut alibi Auctor hic noster, Si quid ingenui sanguinis haberemus.*

lin.14. fieri. lege. fieri.

lin.23. pedes lavatos habent. scribe. pedes lanatos habent : vel potius, laneos. *Parœmia enim vox ipsa est.*

Pag. 25. lin. 13. mixcix. scribendum existimo, micarius.

lin. ultima. magis illa matella. legendum. magis illa mastigia digna, &c.

Pag. 26. lin. 8. & 9. nec illam nisi Orcus delebit. scribe. nec illud nisi Orcus delebit.

lin. 18. jam meliores bestiarios. legendum-ne putet. meliores bustuarios? non abnuo tamen, bestiarios.

lin.22. pro mortue. leg. pro Marte.

Pag. 27. lin.5. pauperorum. nil mutandum : Ita enim loquebantur veteres.

lin. 7. te persuadeam. leg. tibi persuadeam. quamquam etiam tolerabilis sit hac scriptura.

lin.14. parti. lege. partes.

lin.18. & 19. tres cardeles. scribe. tres Cardueles.

lin. 20. invenit tamen alias nervas. leg. invenit tamen alias nervias.

lin. 25. sed venit de m literas : sed non vult laborare.

re. *Sic lege & distingue* : petit, dem litteras , sed non vult laborare.

Pag. 28. lin. 7. aut tonstreinum. *scribe.* aut Tonlitrinam.

lin. 17. thesaurum. *scribe.* thesaurus.

lin. 18. ejusmodi Fabulæ vibrabant. *scribe.* ejusmodi Fabulas vibrabant.

lin. 23. nec Medici se inveniunt. *Similis est loquendi ratio apud eundem Petronium in Poëmate de Mutatione Republicæ Romana: Quærit se natura, nec invenit.*

lin. 26. spero tamen jam ventrem, pudorem sibi imponit. *sic lege.* spero tamen quod jam venter pudorem sibi imponat.

lin. penultima & ultima. putes Taurum. Itaque legendum. putes Taurum mugire. Itaque.

Pag. 29. lin. 5. ne Jovis potest. *scribe.* ne Jovis quidem potest.

lin. 10. aqua, lassant. *lege.* aqua, lana.

lin. 11. & 12. mihi, anathymias is, si in cerebrum it, & in toto corpore. *scribe.* mihi anathymiasis, si in cerebrum it : toto corpore, &c.

Pag. 30. lin. 2. penthiacum. *lege.* pentaplum.

lin. 4. eno cocto. *pone.* æno coctos.

lin. 12. si nō te jubebo. *ita distingue.* si nō, te jubebo.

lin. 14. Et quidem cocum potentia admonitum. *scribe.* Tumi quidē coquus potentia admonitus.

Pag. 31. lin. 2. tres Bibliothecas habeo. *lege.* duas Bibliothecas habeo.

lin. 16. illi Cyclops pollicem porricino extorsit. *scribendum ex Homeri ipsius Odyss. 9.* ille Cyclopi Polyphemo oculum extorsit. lin.

lin. 21. Sybilla thetilis. scribe. τί θέλεις. *Hic, hic est ubi videas planè, quod in Judicio antè nostro attigimus, Ammannensem nempe, multos errores infudisse in hanc ludicram Petronii Arbitricane Trimalcionis Dispositionem; ut qui neque Græcè, neque Latine bene scierit.*

lin. 22. apothan in helo. scribe. ἀποθανεῖν θέλω,

Pag. 32. lin. 26. Porcique ventrem hinc atque illinc timida manu secuit. Nec mora ex plagis ponderis inclinatione crescentibus, tomacula cum botulis effusa. *Porci istius, ut ita vocem, Trojani, qui Trimalcionis mensæ apponitur, meminit Joannes Sarisberiensis: Episcopus quondam Carnotensis, Ludovico VII. in Galliis rerum potiunte, Policratici sui libri octavi, capite septimo, his verbis: Cœnam Trimalcionis apud Petroniū, si potes ingredere, & porcum sic gravidari posse miraberis: nisi fortè admirationem multiplex ignota & inaudita luxuria tollat.*

Pag. 33. lin. 14. Quid est autem Corinthium, nisi quis Corinthum habeat. lege. Quid est Corinthus, nisi qui Corinthium habeat. *Ceterum cum mecum ipse reputo hunc locum Petronii, Atque cum his comparo, quæ Marcus Antonius Muretus enarrat de Ere Corinthio, variat. Lælio. Libri tertii, capite quinto: Libenter, contenderem, hunc illum mentem & oculos advertisse, ac novum istud Fragmentum aliàs consuluisse.*

lin. 19. magnus Scelio. *Haud memini me unquam apud bonos Auctores, quidquam simile huic voci visisse, sic ut arbitrer, vice Schelio,*

scribendū esse, Ardelio. Nam quod de voce Schet-
lius somniabat quidam, minus placet.

Pag. 34. lin. 5. Deinde fecit reponnere Cæsari. An
civilis scribendum? Deinde petit, ut repon-
neret Cæsar. Ante hoc tempus, ductilis, & flecti-
cerei Vitri istius Petronii Historiam, studio & o-
pera Jani Doussæ, ex Sartsberiensis Polycratico,
debeamus. Nunc (quod Majoribus imputare
jūre possumus) nobis ex ipso fonte licet haurire.

lin. 16. quia enim si scitum esset: Aurum. lego. quia
enim si scitum esset, inquit; aurum.

Pag. 35. lin. 16. ducit: atque ipse. sic disting. ducit.
Atque ipse.

Pag. 36. lin. 3. millia modium. scribe cum accentu cir-
cumflexo, millia modium.

Pag. 37. lin. 12. dicente Gaio. scribe. diceret Gaius.

Pag. 39. lin. 18. carbunculos. leg. carbunculus.

lin. ultima. Anatinam parari. lege. Anatinam para-
re, id est, jusculis ex Anatum carne conficiendis o-
peram impendere. Plutarchus in Catone Majore,
notat illum familiam suam, ubi agrotaret, ex A-
natum, palumborum & leporum carne salubriter
alere consuevisse, quam aiebat κῆρον εἶναι καὶ
περὶ φέρον ἀδελφόν. In quo etiam Catoni cum
Medicis male conveniebat, qui asserunt id genus
cibi mali esse succi; durum ac stomacho alienum.
Nisi reposeris: Agrotantibus ideo prodesse, quia
parum nutriat, nec per copiam naturæ negotium
faceat.

Pag. 40. lin. 2. Nam mutæ. lego. Sunt mutæ.

lin. 5. & facinus. leg. Et facinus.

lin.

lin.6. aliquis ovillam esset tunicam habet, *legendum* putarem. Aliquis admitteret, si ovillam tunicam haberet.

lin.7. apes enim divinas bestias puto, quæ mel vomunt, etiam si dicantur illud à Jove afferre. *Hæc si compares cum verbis, quæ velut ex naufragio erepta & malè disposita, leguntur in Fragmento veteri & jamdudum vulgato Petronii. Ubi postquam dixit: Quod non exspectas, ex transverso fit, & super nos Fortuna negotium curat. subdit: Apes ideo pungunt: Quia ubicumque dulce est, ibi & acidum invenies. Semper in hac re qui vincitur, vincit, &c. Hæc inquam si conferas, non dubitabis profectò prædicare ilicò, non alterius Scriptoris, quàm hujus ipsius hoc Opusculum esse & haberi debere.*

lin.16. acitabula, *scribe.* acetabula.

lin.18. ærophagiæ sæledatæ sunt. *An non legendum. ærophagiæ simul datæ, vel acræpalæ?*

lin.26. murenæ & literam. *scriberem,* murenæ accepit & murem, &c.

Pag.41. lin.8. convivare. *leg.* convivari.

lin.19. foetum. *leg.* fœnum.

Pag.42. lin.8. in te ricium. *scribe.* in te ricinum,

lin.11. munecma. *An non legendum. Menechma?*

lin.15. ad summam, quisquam me bis poposcit. *hic ita mihi legendum videtur. ad summam, non quispiam me bis poposcit.*

lin.22 mali isto & dignitostto. *corrigendus est ita hic locus: magnifico & dignissimo.*

lin.28. Hircus Merculia? *scribe.* Hircus ad Mercurium?

Pag. 43. lin. 5. pirrata. *leg. pyrnhata.*

lin. 13. de præsentiarum. Depræsentiarum, *voce unica & adverbialiter sumpta hoc intelligendum. Sic apud Æmil. Probum, seu Cornel. Nepotem: Illum, quem Muretus appellat mundissimum & castigatissimum Scriptorem, in Vita Hannibalis, in præsentiarum sumitur. Cum hoc, inquit, exhaustis jam patriæ facultatibus, cupiunt in præsentiarum bellum componere, quo valentior postea congredieretur. Et ita Cornelius Tacitus, Aul. Gellius, Alii.*

lin. 17. cicer ejus cum cœpi matrem meam. *scribendum. cicer ejus cum cœpi: Matrem meam.*

lin. 19. rectè videbo te stu** publicum Mus: Imo terræ tuber. nec. *Sic putarim id esse legendum. rectè videbo te stupere, publice mus, imò Terræ tuber. Nec*

lin. 22. rutæ folium non conjecit nec tibi par. *scribas velim. rutæ foliū conjeceris. nec non tibi par.*

Pag. 44. lin. 2. & 3. Geometras, Cretica & alogias menias. *lege. Geometriam, Criticen, & alogias meras. Ubique & veteris & novi hujusce Fragmenti, sui semper similis existit Petronius, Aetatis suæ barbariem seu ingenuarum Disciplinarum contemptum, adeoq; Mores ab antiquis mutatos pessimè, persequendo atque deprimendo: Illic, postquam Eumolpus pulcherrimarum Artium vicem doluit, ita emovetur & quarit: ubi est Dialectica? ubi Astronomia? ubi Sapientiæ consultissima via? Quis unquam venit in Templum, & votum fecit, si ad Eloquentiam pervenisset? Quis si Philosophiæ fontem invenisset?*
Nec

Nec mirum : cùm iis omnibus formosior massa auri videretur, &c. *Hic vero, hoc est in Novo, easdem Artes subsannat Puer seu Servus, atque Geometriam & Criticem; gloriaturq, se lapidarias tantùm scire Literas, partesque centum ad as dicere, ad pondus, ad nummum. Ita scilicet & eo fine ni fallor, fiebat, uti Principis & Amicorum suorum vitia laterent, Literæ enim (Quemadmodum referebat quidam vir doctus, Majorum Temporibus) sunt quædam veluti Specula, quibus Malorum vita obversa atque admota, cùm est turpis, flagitiosa, & scelerata; talis etiam conspiciatur. Hoc eos malè habet : Atque hoc potissimum nomine Literas & Literatos non modò dente rodunt; verùm etiam omnibus machinis expugnant. Nam viri boni & abstinentes & iusti & innocentes & integri & puri literas amant atque amplectuntur : Literatis favent ac suffragantur. Improbi, iniusti, prædones, sicarii, avari, sacrilegi, impuri, Omnes hi metuunt versus, odere Poëtas, inquit Horatius. Omnes hi literis & doctis hominibus bellum inexpiabile semper indicunt. Quo magis, inquit Tacit. Annal 4. socordiam eorū irridere lubet, qui præsentī potentia credunt extingui posse etiam sequentis ævi memoriam. Nam contra punitis ingeniis, gliscit auctoritas : Neque ii, qui malè vixerunt, aliud nisi dedecus sibi, atque illis gloriam peperere. Porro critice, cuius hic meminit Petronius, ad Grammaticam pertinet : Cujus quidem tres sunt Partes : prima, πρῶτη vocatur : ἰσογική autem secunda :*

tertia idia τέρτα: Et illa non omnium, sed pauciorum est. Neque in quibuslibet auctoribus versatur, sed in nobilissimis; ut alicubi disputat eruditorum ocellus, Justus Josephus Scaliger.

lin. 3. lapidarias literas scio. Per lapidarias literas quid velit hic Auctor si quarat aliquis. dicam, meo quidem iudicio; nihil aliud nempe; quam Basilicas, Domos praeclaras, Insulas, Villas rusticas, Nummos & similia id genus, illum innuere.

lin. 6 Ego & tu sponsiunculam exi defero lana. Hic neque pedem neque caput animadverto. Confusa omnia. Eritne aliquid lucis, si legas? Exita & ego sponsiunculā defero, Lana. *Qui δ' ὕχινος* praepollent vegetiore atque praesentiore, summam adhibeant.

lin. 9. Quamvis & Rhetoricam scio. lege. nescio: Cum enim certum sit, ut patet multis apud Petronium, tum in veteri Satirico, cum in hoc novo Opusculo, Trimalcionem odisse Philosophiam, bonas Artes, nobiliaque & illustra quaque ingenia: Talesque servos esse, quales Dominos esse videmus, ut alicubi refert ipse Petronius: Nulli non videbitur idonea hac emendatio nostra, quantumvis toto à scripta lectione distet plus cœlo.

lin. 17. occuponem propitium, eamus. Primo aspectu mihi visus est ἀνίατος hic locus: Sed cum postea mente revolverem, quanta semper fuisset Petronio proclivitas ad nova verba cudenda, statim putavi distinctione tantum levi opus esse. ita legendo: ô Occuponem propitium! eamus.

lin 19. Muffrius. Quid verbi sit Muffrius planè nescio. An non ejus loco bellè substitueretur Mesapus.

- lin. 20. res est volpi. *scribe.* est volpes, pro vulpes.
 Pag. 45. lin. 1. dupondium. *lege.* dupondius.
 lin. 8. semper in hac re qui vincitur, vincit. *Quam*
benè hîc quadret & aptè locata sit ; atque ex di-
verso in Satirico vetere, quàm malè aberret hacce
Sententia Trimalcionis dum considero : mihi nul-
latenus in animum inducere queo, eruditos fore
unquam, qui negent amcenissimam pariter & ele-
gantissimam illam, quam excutimus, cœna Tri-
malcionis Descriptionem, nostro Arbitro acceptam
esse referendam.
 lin. 10. Capo coco coco. *lege.* Capo, coco, cocio,
quam postremam vocem habes apud Sextum Pom-
peium in Arilator.
 lin. 11. habeas. *scribe.* habebas.
 lin. 12. à primitis. *leg.* à primitus, *eodem modo ac*
suprà de præsentiarum & in præsentiarum.
 Pag. 46. lin. 3. in lance clunaria. *scribe.* in lance cu-
 linaria.
 lin. 7. modo spuma. *leg.* modo palma.
 lin. 10. lacunaria. *scribe.* laquearia.
 lin. 24. quod, *leg.* quorum.
 Pag. 47. lin. 14. onerare Gytonis sinum. *scribe.*
 onerare posse Gytonis sinum.
 lin. 27. svavius esse. *leg.* svaviorem esse.
 Pag. 48. lin. 7. nederideant. *legendum.* ne rideant.
 lin. 16. Baci ballum. *puto legendum esse.* Bacellum.
 lin. 22. sunt hujus contubernalis. Ad villam. *sic*
puto interpungendum, sum ; Hujus contuber-
nalis ad villam.
 lin. 26. per ocream. *scribe.* per ocreas.

lin. 25. egraginavi, lego. egruminavi. Plaut. Varro.
idest, a mensura & recta via discessi, ut interpretatur Georgius Alexandrinus.

Pag. 49. lin. 4. apoculanius. *Per Antiphrasin hoc dictum existimo; aut certe demenda est particula a. Sic ut legendum sit Orcus poculanius. quod non male à Gallis nostris verteretur un sac à vin. Nisi velis hic scribi: Orcus epulonus, Festus in Epolonos.*

lin. 10. secundum jam posuit mihi in animo in naso esse. *Sensus nullus. Unde sic libenter legerem. Secundum jam posuit. Is mihi in animo, in naso esse videbatur,*

lin. 21. Mataritata. *Sua tulit etiam latina lingua, quamvis gravis, fictitia effutitiaque verba: Quae aliquando quidem latitiam & animi exhilarationem significabant, ut duobus in locis expressè noster Petronius per voces MADIA PERIMADIA, & suam GINGILIPHO geminatam: Non secus ac Plautus, per suum LYRÆ LYRÆ. Aliquando verò, referunt sonum, aut imaginem rei, quam gerimus; & actûs quem agimus: ut cùm tubæ clangorem Ennius, suo TARATANTARA: & hic noster nudum ensem motitando, voce MATARITATA.*

Pag. 50, lin. 2. & omnia pecora tanquam lanius. *scribe. & omnia pecora turbavit, ac tanquam lanius.*

lin. 16. & 17. alibi exopinissent. *Libenter ex Festo, in post limonio, scriberem: aliter in opinione sunt.*

lin. 22. Niceronem. *scribe. Nicerotem.*

lin. 27. A sinu in tegulis, cum adhuc capillatus essem, nam à puero vitam chiam gessi i p i m mostri delicatus. *Sic distinguendum atque legendum esse*

esse arbitror huncce locum, Asinus in tegulis.
 Cùm adhuc capillatus essem. (Nam à Puero
 vitam Chiam gessi) ipse noster delicatus deces-
 sit, mehercules, margaritum.

Pag. 51. lin. 6. valde audaculum. *repono*. valde au-
 dacem.

lin. 22. strigæ. *lege*. Striges: *discrimen enim lucu-
 lentum est*, referente Scaligero, inter Striges &
 Strigas, licet plerique illa confundant & promi-
 scue usurpent.

Pag. 52. lin. 17. Apelletem. *lege* Apellem. *si velis*.

Pag. 53. l. 22. Bucca, bucca, *arridet mihi*: Buce, buco.

lin. 24. iussit misceri. *Consentaneum magis*: iussit
 afferri,

lin. *ultima*. interdiu. *scribe*. Interdiu.

Pag. 54. lin. 10. Commissator. *lege*. Commessator.

Pag. 55. lin. 3. scissa lacuum novendialem servo suo.
scribes. Scissa, seu potius, Sylla Sacrum noven-
 diale servo suo.

lin. 17. & panem autopyrum de suo sibi, quem e-
 go malo, quàm candidum, & vires facit & cum
 mea re causa facio, non ploro. *Locus hic perob-
 scurus. Ut igitur lucem aliquam illi commodem,
 sic legendum puto.* & panem autopyrum quem
 ego malo, quàm candidum: Hic & vires
 facit, & cum mea rem causa, facio, non plo-
 ro. *Fallitur porro hic Habinnas dum putat, vi-
 ribus comparantis autopyrum panem candido,
 seu filigineus ille sit, seu similaceus, præferendum
 esse: contra communem Medicorum omnium
 sententiam, qui mordicus tenent non tantæ firmi-
 tudinis alimentarie autopyrum esse quàm sit*
 filigi-

filigineus aut similiaceus. Confirmat hoc Cornel. Celsus de re Medica. lib. 2. c. 17. ex tritico firmissima filigo, deinde similia, deinde cui nihil ademptum est, (quod αὐτόπυρον Græci vocant) infirmior est ex polline, infirmissimus cibarius panis. Ita enim qui laborat in Eduis, Celsi locus, sanandus est.

lin. 6. habet. scribe. habuit.

lin. 12. si potuero non. lege si potero : Nam.

lin. 24. De melle me usque tetigi circa cicer & lupinum, calue arbitrato, & mala singula. *Hujus loci eluminationem, otio majore fruentibus, & literarum flumine ampliori inundatis, relinquo.*

Pag. 56. lin. 6. sapiebat; & si. scribe. sapiebat. Et si.

lin. 9. sapa. scribe. sapam.

lin. 13. pax, Palamedes. *lucem nullam hinc video: sed ne adhibeo, ampliandum.*

lin. 16. perna emissionem. *mendum Typographi sic tolles. Pernæ missionem.*

lin 23. me apoculo. *Verbum hoc novum est, juxta cum multis, qua habentur apud Petronium. Quo quidem significatur, recedo à mensis & à poculis. Caterum quid mirum, si Romano maxime vigente sermone ausus sit, Signatum præsentem nota producere nomen? Sed obandio quosdam hinc aliter sentire, & de una voce duas facere, cum Ellipsi, ut loquar cum Grammaticis, nempe figura, Arbitro nostro perfamiliari.*

Pag. 57. lin. 12. mulieres. lege. mulieris.

lin. 18. circulatum. *hic egregie falsus sum, aut vice circulatum poni debet, singulorum.*

lin.

lin. 22. invicem. *lege.* in vicem.

lin. 25. excattarisalti. *Verbum Petronii. i.* Obtudisti, catarrhum induxisti importunis tuis petitionibus.

Quidam fortasse vellent, excarnificasti, Comicis Poetis verbum familiare: Aut, exanimasti, tuis scilicet querelis.

Pag. 58. lin. 5. Matrifamiliæ. *scribe.* matrisfamiliæ.

lin. 8. correctos. *lege.* collectos.

lin. 9. aberrante tunica. *leg.* aberrat-ne tunica, &c.

Pag. 59. lin. 8. nunquid didicit. *scribe.* nunquid aliud didicit?

lin. 10. mittendo, audibant. *An melius.* mittens, bene audiebat.

lin. 17. namque. *scribe.* nam quod.

lin. 22. agaga est, at. *an potius.* Harpaga est. At.

lin. 26. hoc. *scribe.* huic.

Pag. 60. lin. 4. sed tace linguam. *lego.* sed tene linguam.

lin. 18. Turdis illigine. *scribo.* Turdis filigine.

Pag. 61. lin. 12. colæpio. *scribe.* coliphio.

Pag. 62. lin. 17. discumbat. *lege.* discumbant.

lin. 26. si Prasinus proximis Circensibus primam palmam, *in his procul dubio quidpiam deest. Sufficiet-ne si legas: si Prasinus sis, aiebat, nonne proximis Circensibus primam palmam habebis?*

Pag. 64. lin. *penultima.* Inscriptio quoque, vide diligenter, Si. probarem magis, ut hic, Inscriptionem, legeretur, licet possit etiam ferri scripta lectio ac loquendi modus.

Pag.

Pag. 65. lin. 27. Nos in Turba. an è Turba? *Quamquam est quoque cur non improbem illam scriptiorem.*

Pag. 67. lin. 26. servus meus Barbatoriam facit. *In optimarum vocum censum Barbatoriz dictionem reponunt Glossæ veteres bona nota, quam aliubi præterea frustra quaesieris. Hanc porro, declinante tandem cum Imperio, Linguae Romana proprietate atque nitore, sequioris Aevi scriptores Barbitondio expresserunt. Porro barbatoriam facere idem sonat ac barbam facere. Ita Plautus unguentariam, ita Tullius naviculariam facere, pro unguenta & naves facere dixerunt. Barbatoriam exercendi seu faciendi munus servi tantum implebant apud Romanos. Ut enim apud eos personæ splendida utebantur servis ad omne genus officii, Pignorio, & T. Popma referentibus ex professo: Sic etiam ad barbam, ex quo Mena venit urbem, anno CCCCLIII. Urbis condita, velut in fine libri 3. R. R. Varro author est. Nec debet vox ista intelligi tantum de prima barba rasura, qua fiebat quidem ritu exquisitiore; sed & de cæteris, quas quoties luberet (lubebat autem sapissimè) instituebant: Præcipuè verò, cum apud suos hospitari, aut cum illis aliisve recumbere, convivari atque gaudere volebant.*

lin. 27. Tangomenas. lege. Tingomenas, à tinguendo terram, seu pavimentum mero, ut Horatiana pulsat canitque lyra.

Pag. 69. lin. 16. se de machillam illam sustulis: homi-

minem inter homines feci. *sic restituo hunc locum sanè corruptissimum.* sede maxillam illi sustuli. Hominem inter homines feci.

Pag. 70. lin. 2. curabo me unguibus. *lege.* curabo ne me unguibus.

lin. 26. non facies. *lege.* non facias.

Pag. 71. lin. 5. Coricillum est quod. *scribe.* Corycillum est quod.

lin. 8. Tu autem stertera. *Hoc quid sit verbi plane ignoro. Probarem potius : Tu autem sterco-
raria. seu mavis Quercera : Quomodo vocatur febris quartana. jactas me, inquit Lucilius,
ut febris quercera sive querquera.*

lin. 13. ad summa. *lege.* ad summam.

Pag. 73. lin. 3. abacia & acumi omnia. *lege,* abace & acumine omnia. acumine .i. ingenii perspicacitate, ut boni quique loqui amant Auctores.

lin. 11. viperam sub ala nutricas. *Ex Phædri, scriptoris mehercule perpolitæ & Petronio ætate paulo superioris, hoc acutè dictum sive dictærium Trimalcio exspiscatum irisse videtur. Sic autem ille, libri suarum fabularum quarti, Fab. 77.*

Gelu rigentem quidam colubram sustulit?

Sinuque fovit; contra se ipse misericors:

Namque ut resecta est, necuit hominem
protinus.

A Lii alia. Hæc ego desultoriè &
quasi aliud agendo scribebam,
graviorum studiorum fastidium de-
tergens mellita aureoli Fragmenti
istius C. Petronii Arbitri, Equitis
Romani, de cœna Trimalcionis, lectio-
ne. Faxit D. O. M. ut velut illa,
hoc in me præstitit suavissimè ; sic &
Notæ atque ἑπινοήσεις illæ breves,
à sui nausea vindicent Lectores, Vale.

HADRIA-

HADRIANI
VALESII

HISTOR. REGII

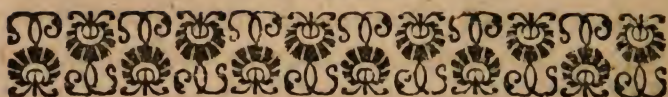
ET

JOH. CHRISTOPHORI
WAGENSEILII

DE CENA TRIMALCIONIS

nuper sub Petronii nomine vulgata

DISSERTATIONES.

HADRIANI
VALESI
HISTOR. REGII

DE CENATRIMALCIONIS
nuper sub Petronii nomine vulgata

DISSERTATIO
ET DE ÆTATE PATRIÆVE
Petronii, ac ejus operis inscriptione.

HADRIANUS VALESIUS
JOH. CHRIST. WAGENSEILIO
Suo S.

VÆSISTI à me doctissime
WAGENSEILI, an pro Petronia-
nis habenda existimarem, quæ an-
no M. DC. LXIII. exeunte Pata-
vii, ac iterum Luteciæ nuper essent
sub Petronii Arbitri nomine vulgata. Cùm Pe-
tronia esse prolatis quibusdam argumentis nega-
rem; rogasti ut ea mandarem literis, atque idem
tibi videri dixisti, ac tuam de tota re sententiam
in Dissertatione ad Christophorum Arnoldum te
tuse aperuisse. Quâ ego perlectâ, etsi intelligebam
suffi-

sufficere, quæ doctè ac magno cum judicio scripsisses : tamen tumultuarias observationes meas raptim tibi aperire breviterque exponere constitui, ut & desiderio tuo satisfacerem promissoque me solverem, & si qua tibi excidissent ac diligentiam tuam fugissent, in Dissertatione mea Lector inveniret.

Ac primùm solent codici scripto, atque è bibliothecæ latebris recens eruto auctoritatem dare claritas & dignitas inventoris, magnitudo urbis in qua inventus dicitur, ejus apud quem repertus est fama, & doctorum hominum de codicis vetustate favorabile judicium. Nunc repertor voluminis de quo sermo est, inducitur à Paulo Frambottio Typographo Patavino Marinus Statileus Dalmata, juvenis ignotus, postquàm Patavii jus didicerat reversus domum : locus in quo repertum fertur, bibliotheca Nicolai Cippici hominis obscuri, in urbe ignobili Dalmatiæ Tragurio. Denique ex omnibus qui Venetiæ, Patavii, Romæ judicium de codice isto apocrypho tulisse dicuntur, unus Johannes Rhodius natione Danus laudatur, vir doctus quidem & in evolvendis dignoscendisque veteribus codicibus diu multumque versatus : sed qui ante editionem cenæ Trimalcionis Patavii decessit : ita ut quid de codice Traguriensi senserit, jam ex ipso scire non possimus. Sed quid opus est, quemquam de codice consulere, cùm ejus partum editionem Patavinam habeamus, cujus in singulis paginis tot indicii suppositio se prædit & impostura ?

Petronius verbis utitur usitatis. At heic occurrunt portenta verborum: *saplutus*, *lupatria*, *matius*, vel *maius*, id est animo defectus & languens.

tristis & maceratus, & velut contusi contritique cordis, Picardis nostris atque etiam Germanis, ut audio, notissimum vocabulum. Dicunt enim illi de se quum languent, *le suis mate*: hi similiter, quum lassi sunt, defessi atque fatigati, *Ich bin mat*, ego sum matus. Occurrunt *abstinax* pro abstinens; *caldicerebrius*, pro iracundo & calido; *ne sapius*. hoc est (nî fallor) insipiens, rudis, ignarus; *madeia*, *perimadeia*, verba ut arbitror Syriaca; *homo dignitosus*; *occupo*, nomen substantivum; *gaudimonium* pro gaudium, *tristimonium* pro tristitia; *baciballum*; *corporaliter*: *Orcus apoculanius*, vel potius *aboculanius*, id est cæcus: recentiores aboculum & abocellum, ac nonnumquam ab oculis dixere, ut infra, *librum ab oculo legit*, id est, clausis oculis legit, *auenglette*: *exopinissent* pro opinentur: *Ego me apoculo*, pro discedo è convivio, pocula relinquo: *palamedes*, quo nomine pelamydes ab Italis appellantur: *strabonus* pro strabo; *monstruosum* pro monstruosum; *coricillum* pro corculum. Quæ monstra si quis Petronio tribuere potest, ne quid gravius dicam, Petronium & linguam Latinam non novit. His adde nomina propria virorum ac mulierum *Mammia*, *Cicaro*, *Satuna Dea*, *Gavilla*, *Plocrimus*, *Habinna*, ac similia: quæ cujus linguæ sint ignorare me fateor: cùm apud Petronium qualem editum habemus, nomina propria omnia uno excepto *Bargatis* nomine aut Græca sint aut Latina.

Sunt heic & nonnulla verba recentiora ac minimè Latina, quæ Petronii ætate nondum in usu erant. Qualia *frons expudorata* pro inverecunda & attrita: *bonatus*; *porcus silvaticus* pro apro vel sue fero;

fero ; sicuti apud Paulum Langobardum *equus silvaticus* ; *minutiolus* pro infantulo ; *amasiuncula* ; *fulcipedes* ; *staminata* ; *berbex* seu *berbix*, quod est in glossariis vervecis nomen ; *molestare* pro vexare ; *adjuvare* pro adjuvare ; *oricularii servi* vel auricularii ; *rostrum barbatum* pro labris & ore hominis : nomen Hispanis in faciei significatione hodieque usitatum. Contrà aliqua heic reperias vocabula veterrima & rancida, quæ ante Arbitri natalem dudum exoleverant : ut *frunisci* pro frui, quod Catonis majoris est ; *fovis* non semel pro Jupiter, quod Ennii ; similiter *bovis* pro bos ; *præfiscini*, aliaque. At *adjuvare*, *frui*, *Jupiter*, Petroniana sunt. Quis ergo sanus putet Petronium in scribendo tam varium, tam inæqualem, tam sui dissimilem esse voluisse, ut nunc *frui*, nunc *frunisci* diceret ; modò *adjuvare*, modò *adjuvare* ; nonnumquam *Jupiter*, interdum & *fovis* ?

Jam verò in Arbitro qui *disertus* à Terentiano Mauro meritò appellatur, quis ferat mutationes generum & declinationum & casuum in nominibus, quales nobis codex iste Traguriensis obtrusit ? *Balneus* ; *Calus* non semel ; *malus fatus* ter & amplius ; *ille stips* pro stipes ; *solida* pro solidos in iv. casu plurali ; *statuncula* pro statunculas ; *lactem* pro lac ; *vasum* pro vas ; *lorus*, *reticulus*, *candelabrus* : *striga*, & *nervia* in accusativo plurali, cùm & *striges* veteri terminatione & *nervos* sincerus Petronius dicat his verbis : *Quæ striges comederunt nervos tuos ?* Item alibi. *Recipies inquam nervos tuos, si triduo sine fratre dormieris.* Quamquam dici potest *striges* à *strigis* distingui oportere, cùm *strix* avem

nocturnam quamdam ignotam & fabulosam; striga verò mulierem veneficam in lege Salica, & in legibus Langobardorum ac veteribus Glossaritis significet. Striges porrò aves ut hominum intestina exedere ac præsertim infantium viscera carpere, dicuntur à Plauto & Ovidio Poëtica fide: ita strigæ sive striæ, quæ & mascæ, mulieres maleficæ vivos homines intrinsecus comedere, falsò ac ridiculè credebantur à plebe etiam Christiana. Omitto solcicismum insignem: *Ego puto medicum & numularium: medicus qui scit*, pro medicum: item alium ei similem, *arumnosi*, quibus præ mala sua cornua nascuntur, id est præ malis suis: nec non nummos in publico effundere, in solio descendere, vocare eorum in medio; pro in publicum, in solium, in medium. Quis in Arbitro toleret, aut potius quis æquus arbiter Arbitri esse putet, verba activa ex passivis facta, passiva ex activis, aut in eis mutatas perperam conjugationes: *Ades non somniatur*, pro somniat: *quid iste argutat molestus?* pro argutatur: *convivare* pro convivari: *dum mater amplexaret corpus filii sui*, pro amplexaretur: *nihil nos delectaris*, pro delectas: *nihil sibi defraudat*, pro defraudat: *scias oportet hunc vinciturum*, pro victurum: *fefellit sum*, pro falsus sum, deceptus sum: *effrangi* pro effringi

Quis præterea tales Arbitro phrasas assignet? *Torala præposuerunt toris*, pro imposuerunt: *planetus est optime*, pro magnum sui desiderium reliquit: quod Nostri similiter dicerent, *il a esté bien plaint & regreté*. *Puellarius erat*, omnis Minervæ homo, pro omnium virginum vir & corruptor, aut saltem amator. *Admissus erga Casarem est cum suo munere:*

munere : deinde fecit reporrigere Casari. Admitti ad aliquem , vel ad videndum salutandumque aliquem , dicunt Latini scriptores ; erga aliquem admitti , non dicunt. Tu beatiore es : bis prande bis cenâ. Sic apud nos plebs hominum divitiis superbum irridere consuevit , ac bis prandere jubet. S'il est riche , qu'il disne deux fois. Sed prandium & cena malè confunduntur. Nec enim magis diei quis potest , cenâ prandere , quàm prandio cenare. Habuimus in primo porcum , pro habuimus primùm. Sic vulgò diceremus : Nous auons eu en premier lieu un cochon. Quinque naves adificavi , oneravi vinum : & paullo inferiùs , oneravi vinum , lardum , pro oneravi naves vino , lardo : vinum , lardum in naves imposui. Sic vulgò nostri mercatores loquuntur. J'ay chargé du vin , du cotton , du poiure. Mei coci etiam vitulos aheno coctos solent facere ; item Gallus allatus est , quem Trimalcio iussit ut aheno coctus fieret. Coctum facere pro coquere barbarum est. Libertorum , qui omnia ad se fecerunt : pro in suum suum omnia domini bona coniecerunt. Nemini nihil boni facere oportet ; item Nec sursum nec deorsum non cresco. Utrubique duæ negationes sunt , quarum altera supervacanea. Si quis nostrum voluerit suâ rem causâ facere , non est quòd illum pudeat. Ibidem nescio quis de pane autopyro ait. Et vires facit ; & cum meâ rem causâ facis , non ploro : id est (honos auribus sit) alvum solutam habeo , nec nitor , aut durum caco. Cui præterquam huic Pseudo-Petronio sua rem causâ facere idem fuit , quod flatus crepitusve alvi emittere , vel cacare ? Nos quidem Franci honestâ cir-

cum locutione *eum* qui alvum exonerat, *res suas agere* dicimus, *faire ses affaires*; Latini non item, multo minùs, *rem suâ causâ facere*. Quare *tangomenas* faciamus. *Vita vinum est*: iterum, *Itaque tangomenas* faciamus, & usque in lucem cenemus. *Tangomenas* faciamus, id est lautè epulemur, vivamus, gaudeamus. Utrubique *tango minas* disjunctim legendum & emendandum puto, & ex Plauti malè intellecto versu hoc loquendi genus esse desumptum. *Sentin' senem tactum esse triginta minis?* Nam juvenes qui pecuniam recens acceperunt, eamque habent in manibus, digitisque contrectant & tangunt, læti opiparè convivari gaudent.

Interdum impostor ut fucum legentibus faciat, & nugis suis auctoritatem aliquam conciliet, Persium; aliquando etiam Martialem imitatur. *Meum enim intelligere nulla pecunia vendo*: ex Persii Satyra I. petitus est.

Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo.
Ilia de.

Aut non deridebis, licet barbam auream habeas, ex Persii Sat. II. Nam fratres inter ahenos

Somnia pituita qui purgatissima mittunt,

Præcipui sunt, sitque illis aurea barba.

Ipsæ Trimalchio fundos habet quæ milvi volant: ex hocce versu Persii Sat. IV.

Dives arat Curibus, quantum non milvus oberret.
Sinos coleos haberemus, non tantum sibi placeret; ex Persii Sat. I.

Hæc fierent, si testiculi vena ulla paterni

Viveret in nobis?

Frigori lacasim dico. *Lacasim* seu *λαϊκάζεν* emendandum est, quod fellare significat. Notus Mar-

tialis versus *Sed lota mentula lana*

Λαυκάζειν cupida dicit avaritia.

Λαυκάζειν dicere alicui, metaphoricè est, aliquem irridere ac illudere.

Quid, quòd præter plurimas mendas leviores quarum pleræque sunt à nobis inter legendum restitutæ, graves aliquas ac (si ita loqui licet) capitales & infamiales de industriâ sparsit impostor, ut se vetusto quidem sed corrupto codice usum esse, Lectori persuaderet, & ut quæcumque alia Petronio indigna ac damnanda occurrerent, vitio exemplaris, aut Liberariorum transcribentium negligentiaë inscitiaëque possent imputari? Tales sunt in p. xxiii. *Similia Sicilia interiores*. & *larvas sic istos peridopabant*: ibidem, *Puto enim nescio quid Asiadis* (vel potius à Siadis) *habuisse*: fortè, *Puto cum nescio quid à Scythis habuisse*. Item pag. xxvi. *Adeò de magnaturba adhebet acceperant*. P. xxxiv. *Nam Hemeroti pugnassent petraitis in poculis*. In p. xlix. *Et omnia vestimenta secundum jam posuit mihi in animo in naso esse*. In p. l. *Cum adhuc capillatus essem* (nam à puero vitam chiam gessi) *ipsum nostri delicatus decessit, mehercules margaritum cecritus, & omnium numerum*. Quæ fortè sic emendanda sunt. (Nam à puero vitam Tyanis gessi) *ibi infans magistri delicatus decessit, mehercules margaritum Charitos, & omnium numerum*.

An commemorem è foro piscario petita convicia, non modò Arbitro, sed etiam quovis scriptore ingenuo indignissima? Fortunata uxor Trimalcionis vocatur *mala lingua pica pulvinaris*; *mulier milvinum genus*; *mœcha obsceno vocabulo matella* di-

citur ; alius *berbex* & *bellum pomum* ; *Larifuga nocturnus*, qui non valet lotium suum. *Giton cepa cirrata* ob capillos crispas & densos ; *crucis offa*, *corvorum cibaria*, *terra tuber*, id est terræ filius, *volpi suda*, id est vulpes sudans. Fortunata ipsa furiis incensa virum suum præsentibus convivis *canem* appellat; Trimalcio invicem eam *codicem* ob hebes & stupidum ingenium, & *ambubaiam* nomine Syriaco, *milvam* à rapacitate & avaritia, *sterieram* à sterendo, etiam *viperam*.

Pudet pigetque me diutiùs hisce Grammaticis quisquiliis immorari. Tempus est jam, à verbis & à stilo ad res ipsas transire: ut clarè omnibus appareat, à vero Petronio suppositicium istum in utroque ex æquo discedere. Ac primùm videtur dedisse operam impostor, ut Trimalcionem in cunctis ridiculum legentibus exhiberet. Sed dum sine modo ac delectu nugis adjungit atque superstruit, dum ineptiarum genus omne consumit: imposturam suam ipsemet aperit, nugacem se ac ineptum, Petronique infelicissimum imitatore prodiit, ridendum denique se universis præbet. Nunc *aper pilleatus* infertur, circa se porcellos habens, cujus è dentibus duæ sportellæ dependent, & cujus è latere percusso turdi evolant, mox ab aucupibus excipiendi: aper inquam pilleatus, cen libertate donatus ac manumissus, quod à convivis pridie totus & integer esset remissus. Nunc postquam surrexit Trimalcio, sermones habent inter se convivæ ineptos, humiles, ac demissos, solis fatuis & sensus communis expertibus convenientes. Ganymedes quidam de annonæ caritate queritur more modoque mendicorum: ait se *jam annum esurire*; negat

secunda die buccam panis invenire potuisse. Trimalcio qui surrexerat ut obscenis naturæ desideriis indulgeret, reversus ad mensam, dat convivis eadem omnia vel in triclinio faciendi libertatem, quod Imper. Claudius edicto statuere voluerat, multisque verbis usque ad nauseam ac risum audientium in continentes invehitur. Coquus propterea quod porcum non exenteraverat, nudatur in convivio, & inter duos tortores consistit: at idem mox secto ventre porci, argenteâ coronâ donatur à Trimalcione, & in lance Corinthia potat: quasi lances tam vina quàm cibos caperent, seu vasa patoria simul ac escaria essent. Sequuntur de vasis Corinthiis fabellæ relatu indignæ, nullâ temporum habitâ ratione, Ilii halosis Hannibalis ætate & operâ: scyphorum & capidis emblemata, Cassandræ virginis filii, & Niobe à Dædalo equo Trojano inclusa. Pro acroamate *Homeristæ* inducuntur Græcis versibus colloquentes. Trimalcio verò dum fabulam quam agunt vult exponere, res, homines, tempora ac loca miserè confundit, itaut ipse fabula fiat. Interea *vitulus* affertur *galeatus*: quem unus ex Homeristis Ajax furens gladio concidit, partiturque convivis. Quis hæc legens, risum teneat? aut potius quis non indignetur talia & tam putida Petronio tribui? Jam verò fabulæ aniles de homine versipelli in lupum mutato, & de vestibis ejus lapideis factis, necnon de strigis seu nocturnis maleficisque mulieribus, quæ infantem mortuum rapuissent ad comedendum, & pro eo stramentum supposuissent; Apuleio conveniunt magis quàm Arbitro. Quamquam ista fabella posterior de strigis

ex hisce veri Petronii Arbitri verbis mihi videtur desumpta. *Quæ striges comederunt nervos tuos?* In codice Bibliothecæ Vaticanæ, qui Palatinæ olim fuit, reperitur *Indiculus superstitionum & Paganiarum*, in quo hæc de strigis verba legimus. *De eo quod credunt, quod femina Lunam comedant, & quod possint corda hominum tollere juxta Paganos.*

Tædet talia fusiùs persequi. Pergendum est tamen. Jussu Trimalcionis ingens canis catenâ vinctus adducitur in triclinium ab ostiario. Quid agrestius, quid indignius tanto convivio, & tam divite convivatore potest excogitari? Trimalcionis jussu puer mollis & dorsum ejus inscendit, & scapulas plana manu pulsat. Quid indecentius? Jubet idem in pag. LIII. *potiones dividi inter omnes servos, qui ad pedes sedebant.* Quid indulgentius? immo verò quid minùs Romanum? Bibere famulos domino præsentem ac epulante; *sedere ad pedes servos, domino discumbente.* An sedens famulus ministrare potest? More Romanorum, aut potiùs more omnium Gentium succincti in conviviiis stabant famuli, ut essent ad ea quæ poscebantur quærenda ac convivis porrigenda paratiores & expeditiores: quemadmodum vetera marmora ac picturæ docent. Sufficiant ad id probandum vel duo Juvenalis versiculi è Sat. v.

Quippe indignatur veteri parere clienti,

Quodq; aliquid posscas, & quòd se stante recumbas.
Tamen impostor eâdem in re iterum erravit: quum in p. LVIII. *servum ad pedes Habinnæ sedentem fecit.* Nec umquam aut usquam memini legere, *ad pedes sedisse pueros nisi ingenuos, in conspectu parentum convivarumque discumbentium.* Apud Suetonium
inve-

invenio, Claudium Aug. *adhibuisse omni cenæ & liberos suos cum pueris puellisque nobilibus, qui more veteri ad fulcra lectorum sedentes vescerentur.* Hunc morem non ignoravit Arbiter: Arbitri corruptor ignoravit. Sed quid ego *sedentes ad pedes* famulos Trimalcionis tantopere miror, quos paulo post visurus sum recumbentes? Quippe in pag. LXII. Trimalcio famulis suis, etiam cocis permisit ut discumberent. Itaque *totum triclinium familia occupat, & convivæ pane de lectis desiciuntur.* Cre- das Saturnalia celebrari. Permisit inquam id stultè & novo more Trimalcio, is qui initio cenæ adeò timuerat, ne *servi sui convivis æstum frequentiam suam facerent*, & ob id *suam cuique mensam jussert assignari.* Unde ille sui tantopere dissimilis tam repentè factus? Unde tam citò oblitus dispositionum suarum? An ebrius erat? An non jam fatuus stultusve, sed planè demens?

In p. LVI. Fortunatæ uxoris Trimalcionis *periscelides toræ*, quales in usu nobis sunt matronisque nostris, & quas vulgò à poplite cui subligantur, *arretarias* vel *jarretarias* vocamus: nec moris Romani sunt, nec Græcanici. Nam Græcorum Romanorumque periscelides, erant fasciæ quibus crura involuebantur ac tegebantur.

In pag. LVII. Fortunatâ discubitura postea- quàm manus lavit, *tergit eas sudario quod in collo habet.* Verba Pseudo-Arbitri seu impostoris sunt. *Tunc sudario manus tergens quod in collo habebat; applicat se illi toro, in quo Scintilla Habinna discumbebat uxor.* At erant quidem Romanis (ut Catullus, Suetonius in Nerone aliique docent) sudaria

sudaria è lino, sed ad detergendum oris sudorem, unde & appellationem traxere: sudarium circa collum nullum umquam matronis Romanis fuit. Atque ut gratis concedam fuisse: an Fortunata Trimalcionis, ditissimi & nitoris ac elegantiae amantissimi viri uxor, tam sordida esse potuit ac immunda, ut eo linteo quo collum velaverat, velut mantili in triclinio tergeret manus? Omnino existimavit impostor, uti suae ac nostrae ætatis matronae collum haberent sudario lineo circumdatum & tectum, quod vulgò *muscarium colli* (*Mouschoir de col.*) appellatur, quia collum tegit & defendit à muscis; sic & olim matronas Romanas habuisse. Hæc tanta moris Romani ignorantia non in Petronium, sed in impostorem cadit totius antiquitatis ignarum.

Jam enim suum testamentum in convivio recitari jubet Trimalcio, quo servis omnibus dat libertatem: & quale monumentum sibi fieri, quidque ei inscribi velit, exponit. Nec contentus his, funebrem vestem quæ *vitalia* vocat, unguentum nardinum & cetera inferri triclinio præcipit, convivisque ostentat: ac demum tamquam in funere suo cornicines canere jubet, atque ad balneum saturos convivas invitat. Quid his ineptius? O sermones convivales! O spectacula festivis epulis convenientia! Etiam heic ignarum moris Romani se se prodit Pseudo-Petronius, qui cornicines pro tabicinis funeribus adhibeat. Mortui enim efferebantur ad tubam, aut etiam ad tibiam: ut post Ovidium in lib. vi. Fastorum, post Persium in Satira iv. & Agellium in lib. xx. cap. ii. verus Petronius vel solus satis docet his verbis. *Quod si idem frigus*
genua

genua manusque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas. Ubi *tubicines* sine causa legi vult Petrus Pithæus.

Dare operam saltem debuit Impostor, ut finis cenæ Trimalcionis cum sequentibus, hoc est ut falsa & ficta cum veris cohærent, nec falsa haberi possent, neu fraus faciliè deprehenderetur. Finis cenæ Patavinæ talis est. Cùm cornicines insonuissent, vigiles regionis proximæ rati ardere Trimalcionis domum, cum aqua & securibus accurrunt, & januam effringunt. Encolpius, idem & Polyænus alio nomine dictus, Ascyltus & Giton læti oblata occasione discedunt. *Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque planè tamquam ex incendio fugimus.* Contrà apud verum Petronium, qualem dudum editum habemus, Encolpius, cujus sub persona tota fabula narratur, nec cornicinum nec vigilum ullam mentionem facit: aitque cùm post cenam ex ædibus Trimalcionis ipse & Ascyltus ac Giton vellent discedere, & per amplissimas longissimasque porticus media jam nocte sine lumine horâ pæne totâ hac illacque erravissent ebrii, & locorum etiam interdiu obscurorum ignari; se tamquam filo Ariadnes Gitonis acumine explicitos tandem esse, qui omnes pilas columnasque pridie notaverat cretâ: qualinimenta evicerint spississimam noctem, & notabili candore ostenderint errantibus viam.

Anno M. DC. LXIII. ineunte edidi Panegyricum de laudibus Berengarii Augusti, quem ante annos aliquot ex urbis Patavii Bibliotheca Monastica à Johanne Rhodio Dano & à Nicolao Heinſio

viris

viris clarissimis erutum acceperam. In meis in Pa-
negyricum illum notis, quid esset apud Gregorium
Turonicum Episcopum *barbatorias celebrare*, &
quid *barbatoria* significaret, fusè docui pag. cxc.
& sequentibus. Missus est statim Berengarius meus
in Italiam : missus in primis Patavium unde ve-
nerat, & lectus à Patavinis. Placuit observatio mea
impostori, homini Italo è provincia Venetia, vel
Dalmatæ: qui (si qua fides) Johanni Rhodio Pseudo-
Petronianas quisquilias suas approbaverat. Itaque
digna ei visa, quam suæ cenæ Trimalcionis insereret.
*Tum Trimalcio : Amici (inquit) hodie servus meus
barbatoriam facit, homo fragi & micarius. Itaque
tangomenas faciamus, & usque in lucem cenemus.*
Sed tamen mos hic quidem ætate Petronii multo
vetustior : nomen autem ipsum, barbatoria, ejus-
dem ætate (ni fallor) recentius. Sic idem impo-
stor, qui de cena libera aliqua ab Henrico Valesio
fratre meo observata esse didicerat, voluit & li-
beræ cenæ meminisse, atque ab ea suam suppositi-
ciam cenam auspicari. *Venerat jam dies tertius,
id est expectatio liberae cenæ.*

Sic igitur judico, nova hæc omnia quæ sub
Petronii Arbitri nomine primum Patavii, dein-
de Luteciæ publicata sunt, falsa, ficta, suppositi-
ciaque esse, barbara, futilia, judicii doctrinæque
vacua, ac planè omni ex parte ridicula ac rejicien-
da: eademque tam in verbis quàm in rebus ab Ar-
bitri genio, elegantia ac nitore longè reeedere.

In uno tamen, mi WAGENSEILI, à te dis-
sentire cogor, quòd miraris Justum Lipsium, virum
magni in literis nominis summique judicii, de Pe-
troni

tronio nostro dubitavisse, ac *deliberavisse*, an is esset C. Petronius Tacito memoratus in rebus Neronis: audacterque sequeris tenui sultam tibicine opinionem vel potius conjecturam Petri Pithœi, Claudii Bineti, Jani Doussæ, & insequentium plerorumque Petronii Commentatorum, qui Neronis Augusti æqualem faciunt, ac putas Trimalcionis nomine Neronem à Petronio designari. Atqui Trimalcio inter servos venales advectus est Romam: ubi *rationari didicit, deinde dispensator factus est*: uti Petronius ipsemet verus ac pridem editus docet. An ista in Imperatorem Neronem conveniunt, paterno genere nobilissimum, materno etiam familiæ Cæsarum adnexum? Jam uxor Trimalcionis Fortunata re & nomine fuit? femina viri sui simillima, ex egente locuples facta, adeò ut *nummos modico metiretur*: sicuti Petronius indicat hisce verbis, *Et modò quid fuit? Ignoscet mihi genius tuus: noluisse de manu ejus panem accipere.* At Neroni Aug. uxores non aliæ fuere quàm nobiles & claræ, Octavia & Poppæa: è quibus Octavia etiam Claudii Aug. filia existitit. Nam Acten libertam pellicis habuit, non justæ uxoris loco. Præterea jam senex erat Trimalcio: at Imperator Nero annum ætatis xxxii. non excessit. Trimalcio illitteratus & fatuus inducitur à Petronio; quales multi divites, qui obscurissima initia habuere; Nero Aug. & eloquentiæ & historiæ studuit, ac Poëticæ. Trimalcioni *in deliciis fuit puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior*: si Arbitro credimus. At Neroni tot & tam lectæ cùm ætate tum formâ deliciæ erant, ut Juvenalis de eo delectu sic referat in Sat. x.

Nec prætectatum rapuit Nero loripedem, vel Strumosum, atq; uteropariter gibbosum, tumentem. Quod ad Petronium nostrum pertinet, jure meritoque de ejus ætate dubitavit Lipsius, & Petronium, qui fuit *aqualis Neronis*, cum Petronio Satyricorum auctore confundere timuit: cum animadverteret ab Cornelio Tacito in lib. xvi. Annalium relata de Petronio, haudquaquam Petronio Satyrici scriptori majore ex parte convenire. Certè ambo & nominibus discrepant. Prior dictus est *Cajus Petronius*, aut ut Plinius & Plutarchus vocant, *Titus Petronius*, & inter paucos familiarium *Neroni assumptus est elegantia arbiter*, quod doctos viros in errorem induxit: sed *Arbitri* nomen non tulit: posterior seu Satyricorum auctor, propriis nominibus appellatus est *Petronius Arbiter*, quemadmodum à Fulgentio in lib. ii. & iii. Mythologiæ vocatur: & nunc sub *Petronii*, nunc sub *Arbitri* nomine à Terentiano Mauro, à Diomede, à Servio Honorato, à Macrobio Theodosio, à Mario Victorino, ab Hieronymo, & à Sidonio aliisque laudatur. Pæterea Cajus Petronius, si qua Tacito fides, Proconsul Bithyniæ, & mox Consul extraordinarius fuit; *inter paucos Neroni Aug. familiarissimus*: magnas opes, magnam familiam habuit: homo ignavus & deses, & otio ac mollitiis fluens, erudito luxu ac scientiâ voluptatum acceptissimus vitioso Principi. At Petronium Arbitrum cum multi laudent scriptores Latini, veteres ac recentiores: nemo tamen magistratus eum ullos gessisse, nemo divitem, nemo amicum Imper. Neronis fuisse, aut jussu ejus periisse memoriæ prodidit. Bibliotheca quidem

dem Vaticana quædam Petroniana in codice scripta servat, & his Julii cujusdam epigramma præfixum, in quo Petronius *diri Neronis amicus* vocatur, & *Arbiter arbitrio suo dictus ipse* fertur. Sed hoc hexastichon ut incultum est, corruptum, ac recens; ita nullius apud doctos in historia auctoritatis. Denique Cajus Petronius paullo ante mortem coactam *flagitia Principis, sub nominibus exoletorum feminarumque & novitate cujusque stupri, perscripsit atque obsignata misit Neroni*: ut Cornelius Tacitus in lib. xvi. Annalium tradit. Quid habent ista cum Petronii Arbitri opere commune? Caji Petronii famosus libellus brevissimus fuit: at Petronii Arbitri Satyra grandis atque verbosa, vel justum potius opus exstitit: ut ex Petronianis quæ supersunt, & ex his quæ laudantur à variis auctoribus desideranturque, facile intelligi potest: adeò ut jure forsitan queratur Doussa simul & affirmet, vix decimam totius operis partem ad nos pervenisse. Immo & plures erant Petronii libri, non *Satyricon* in recto singulari, sed *Satyricon*, hoc est Satyrarum in secundo casu plurali inscripti; ut Ciceronis *Rhetoricôn*, Virgilii Maronis *Bucolicôn* & *Georgicôn*, Valeri Sorani *Epopticôn*, Aurelii Nemesiani *Cynegeticôn*, Marciani Felicis Capellæ Afri Carthaginensis *Satyricon* libri vii. de nuptiis Philologiæ. Certè Terentianus Maurus de dimetro jambico claudio sic ait, *At Arbiter disertus*

Libris suis frequentat.

Et à Mario Victorino de Metris Arbitr *Satyricon* laudatur, non *Satyrico*, aut *in Satyrico*. In veteri quoque Glossario Petri Danielis hæc verba reperio.

Excelsissimus dicitur à Petronio in primo Satyrarum : quod idem est atque in primo libro Satyricon. Missum facio Fabium Planciadem Fulgentium in libro Continentiæ Virgilianæ, à quo Petronius in Eufcio laudatur. Libellus Caii Petronii pro codicillis haberi poterat, & noctes ac stupra Domitii Neronis, & in eum cœtum admissorum atque ad omnem libidinem adscitorum exoletorum feminarumque nomina; quid quisque ibi novissimè fecissent, quid passi essent, paucis exponebat. Ficti nihil; omnia vera. Contrà Petronius Arbiter M. Varronem in Satyris Menippeis imitatus ex parte, prosâ oratione variis carminibus mistâ sub falsis nominibus tamquam sub persona mores hominum notavit, ac vera ætatis suæ vitia carpsit: atque uti ipse ait, in opere nova simplicitatis

Sermonis puri non tristis gratia ridet:

Quodque facit populus, candida lingua refert.

Si quod faciebat populus, retulit Arbiter, ut ipse affirmat; de Neronis stupris ne cogitavit quidem. Non igitur sua Neroni flagitia, sed sua populo, sua juventuti ac senibus vitia Arbiter & corruptos mores exprobravit: ac sicuti verè asserit epigramma Vaticanum, (cur enim ejus testimonio in re apertissima & omnibus patente uti mihi non liceat?)

Petroni carmen divino pondere currit:

Quo juvenum mores arguit atque senum.

Nimirum fictos casus amatorum opus Petronii Arbitri continebat: veri nihil; omnia ficta. De quo opere Macrobii Theodosii in lib. i. Commentariorum in Somnium Scipionis verba sunt hæc. Fabula, quarum nomen indicat falsi professionem, aut tantum

*concilianda auribus voluptati, aut adhortationi quoque in bonam frugem reperta sunt. Audium mulcent, velut comœdia, quales Menander ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus amatorum referta, in quibus multum esse Arburum, vel Apuleium nonnumquam luisse miramur. Denique nunc in declamationes umbratiles & scholasticas invehitur Petronius Arbiter: nunc Poëtas deridet carmina sua in theatro, in balneo, in pinacotheca populo intempestivè recitantes: modò picturam, statuariam, Dialecticam, Philosophiam, Astronomiam, eloquentiam, ceterasque artes ingenuas defecisse queritur: modò Trojæ Halòsin versibus jambicis describit: navigantium etiam rixas, reconciliationem & naufragium, bellamque de matrona Ephesia fabellam enarrat: interdum regulas carminis exponit. Sequuntur de bello civili Cæsaris & Pompeii versus heroici ferè trecenti, & de captatoribus aut heredipetis elusis non pauca. Qui non videt ista singula ac universa nihil ad Caii Petronii libellum, nihil ad Neronis flagitia noctesque pertinere, sed meram esse nudamque ac simplicem vitiorum & desidiæ humanæ reprehensionem, sale & mordaci aceto conditam: is planè nec in literis nec in ulla alia re quidquam videt aut judicat. Janus Doussa, ut Petri Pithœi conjecturam de ætate Petronii confirmet, scribit duas sententias aut parœmias, videlicet *non bene olet, qui bene semper olet*, & *ingeniosa gula est*, à Martiale & à Petronio ex æquo usurpari: aliam item gnomen, *Primus in orbe Deos fecit timor*, Statio in libro III. Thebaidos cum Petronio esse communem: ex qui-*

bus tamen sententiis primam Hieronymus in epistola ad Demetriadem, postremam Fabius Placidius Fulgentius in libro 1. Mythologiæ (verè an falsò nescio) Petronio tribuant. Quid tum? Ideone credemus Petronium Arbitrum Neronis Aug. æqualem, & Statio atque Martiale vetustiorē fuisse, ambosque hæc hemistichia Petronio potius quàm Petronium ambobus debere? Nonne Placidius Lutatius putat, & disertis verbis ait, Arbitrum hemistichion suprà laudatum de origine superstitionis à Papinio Statio accepisse? Idem planè dicendum de versu, quem Hieronymus ad Demetriadem affirmat apud Arbitrum reperiri. Igitur hemestichium de odoribus Hieronymus non Martiali primo auctori, sed Petronio; hemistichium alterum de superstitione Fabius Fulgentius non Statio uti facere oportebat, sed eidem Petronio aservit, propterea quòd utrique hæc apud Petronium legerant & legisse meminerant; apud Statium & Martialem aut non invenerant, aut saltem invenisse non recordabantur, nec multum curabant an ab aliis scriptoribus priusquàm à Petronio fuissent usurpata.

Quare facilè & libenter accedo Henrici Valesii fratris mei sententiæ, qui Petronium Arbitrum principatu Neronis multo recentiorē, ac natione Gallum fuisse, atque in provincia Viennensi finibusque Massiliensium Græcorum habitavisse credit, adductus hisce Apollinaris Sidonii versibus, haut satis hæcenus examinatis intellectisque, in carmine
xxiii. quod inscribitur Narbo.

Et te Massiliensium per hortos

Graji

*Graji cespitis Arbiter colonum,
Hellepontiaco parem Priapo.*

Ita enim emendandum versum medium frater existimat, cum legatur in editis Sidonii exemplaribus,

Sacri stipitis Arbiter colonum,

Nec dubitat in priscis Sidonii codicibus scriptum fuisse *Crai cespitis*, seu *Grai cespitis*: quod cum non intelligeretur à legentibus, in *sacri stipitis* perperam mutatum sit. Quæ vulgata lectio haud dubiè vitiosa est, ac ferri nullo modo potest. Quippe si *sacri stipitis* nomine Priapum ligneum designare voluisset Sidonius, (Simulacra enim Priapi custodis hortorum ad eorum ostia collocari consueverant) *Priape* in hortis Massiliensium positi *colonum* Petronium Arbitrum vocaturus non fuit, sed *cultorem*. Deorum enim vel simulacrorum cultores Latini scriptores dixere: *colonos Deorum* aut statuarum nequaquam dixere. Præterea etiamsi gratis concessero, *colonum Priapi* pro cultore & veneratore Latinè dici posse: tamen nec vel tum suus tribus hisce versiculis sensus constabit: fatendumque erit Sidonium his duobus in versibus continuis Priapi sine causa meminisse. *Te Arbiter per hortos Massiliensium sacri stipitis* seu Priapilignei *cultorem*, *Priapo Hellepontiaco parem*. Quo quid frigidius scribi, quid etiam ineptius excogitari potest? Sidonius igitur scriptor Gallus in suo Narbone apertissimis verbis Arbitrum Gallum agnoscit: quem propter obscenitatem, & ob amorem hortorum Priapo comparat, & in hortis Massiliensium spatiantem, ac delicatè desidentem nobis exhibet. Quæ Petronii in hortis mora, & iudicium ejus de Epicuro, quem *patrem doctum in arte*

veri, id est in Philosophia vocat, & *hominem esse divinum* ait, qui somnia, & ejusmodi ludibria *facetissima ratione condemnet*; turpis quoque flagitiorum adulteriorumq; relatio cum impietate conjuncta mihi persuadet, ipsum sectâ simul ac vitâ Epicureum fuisse, summum bonum in voluptatibus corporis ponentem. Heic virum doctissimum Petrum Pithœum admodum miror, qui sibi *videri* ait, ab Sidonio tribus versibus suprâ laudatis *non tam Arbitri patriam quàm mores designari*, Massiliensium moribus *Plautino proverbio & Athenæi historiâ notatis* simillimos. Quasi horti Massiliensium mores eorum corruptos atque degeneres indicare potius apud Sidonium valeant aut debeant, quàm Petronii Arbitri domicilium, ibi voluptatibus vacantis, ac in hortis otiantis.

Certè ipse Arbitr moris cujusdam Massiliensium mentionem fecit, tamquam sibi notissimorum: quoties pestilentia laborarent, unum è pauperibus qui se sponte obtulisset, per annum sumtu publico delicatè alentium, ac postea ornatum verbenis & vestibus sacris per urbem circumducentium cum execrationibus, ut in ipsum mala civitatis reciderent, atque ita demum præcipitantium in mare. *Quod in Petronio sibi lectum esse*, scribit Servius Honoratus in illud libri III. *Æneidos hemistichium, Auri sacra fames*. Sed nunc in Petronii opere manco ac mutilo quale habemus, de more isto Gallicano Massiliensium, homines pro salute publica devotentium nihil reperitur. Proinde non miror Petronium Massiliensis agri cultorem, patriâ quidem Gallum, sed domicilio semigræculum, libenter

Græca

Græca nomina usurpare, ut *schedium* pro malo & extemporali Poëmate; *tropica*; *embolum navis* pro rostro; *methodium*, *paronychia*, *corymbion*, pro capillamento seu galericulo; *hypogœum* vel *hypogœum* pro conditorio seu monumento casulave subterraneæ; τὰ πλάνα, *schema* pro figura orationis; *apodixin*; *telos*; *automata* pro motu corporis voluntario; *planos*, *parâpsidem*, *tricliniarchem*, *chiramaxium*, *symphoniam*, *hydraulem*, *pinacothecam*, *diatam*, & similia. Non miror cum Græcis in nominibus Græcas terminationes ferè semper retinere: v. g. *Ascylos*, *Polyenos*, *Giton*; *Ascyilton* in i v. calu, *Encolpion*, *Polyanon*, *satyrion*; *aëra*, *platanôna*, *da-phnôna*, *Coraca*, *Crôtona*, *Platona*, *Gitona*, *Iliada*, *Naiada*, *Dorida*. Non demum miror, ab Arbitro transitum Alpium Maritimarum Alpibus Graiis confinium viginti versibus, ac portum Herculis Monæci exactè describi his verbis,

*Alpibus aëriis, ubi Graio nomine pulso
Descendunt rupes, & se patiuntur adiri.
Est locus Herculeis aris sacer. Hunc nive dura
Clandit hiems, canoq; ad sidera vertice tollit, &c.*

Adest enim ab urbe Massilia Græcorum portus vel statio Herculis Monæci in Alpibus Maritimis sive Ligusticis millia passuum non ampliùs cccxvi: sicuti in itineralio maritimo portuum & positionum navium ab Urbe Arelatum usque Ethicus docet. Idem Petronius Arbitr ut Massiliensium Græcorum, sic & Gallorum, nimirum popularium suorum non semel meminit. *In creta facies, ut suos Gallia cives putet: item, Ego autem frigidior hieme Gallica factus.* Ex quo apparet Arbitrum hiemes ac

frigora in Gallia tulisse, & candorem Gallorum notum habuisse. Præterea quivis linguæ Latinæ peritus in Petronio cothurnum Gallicanum prima fronte statim agnoscat. Ejus enim stilus non Romanum seu Romæ natum, sed planè Gallum & Transalpinum hominem sapit; & Antoninorum tempora potiusquàm Domitii Neronis: cujus principatus similes Arbitri scriptores non habuit. *Disertus* quidem Arbiter vocatur à Terentiano Mauro: & est sanè disertus: sed nec Senecæ, nec Quintiliano, nec ambobus Pliniis, ac ne vel Tacito quidem aut Suetonio comparandus: cùm ad inferiora tempora pertineat. Interdum lutulentus fluit, nec ubique purus, nitidus est ac illimis.

Quando igitur Petronius Arbiter floruit? Quæret aliquis. Equidem existimo eum potius circa Antoninorum principatum vixisse, quàm (ut frater meus arbitratur) Gallieni Aug. æqualem fuisse: cùm quòd elegantia Petronii in ætatem Galieni, hoc est in senectutem Imperii Rom. ac velut in fæcem linguæ Latinæ tot undique Gentium Barbararum incurSIONIBUS corruptæ atque depravatæ cadere mihi non videtur: tum quòd Macrobius in Somnium Scipionis Arbitrum Apuleio non conjungit modò, sed velut æqualem aut etiam vetustiore præponit, prioremque appellat hisce verbis jam suprâ laudatis. *Auditum mulcent argumenta fictis casibus amatorum referta: in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apuleium nonnunquam luisse miramur.* Constat autem Apuleium ante Septimium Severum Pertinacem Aug. nimirum imperante Marco Aurelio Antonino nituisse. Unus ex editoribus Petro-

tronii Janus Doufa scribit, quosdam *Petronium Luciano posteriorem*, hoc est recentiorem credidisse: qui mecum de ætate Petronii planè conveniunt. Nam & Lucianus Antoninorum temporibus vixit.

Ne quis autem forsitan putet gratis me scripsisse, Petronii Arbitri sermonem (quidquid ipse de se dicat) *non ubique purum*, sed quandoque inelegantem ac incultum esse: omissis Petronianis versibus, quorum & structura plerumque vitiosa, & obscura ac intricata sententia est; in soluta oratione Arbitri pauca de pluribus Neroniano sæculo indigna à me observata subjiciam, quæ nec membranarum vetustati, & situ attrituque evanescentibus litteris, nec Librariorum in transcribendis priscis codicibus negligentia, nec editorum incuria, nec typographorum inscitia, nec ulli alii quàm ipsimet auctori assignari possunt. *Sed de remedio non tam valde laboro*: item, *Giton semel ictus*, tam valde exclamavit. *Tam valde* pro tam aut adeò, non memini apud veteres scriptores legere: quod nos vulgò dicimus, *sifort*. *Neque enim tam magnum facinus admisimus*: scripsisset Neronianorum temporum auctor, *tantum facinus admisimus*. Sic tamen ubique Arbitrator loquitur. *Timebam, ne tam grande munus suspectam faceret humanitatem meam. Habebat enim inguinum pondus tam grande. Inhibuit Tryphæna tam grande facinus. Nec se minùs grandi vexata injuria, quàm Lycam. Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiæ esse sparsam. Tam magnum æque clamorem sustulit. Ut tum magna fortuna solus interetur. Nescis quàm magnum flagitium admisisti? Ubi tam grande munus,*
tam

*tam grande pondus, tam grande facinus dici non oportuit, sed tantum munus, tantum pondus, tantum facinus. Tam magnam familiam, tam magnum clamorem, tam magnam fortunam dici non oportuit, sed tantam familiam, tantum clamorem, tantam fortunam. Minus grandi vexatam injuria dici non oportuit, sed minore affectam injuria. Quam magnum flagitium dici non oportebat, sed quantum flagitium. Nostri Petronium hodieque imitantur. Nam ut ille tam magnum aut tam grande usurpavit; ita dicunt si grand. Ut ille minus grande dixit; ita Nostri usurpant moins grand: ut ille quam magnum; ita Nostri combien grand. Jam istud Petronii, bene mane surrexi, pro summo mane aut prima luce surrexi, nostrum hodieque est; bien matin. Nostrum & illud: Et jam plena nox erat. Plenum enim diem, ac plenam noctem vocamus; en plein jour, en pleine nuit. Repositum in pristinum decorem puerum gaudebam: id est restitutum in pristinum decorem. Sic nos dicimus, remis en son premier éclat. Ex his intelligitur Petronium natione Gallum exstitisse, cum nos Gallofranci ejus adhuc in multis sermonem sequamur. Eundem autem à temporibus Neronis Aug. longè abfuisse indicant quæ apponam. Indignatus rusticus, quod nos centonem exhibendum postularem. Dici oportuit exhiberi, non exhibendum. Ostium nostrum satis audaci strepitu impulsu exsonuit. Satis pro valde recentiorum Nerone scriptorum est; exsonare verbum ea ætate inusitatum, quod tamen Petronius sæpe usurpat. Omnia mimico risu exsonuerant; item, exsonat cantibus totum navigium. Ideò vetui hodie in
hoc*

hoc diversorio quemquam mortalium admitti. Dicendum erat, in hoc diversorium quemquam mort. admitti. Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusq. in cervicalia minutissima. Dicendum fuit in cervicalibus minutissimis, aut in cervicali minutissimo. Ne absentivus essem: pro abessem. Absentivum pro absente alibi non legi. Quales esse solent quæ incumbunt ova. Incubare ova, vel etiam ovis gallinæ dicuntur: ova incubere non dicuntur. Ficedulam invenipiperato vitello piperatam. Ficedulam pipere piperatam non melius dixeris, quàm gypso gypsatum parietem, pernam sale salitam, alas scari cerâ ceras, & similia. Si bona fide panitentiam emendas. Pænitiâ culpam aut peccatum emendare, dici possumus & solemus; Panitētiā emendare, dici nec possumus nec debemus. Amictus discoloria veste. Discolor dici solet, ut decolor, concolor, unicolor, bicolor, versicolor: discolorius dici non magis solet à veteribus scriptoribus Latinis, quàm decolorius, cōcolorius, unicolorius, bicolorius, versicolorius. Ara- tro domefacta tellus pro subacta vel domita Neronis ætate non dicebatur, nec domefacere pro domare. Nam verba primæ conjugationis, quale est domo, nulla in cōpositione recipiunt facio, sed tantum plurima secundæ, & paucissima tertiæ. Tantum omnem scabitudinem animo tamquam bonarum artium magister deleret sine cicatrice. Iram appellat animi scabitudinem Petronius novo & inusitato nomine pro scabie, aut scabritie vel scabredine, quam & ulcus animi scilicet alibi vocat. Gubernator, qui pervigil nocte siderum quaque motus custodit. Siderum motus vel sidera custodire, pro servare aut observare.

vare, improprium est. Certè diutius junctos nos mareferet : vel si voluerit misericors ad idem litus expellere , aut prateriens aliquis tralaticia humanitate lapidabit. Lapidare posuit Petronius pro lapidibus tegere , ut humare est humo operire vel tumulare : cùm significet lapidibus petere. Coequalle natalium suorum sinciput pro æquale nusquam apud veteres alios Scriptores Latinos reperire memini. Ephebus plena maturitatis, & annis ad patiendum gestientibus vocatur à Petronio, casum mutante contra regulas Grammaticæ. Debit enim dici Ephebus plena maturitate, & annis ad patiendum gestientibus, aut certè Ephebus plena maturitatis & annorum ad patiendum gestientium. Psyche acu comatoria mihi malas pungebat. Acum comatoriam vocat Petronius acum crinalem ne servatâ quidem analogiâ. Nam à coma non Et comatorius : sed fortasse legendum est, acu comotria, hoc est ornatrix. Soli militares, soli fortissimi habentur. Militaris pro militaribus honoribus digno recens est haud dubiè, nec sæculi Nerōniani. Jam melliti verborum globuli, & fabulosum sententiarum tormentum, & controversia sententiolis vibrantibus picta, ac similia apud Arbitrum, verba sunt magnifica, rerum ac sensus pane vacua. Omittere non possum versum hunc Petronii,

Has inter sedes Ditis Pater extulit ora.

Ditis Pater vocatur Arbitro, qui ceteris omnibus Dis Pater : ut hic *Quirites* in numero singulari pro Quiris, quemadmodum *Sergius* & *Pompeius* in Arte affirmant.

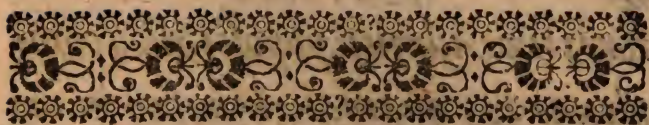
Hæc sunt, mi WAGENSEILI, quæ tuis precibus inductus de Petronio Traguriensi, vel Patavino properatim exaravi, adjungenda observationibus tuis, aut si malueris, tamquam mnemonymon amici tui domi servanda. Vale V. C. & amare me perge. Scribebam Luteciæ Parisiorum v. Nonas Martias anno Domini M. DC. LXV.

*De novo fragmento, sive de panno affuto
purpura Petronii.*

Quid mirum si, lector, habes mala frustra Petroni
Nota minus, linguam noris utramq; licet?
Hic nihil è Latio, nihil est è gente Quiritum:
Nec vetus hos foetus, nec nova Roma tulit.
Si qua tulit tellus, tellus ea fecit ab ortum:
Et bene, qui scripto est huic pater, ipse latet.
Vestrum opus, Aediles, informem exponere par-
tum:

Vestrum, portenti rite piare nefas.
Aut Tiberis flavis abolebit dedecus undis;
Præbebit calidos aut pia Vesta rogos.
Nam quis is est scriptor vobis, quo jure Latinus,
Barbara quem cupiat natio nulla suum?
Pace tua dicam, rerum pulcherrima Roma:
Roma mihi non es, si tibi civis hic est.

IOHANNI CAPELLANO
ILLUSTRI VIRO,

& Christianissimi Regis Consiliario,

IOH. CHRISTOPHORUS WAGENSEIL
Salutem & observantiam dico.

*Scilicet fatendum, quod res
est: oritur utique fre-
quenter amicitia ex oc-
culto quodam animi im-
petu, & intus latente inexplicabili
causa. Neque enim aliò referre pos-
sum summam benevolentiam, quâ
me hominem peregrinum & igno-
tum, necdum ullius in studiis no-
minis, omnium omnino meritorum
expertem, atq; adeò à nemine com-
mendatum, ubi primùm inter cul-*

tores tuos admitti poposci, ilico complexus es, quamque mirifico in me studio perpetuò comprobasti. Nempe patuere mihi assiduè ades tuæ: licuit è tuis dictis, factis, ac institutis sanctioris Philosophia monita haurire, & ea ediscere, ad quæ si non admissus fuisset, non erat operæpretium ad excolendum ingenium meum, noscendosq; hominum mores totam ferè Europam lustravisse. Enimverò uti hæc beneficia tanti, quanti bonam mentem æstimo: ita testimonium ac iudicium tuum, quo ipsius OPTIMI MAXIMI REGIS Numen, Majestatem, divinamque liberalitatem mihi propitiasti, nec
nullis

ullis verbis exprimere valeo, ac
ne satis quidem mente concipere.
Cui tanta benignitati tuæ quando
aliam referre gratiam nequeo, ejus
me totâ vitâ memorem futurum
polliceor. Has ergò litteras confes-
soriae tabellæ ac velut pignoris lo-
cote habere quæso, & simul æqui
bonique consulere munus, quod
adjunxi. Etsi enim quæ de meo con-
tuli, levia & non satis digna sunt
in cujusquam manus, nedum in
tuum conspectum venire, quippe
quæ petasatus in ipso Hispanica pe-
regrinationibus procinctu, multas
inter occupationes celeriter effudi:
quia tamen Summi Viri HA-
DRIANI VALESII insignem
I 2 Differ-

*Dissertationem elicuerunt , ideò
quam à se non habent , auctorita-
tem & lucem ab ea mutuuntur ,
& cum tibi , tum Reipublica litte-
raria nonnihil se isto nomine com-
mendabunt. Nam sine illa fuisset,
meæ profectò nuga , ad amicum
majore fiduciâ quàm curâ pri-
vatim scripta , numquam prodiis-
sent in publicum. Valesianum au-
tem acre de novo Petronii frag-
mento judicium ex Hispania re-
versus suppressere diutius sine fla-
gitio non potui. Tam perspicuè
enim (audacter dico) omnem er-
rorem nobis dissolvit ,*

*Ut contrà si quis sentiat , nil sentiat.
Vale Illustris Vir. Data Lutecia VI. Id.
Januarii A. M. DC. LXVI.*

IOH. CHRISTOPHORI
WAGENSEILII
DE CENA TRIMALCIONIS
nuper sub Petronii nomine vulgata
AD CHRISTOPH. ARNOLDUM V. C.
DISSERTATIO.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
V. C.

IOH. CHRISTOPH. WAGENSEIL

Salutem dico.

NTE hoc biennium cùm Romæ
commorarer, convenit me ali-
quando eruditus vir, qui nunc fa-
cto functus est, *Abrahamus Ec-
chellensis*: cumque vario sermone
inter cetera de Italorum recens
editis ac postmodum edendis ingenii fetibus col-
loqueremur, mentionem iniecit Petroniani ne-
quaquam mutili codicis, quem in Dalmatia re-
pertum Venetus ad Pontificem Legatus possi-
deret & post suum in patriam quem maturabat
reditum, esset facturus publici juris. Cùmque eo
nuntio vehementer me gaudere animadverteret,
recipiebat pro suâ erga me humanitate, acturum

sese hoc gnaviter, ut ipsius libri legendi mihi faceret copiam. Convassaverat autem jamtum sua Amplissimus Orator domum rediturus. Quare etsi illius opera, meumque elusum desiderium, nihilo tamen minùs emolumento Reip. Litterariæ, & mihi quoque, quem Petroniana venustas serium semper habuit amatorem, tacitè gratulabar: neque me continui, quin ilico eos qui affectu benevolentiaque mihi junguntur, (quos inter Te V. C. tuo erga me merito præcipuè numero) ingentis meæ voluptatis redderem participes: Enimverò hanc animo conceptam lætitiā paullo pòst apud Taurinos degenti mihi, Venetorum litteræ non parum imminuerunt, quòd haudquaquam totum Petronium, sed insigne tantùm fragmentum ab interitu vindicatum memorarent. Imminuerunt autem, non tamen abstulerunt funditus. Quippe perspectum habeo non viliùs coli ab eruditis librorum, quàm ab antiquariis statuarum fragmina.

Et Curios jam dimidios, nasoque minorem

Corvinum, & Galbam auriculus nasoq; carentem.

Erutus fuerat quondam Romæ fortuito è ruderibus truncus sine pedibus, capite & brachiis. Ei nihilominùs quotquot in Urbe sunt signorum principatum detulit immortalis Michaël Angelus, & illius lineamentis inhærendo, summæ suæ arti, cujus rudimenta cum ipsius naturæ veritate certantia, animorum etiam picturam monstrabant, multum contulit: ideoque inter toto orbe nota antiquitatis specimina ultimosque humanæ industriæ conatus, Venerem nimirum pudicam, Antinoum, Nilum cum septemdecim puerulis, & trium (quod non
tam

tam Plinio quàm oculis credimus) artificum divinum illud opus Laocoontem, simulacrum hoc in Vaticanis hortis honoratiore loco reposuit. Similis Petroniani scdum in modum laceri corporis hactenus apud Litteratos sors fuit. Idem ergò novo huic membro ominabar, proindeque summopere optabam, expleret æstuantium cupidinem gravissimus Senator, neque nimis diu spes nostras moraretur. Ex eo deinde tempore Gallicum iter ingresso mihi, nihil de Petronio ampliùs rescire licuit: donec hisce diebus eruditorum confessui, qui in celeberrimi *Managii* museo singulis hebdomadibus habetur, interveniens non prodiisse solum comperio in Italia Petronianum fragmentum, sed etiam Luteciæ novam editionem ad ejus exemplum adornatam. Quæsito itaque Bibliopolæ nomine & domicilio, celeri gradu ad illum me confero: & pretio quod poscebat exsoluto, domum repetens, librumque in manus sumens, curiosos oculos admoveo. Cùm verò initia pridem aliunde nos habere animadverterem, his prætermisissis, novitate animum oblectare unicè desiderabam. Vix autem unam & alteram pagellam perlegeram, & statim moto diutiùs capite, Spondere (intra memet inquam) ausim, hunc sermonem non esse Petroniani saporis. Quare cùm dicente hactenus nostro, *nequaquam rectè faciat, qui citò credit*: iudicio ad hoc agendum evocato, veritatem explorare, totumque libellum cum annexis præfationibus sollicitè evolvere institui. Cui operi dum defixus incumbo, bene multa ultro se se mihi offerebant, ex quibus confectum esse à plano

quodam istud Trimalcionis convivii supplementum, non suspicari sed citra trepidationem affirmare posse existimabam. Quod num bene, num secus abs me f. &um sit, ut dijudices, rationum quæ succurrebant momenta inter festinandum in chartam conjicere, & ad te, *Arnolde clarissime*, perscribere visum est: ut pro ea quâ polles singulari doctrina, hisce vel addas vel demas fidem, atque si & tu pedibus in nostram sententiam iveris, popularium juvenum animos ad magna surgentes à pestilenti hoc sidere cavere sibi jubeas, nec istam laciniam Petronianæ purpuræ apud nos quoque assui patiaris. Qui enim talibus nutriuntur, non magis sapere possunt; quàm bene olere qui in culina habitant. Equidem nullus ignoro, periculosa plenum opus alex esse, de aliquo scripto, num genuinum aut adulterinum sit, velle pronuntiare. Nec longè quærenda magnorum virorum exempla, qui toto hîc cœlo misere aberrarunt. Opus multa eruditione, limato judicio, accurata circumspectione, & familiari, ut ita loquar, cum scriptoribus necessitudine: quò quem non tam cum vulgo ad alloquium, quàm ad intima arcana admissum appareat. Quæ omnia etsi in me perexigua esse sentio, ac præterea in hac longiore peregrinatione mihi libri nulli præsidio sunt; non tamen coram Te, tam benigno rerum æstimatore hanc causam agere reformido. Hîc enim Judæi mei mihi obversantur, quorum in Talmudicis Digestis cum à mîc i&w prolata argumenta sunt, sæpe mulier aut servus magistro responsum præripit, causæque bonitatis fiduciâ, secum adversarium committi

mitti deposcit. Eadem & mihi mens : aut si navi-
vis, jure bono utor Quiritium, quod cum lex Cor-
nelia de Falsis violata est, persecutionem crimi-
nis etiam cuivis è populo indulget. Priùs autem
quàm rem ipsam aggredior, geminis qui contra
me dicunt testibus aurem non nihil porrigam. Et-
si enim repellere eos possem tanquam minùs ido-
neos, quòd alter pro amico Typographo ex com-
pacto, alter Typographus pro se se, atque sic am-
bo in rem suam loquuntur : ne tamen habeant
quod quèrantur, agè tantisper audiamus, quo no-
bis commendent modo Deorum hoc munus sci-
licet.

Sunt in ipso statim limine aliqua, quæ me of-
fendunt, quibus tamen neutiquam vacare constitui.
Nolo enim operosè disquirere, quæ vocabuli
ἈνέκδοτⓄ germana vis sit. Tolerabo quoque illum
Euripidis versum etsi (quod fateor) ægerrimè, cum
certum sit Christiani eum hominis pietatem ferè
laceffere. Postquàm enim sancto Spiritui Menan-
dri effatum in divini oraculi dignitatem evehere,
omnèsque fideles graviter hortari placuit, Μη πλε-
ναὶοθε, φθείρουσιν ἡμῇ Χρῆς ὁμιλίαι κακαί : istud adver-
sa fronte pugnans Euripidis Ηθῆις δικαίαι φαῖλⓄ οὐ
φαύει λόγⓄ non putarim nudè & simpliciter lauda-
re, eoque librorum frontes exornare cuiquam esse
integrum. Esto, commodè molliri queat interpreta-
tione : sed nobis castè sobrieque non sentiendum
solùm, sed & loquendum. Alioquin uti nihil tam
probè dictum, quod perversa ingenia in pravam
sensum detorquere non queant : ita quoque haud
ullæ tam execrabiles voces, quæ bonum sensum

sibi affingi non patiantur. Adde, quòd Euripidis dictum proflus οὐδὲν πρὸς ἔπος. Satis enim honestè pleraque peraguntur in hoc convivio, ita ut nullius animus moresque ex hujus fragmenti lectione noxam sint contracturi. Hæc autem, uti dixi, latè nunc non prosequor. Illud verò quod porrò ibidem exprimitur *prefixo iudicio de stili ratione ipsius*, condonari nullatenus potest. Quis enim alius ita loquutus? Et quàm misera est hæc innocentis pronominis è sua sede in aliam deportatio? Immo quòrsum quæso de stili ratione iudicium? Si enim omnino Petronii est hoc fragmentum, haud ultrà de stilo admodum laboramus, satisque constat, quo censu sit habendum. At longè melius *Cajus Tilebomenus* suam Epistolam *de Tragurienti fragmento Petronii iudicium* inscripsit. Ad eum autem nunc nostra pergit oratio, libratura rationum illius pondera, ob quas fragmentum hoc nobis obtrudere molitur.

Principio urget *constantem ac nihil turbatam narrationis seriem*; quodque hoc auctario vulgatorum pridem Petronii fragmentorum hiatus & lacunæ expleantur. Convenienter profectò ex Rhetorum præcepto hoc argumentum primo loco posuit. Tam leve enim est, ut nihil suprà. Ecquis adeò hospes est in bonis litteris, ut nesciat omnem ætatem tulisse ineptos sycophantas, qui otio & ingenio suo abusi, ingratis Gratiis, ab aliis scripta incrustare & pro suo arbitrio interpolare sategerunt, servato utcumque ordine rerum? Quin si ista valet collectio, tum quidem Livii aut Curtii supplementa illis ipsis auctoribus tribuamus licet, ob reten-

tam

tam sanè seriem rerum gestarum, & utcunque ex-
 pletas quibus illi Scriptores laborabant lacunas. At
 verò præterquam quod vetera & recentia in hoc
 fragmento aptè cohærere dicuntur, Petronianum
 insuper genium, *ac nulli cum illo communem ni-
 torem & concinnitatem orationis* offendi, urge-
 tur. Ingenuè fateor majoris hanc rationem esse
 ponderis, si idoneè probari queat, sed an quis-
 quam id sit præstiturus vehementer etiam atq; etiam
 dubito, mihi enim rem rectè pensitanti, con-
 traria omnia verisimilia apparent, & clarum cer-
 tumque discrimen inter veri & simulati Arbitri
 orationem indicare me posse, mihi met videor.
 De hoc autem in progressu erimus solliciti, illud in-
 terim verbo indicandum, Tilebomeni conjectu-
 ram qua suspicatur, fieri potuisse, ut Hector Cepio
 novum hoc fragmentum è Mureti vetustissimo &
 integerrimo codice descripserit, non fatis (si quid
 ego prospicio) rem acu tangere: nec enim planè
 constat Muretum unquam talem habuisse codicem,
 & Petrus Daniel qui solus illius meminit, ita rem
 narrat, ut facile appareat, è vagis ac incertis rumo-
 ribus eam haustam, quales sæpè viris etiam doctis
 imponere, nemo tam rerum humanarum ignarus
 est, qui nesciat: & longè probabilius est, credere,
 ipsum Muretum palam jactaturum fuisse si tale quid
 ei obtigisset. Sed esto, habuerit Petronii optimum
 codicem Muretus, quia tamen Tragurienſe exem-
 plar ducentos amplius annos agere volunt, utique
 nullo modo fieri potest, ut ex Mureti libro sit ex-
 pressum. Ceterùm quæ adversus Tilebomenum
 disservimus, faciunt eadem ad impugnandum
 Patavi-

Patavinum Typographum, qui supratypos sapere ausus est, & non imprimendi tantum, sed & iudicandi partes citra Quiritium suffragium sibi præposterè arrogavit. Nempe idem alta voce crepat, *lacunas plerasque & hiatus quibus vulgati laborant codices, egregie hoc fragmento expleri; quin & stilum à Petroniano caractere non abhorrere.* Ad quæ quia pridem Tilebomeno aut satisfecimus, aut de satisfaciendo fidem oppigneravimus, non est cur idem bis repetamus. Tantum quædam circa ea quæ alter non indicavit monere operæ est pretium. Postulat nimirum is homo, ut ei credamus Marinum Statileum codicem suum *primo in patria, deinde Venetiis & Patavi cum doctioribus quibusque, imprimis autem cum Johanne Rhodio, profunda eruditionis, & solidi iudicii viro communicasse,* qui omnes quantum indicant sequentia, plurimum ei detulerint. Hæc autem si ita sunt, quare nihil ex his quæ maximè opus habemus, aut audimus, aut videmus? Quare tantorum virorum iudicia supprimunt? Cur gravi & perenni se opprobrio exponere, quàm illa fragmento annectendo, eidem sibi que auctoritatem conciliare malunt? Quid tergiversantur? Quid nos suspensos tenent? Quando igitur tam subdolè, tam iniquè nobiscum agitur: condonabit nobis Typographus, si in eam deveniamus opinionem, nihil cum præter atram suam fuliginem nobis vendere, omniaque turpiter esse conficta. Ecce enim alioquin, obsecro, ex bene multis Venetis & Patavinis, egregiis viris, unum tantummodò nominasset Rhodium, nisi quòd is rebus humanis exemptus, *ἐν μακάρων νήσοις* degens, de tanta contumelia, quæ per
flagi-

flagitium nomini atq; doctrinæ ipsius infertur, agere non potest? Claret inter Patavinos profundæ elegantiorum litterarum cognitionis vir *Ottavius Ferrarius*. Quare huic non exhibitus liber? aut quare ne tum quidem cùm ista ederentur, rogatus præfaretur aliqua, & quò gratiosius esset ignotum fragmentum, haut gravatim efficacem ejus commendationem susciperet? Ea re aut totus fallor, aut vappam hanc indignam judicavit, cui ederam suam appenderet, coque ire jussit, quò Volusi Annales à Catullo ablegantur. Interim certum est cùm ego Patavii degerem, nihil Ferrarium de Petroniano fragmento habuisse perspectum. Secus enim non id clam me habere voluisset, quem inter cariores admisit, & non privatim tantum, sed & publicè propensi favoris crebris testimoniis est prosequutus, adeò ut & varias lectiones, quas ex optimo Apuleii MS. excerpfit, nec non alia quæ in prætio habeo, ultro communicarit. Quomodo autem latere poterat optimum Virum Petronii hoc fragmentum, si cuiquam Venetiis aut Patavii, in primis Johanni Rodio, cum quo artam quoad Deus & fata siverant coluerat amicitiam, cujusque defuncti etiam funus supremo humanitatis officio curavit, vel minimum innotuisset? Quemadmodum verò clavus clavum, sic nugæ hîc trudent nugas. Venetorum enim & Patavinorum litteratis derelictis, Romam mox pergit noster, atque Nobilissimum Legatum fragmentum quod impetraverat, Doctorum in Urbe censuræ subjecisse, obque ducentorum in primis annorum ætatem, pro libri bonitate judicatum fuisse perhibet. Elumbis est autem hæc collectio, & quâ

nemo unus cordatus Romæ (uti mihi persuadeo) potuit *αὐτὸν συναρξίζειν*. Nam si postremis temporibus fraus haudquaquam facta, ideóne confestim nulla umquam admissa? Atqui non heri, aut nudius demum tertius nati, cùm qui *πλαγίως* aliorum scrinia compilant, tum qui à se confictis vel antiquitatis, vel magni alicujus nominis auctoritatem tribuunt: immò verò cœpere cum ipsis literis, nec priùs desinent, quàm omnia in priscum chaos relabantur. Plautina auctaria, Ciceronis contra Sallustium, & hujus adversus illum declamationes, Senecæ ad Paulum Epistolæ, aliaque ejus farinæ, duorum sæculorum facilè ætatem agunt, neque tamen eapropter fidem malè ambulanti obtegunt. Sed desieramus hæc, quia notiora sunt quàm ut verbis opus sit: & potiùs miremur os frontemque Typographi, qui quantum apparet, reliquos mortales fungos credidit, dum incogitantèr temereque quidvis effutit. Præmisit enim *saltem* (tantùm, dicendum erat) *exemplum ejus parvis libri, quâ Petronius Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam ad illustrem Legatum missum*: sub finem itidem disertè fragmentum hoc Statilei manu diligenter è suo veteri exemplari descriptum pròfitetur. Ergò si Statileus veterem suum codicem retinuit, quomodo viri docti Romæ de illius ætate tulere judicium? Si autem omnino tulere, quî fragmentum sua manu descripsit? Quamprimùm ista inter se conciliaverit Frambotus, tum non ampliùs typothetes, sed confestim

Erit mihi magnus Apollo.

Nunc verò missos tandem faciam geminos præcones,

nes, atque adversus ipsum depugnabo fragmentum decretoriis armis: & injuriam inquam Arbitri vindicabo, & dignitatem: evincamq; *male & adulterina notæ esse hoc fragmentum, ita manifestum facientibus indicium tam* VERBIS *quàm* REBUS. Ad quæ digito monstranda dum me accingo, illud interea arbitrandum relinquo, annon suspectus meritò nobis esse debeat Statileus, quòd solum hoc fragmentum protulerit, reliqua autem quæ in suo codice leguntur suppresserit. Nam cùm in aliquibus locis non tralatitia deformitate Petronius adhuc sit insignitus, saltem quidquid erat lectionum varietatis, indicare debuisset: ut haberent unde tentarent Philologi, num totam illi formam suam reddere, & omnem scabitudinem sine cicatrice delere possent. Proinde jam statim conjiciat quis, prorsus nihil præter hoc fragmentum illum possidere in universo suo censu. Jurabat tamen simulatè, Petroniano codici hæc esse inserta; ne si nuda & separata tantùm diceret inventa, de fucò cujus moveretur ilico suspicio.

Præterea & illud mirum videri queat, quòd commodum Trimalcionis cenam fragmentum persequitur. Nam si rem rectè pensitamus, nullibi faciliùs planus aliquis dolum & versutias exercere poterat. In ceteris majoris operis laborisq; res fuisset, vel ad speciem aliquid subornare: hanc autem telam semel cœptam valde proum erat pertexere. Preparato sic duplici dubitatione animo, nunc denique majoris momenti rationes inculcare satagemus. Igitur quod ad Verba attinet, ajo ilia barbara, monstrosa, immò ne humana quidem, quæ adeò frequenter hinc
offen-

offendere, est imposturam prodere. E multis quædam per saturam proferam in medium. Scilicet habemus *babacalis*, *credra*, *culusta*, *bacalusias*, *paracina*, *mulspultarium*, *caldicer*, *mixcix*, *burdubasta*, *constreinum*, *nesapium*, *cromataricas*, *offa colaris*, *acrophragia*, *seledata*, *munecma*, *dignitosso*, *merculia*, *genge*, *mataritata*, *copo copilatus*, *chiam*, *ipim*, *cacritus*, *minuciolum*, *vaccatonem*, *saucunbulum*, *gixeria*, *excattariffasti*, *artuselum*, *coricillum*, & qui alii occurrunt horribiles soni, sive, ut ille ait, lapides cerebrum excutientes. Atque hîc nemo mihi regerat, occurrisse jamdudum huic dubio utrumque hujus fabulæ prologum, causando & scripturæ vitio, & librariorum imperitiâ ista potuisse accedere: talem etiam reliquorum quæ de Petronio supersunt & æquè sordidam fuisse olim faciem: expectare nunc Aristarchos nostros, ut in hoc pulvere sese exerceant, ac palmam in medio positam consequi laborent. Nulla subiit animum oblivio; jam hæc teneo memoriter: immò quod isti tam instantè flagitant, ego ambabus ultro largior: non tamen idè meum eludent ictum. Ingenuè fateor undecumque potius, quàm ex Latio ortos fuisse librariorum, qui talia scripserint: nec fieri posse, ut homo paucula Latinorum edoctus vocabula, tam inhonestè dictiones deturpet. Bonum factum! Si tales erant, quare sui semper non exstiterè similes? Quare bene multæ illæ quæ de Trimalcionis cena ad nos pascendos remanserunt veræ reliquæ, adeò immunes esse potuere ab omni ferè labe? Nam prout istæ hîc exprimuntur, certant cum emendatissima, quotquot exstant, editionum; in ceteris au-

tem nulla non pagella enormibus scatet mendis. Quod ergo istud quæso præposterum fatum, ut tantum quæ aliunde victura, aliunde edita dudum erant, incolumbia & compta ad nos è codice Traguriensi pervenirent? Quare, inquam, librarii nullam exordio rubiginem affricuere, sed fidem ac peritiam suam nobis comprobant? Quomodo autem tam repentè cestro perciti ea membranis illinunt, quæ non hominum verba sed pecudum mugitus videantur? Nempe hîc quidem manifestè tenemus planum, qui non satis ex Arbitro nostro dicerat, *multa oportere unâ consentiant, ut mendacium aliquod consistat*. Idcirco dum γράσια Petronii fragmenta pulchra atque ornata, sua autem affectato situ rancoreque squalentia in hoc theatrum educit, prodit se miser sorex, & captus est: habet. Nondum argumentum de Verbis me dimittit: & quamvis inductione earum phrasium, quas Petronius in deliciis habuit ac frequentissimè ingeminavit, noster versa vice planus vel rariùs quàm par erat, vel numquam per suum stuporem adhibuit, ἀνδείξιν formandi sese offerat occasio: sciens tamen, cùm aliunde satis probationum suppetat, ista prætergredior. Quin potiùs suas impostori voces reddam, & uti ab omnibus ceteris mortalibus distinctum (perfrictum tamen) vultum vocemque habet: ita & peculiarem ei esse loquendi idiotismum cum quo Petronius nihil commune habeat, eum quod forsitan in se ipso non agnovit, edocebo.

Ne autem nimietate fastidio sim legentibus, delectu instituto *quatuor* imprimis loquendi modos, quibus ipse Petronius nec semel ulus deprehen-

ditur signabo. *Primus est, quando toties ineptissime humanitatem aliquibus hominibus adimit, & nescio quid in locum reponit. Dixit quidem discretissimus noster Arbiter, Quid vos me jumentum putatis esse, aut lapidariam navem? Hominis operas locavi, non caballi: nec minùs liber sum quàm vos. Dixerat quoque alibi: Numquam tu hominem tam infelicem vidisti. Lorum in aqua, non inguina habet: quibus sanè nihil excogitari potuit argutius. Sed Pseudo - Arbiter servum pecus, ineptus imitator, longè aliter & per summam verborum vilitatem ἐπιφωμῶνται p. 15. Plus vini sub mensa effundebatur, quàm aliquis in cella habet: phantasia, non homo. item p. 21. Dura buccæ fuit, linguosus; discordia, non homo. iterum p. 23. Sed memini Saffinium. Tunc habitabat ad Arcum veterem me puer; piper, non homo. iterumque p. 69. At inflat se tamquam rana, & in sinum suum conspuat; codex, non mulier. Adde quod p. 44. Bella res & iste qui te hac docet, Musfrus, non magister. Proximè inculco phrasin aliam, nimirum plusquàm, quam rei augendæ causâ plusquàm par est aut oportet, usurpat falsus Arbiter, verus non usurpat. Plus vini sub mensâ effundebatur, quàm aliquis in cella habet, P. 13. Argenti in ostiarii illius cella plus jacet, quàm quisquam in fortunis habet. sic p. 21. Hereditatem accipit, ex qua plus involavit quàm illi relictum est. pag. quoque 24. Plus in die nummorum accipit, quàm alter patrimonium habet. denique pag. 42. Cujus pluris erat unguis, quàm tu totus es. Tertiò nimis sæpe dejerare mihi videtur Pseudo-Petronius. Putares ex natione fuisse, quæ pravam*

pravam tertio cuique verbo iurandum interjiciendi contraxit consuetudinem. Genuinus Arbitrator, etsi non omnino abstinuit, rariusculè tamen & vix semel aut iterum in universo quale exstat Satyrico, ad sacras obtestationes delapsus est. Subditicius autem in tam brevi fragmento passim jurat. p. 24. *Ita meos fruniscar, ut ego puto omnia illa Edilibus fieri.* pag. 41. *Ita tutelam hujus loci habeam propitiam, ut ego si secundum illum discumberem, jam illi balatum duxissem.* pag. 43. *Ita satur pane fiam, ut ego istud cum libero meo dono.* p. 44. *Ita lucrum faciam, & ita bene moriar, aut populus per exitum meum juret: nisi te rogâ ubique perversa fuero persecutus.* pag. 48. *Omne me, inquit, lucrum transeat, nisi jamdudum gaudimonia dissilio, quod te talem video.* p. 59. *Sic me salvum habeatis, ut ego sic solebam ipsum Ammeam debatuere.* pag. 61. *Ita crescam patrimonio, non corpore: ut ista coquus meus de porco fecit.* p. 65. *Sic vos felices videam: conjiciamus nos in balneum.* p. 69. *Sic gentium meum propitium habeam: curabo domata sit.* Postremò etsi constat reperiri quandoque apud primæ classis auctores vel in eadem, vel in simili dictione lusus: parcissimè tamen & tamquam sale ad codiendum non ad vitiandum sermonem talibus sunt usi. Nostri certè Arbitri generosior spiritus grandem & pudicam orationem, non verò vanitatem amans, indelectatus his est, nec umquam (nisi memoria me fallit) verborum sectatus argutias. Is econtrà qui sub nomine ejus irrepit, longè aliter animatus fuit. Nam enormiter hîc impingit, atq; adèd manifestè *ἡ ψυχρολογία*

καὶ ἀκυρολογία ἐκ πίστεως. *Eccet tibi testimonia: p. 13.*

Quem amat, amat: quem non amat, non amat. p. 14.

Vides illum, qui in imo imus recumbit? p. 16. Qui

me hominem inter homines esse voluit. p. 21. Cre-

vit quidquid crevit, tamquam favus. Ibidem. Fra-

ter ejus fortis fuit, amicus amico. p. 22. Longè fu-

git, quisquis suos fugit. p. 23. Serva me, servabo

te. Ibidem. Illos leones, quos ego hîc inveni, cûm

primum ex Asia veni. Ibidem. Amicus amico: cum

quo audacter posses in tenebris micare. p. 24. Mo-

dò sic, modò sic, inquit. p. 26. Mortuus pro mortuo.

p. 27. Tu qui potes loqui, non loquere. p. 28. Crede

mihi, quidquid discis, tibi discis. p. 31. Si factum est,

controversia non est: Si controversia non est, nihil est.

p. 41. Homo inter homines vos capite aperto ambulo.

p. 42. Spero sic nrioriar, ut mortuus non erubescam.

p. 44. Ecce quidem vobis longè venio, latè venio:

solve me. p. 48. Satius est rideri quàm derideri. p.

64. Facies & totum populum sibi suaviter facientem.

p. 69. Hominem inter homines feci. p. 73. Hospi-

tium hospites capit. p. 74. Habes; habeberis. Huc

revoco ejusdem dictionis quàm Rhetores appellant

ἐπιζεύξις: à qua similiter elegantiarum Arbitrum

tamquam à vehementiore figura consultò absti-

nuisse non animadvertit is, qui pro eo suparascita-

ri nobis decrevit. Quare more suo inscien-ter. p.

23. Hei, hei, quotidie hæc colonia retroversus cre-

scit, tamquam coda vituli. Inde p. 28. Modò, mo-

dò, collo suo circumferebat onera venalia. hinc p.

32. Quid? Quid? porcus hic non est exenteratus?

p. 58. An, an, illa proclamavit, aberrante tunica

super genna composita. Profectò si quis ista insu-

bida

bida & insipida, quæ hæcenus recensuimus, pro Petronianis accipit, bonam mentem non amat, neque viam vidit, qua itur ad Latinitatem.

Pugnavit fortassis non perfunctoriè prima mea legio, nondum tamen cano receptui. In insidiis enim quamdam ejus cohortē collocavi, quæ fugienti hosti omnem elabandi præcludit viam. Quæro enim, an verus Arbiter sacras litteras legerit; an hodiernam linguam Italæ fuerit edoctus. Legit enim Pseudo-Arbiter, fuit edoctus iste suppositicius. Videlicet verba pag. 13. *Ipse Trimalcio fundos habet, quæ milvi volant, nummorum nummos, Hebraïsmum & sacræ Scripturæ loquendi modum sapiunt; magis illa p. 23. Nomina omnium reddere, tamquam unus de nobis.* Videntur enim ex divinis, *Ecce Adam factus tamquam unus ex nobis*, per scelus detorta: sed manifestissimè omnium quæ p. 46. *Deductus è lacunaribus subito circulus ingens, de cupa videlicet grandi excussus demittitur; cujus per totum orbem corona aurea cum alabastris unguenti pendebant.* Hem! fieri-ne potest, ut phrasis *Alabastris unguenti* aliunde quàm è Lucæ cap. 7. deprompta sit? Hellenistica enim & Evangelistæ peculiaris est, neque ejus exemplum apud profanos Auctores ullibi repetitur. Pag. 27. *Scimus te præ litteris facium esse:* haud dubiè desumptum est, ex his Felti Præsidis ad Paulum Apostolum verbis: *Insanis Paule: multæ litteræ te ad insaniam convertunt.* Atque hujus quidem argumenti tantum robur est, ut si nihil præterea occurreret, solum per se se ad Pseudo-Petronium confundendum abundè sufficiat. Statueram Italæ linguæ gnarum fuisse

planum nostrum, & confido omnes idem opinaturos, ubi primum hos loquendi modos perpendierint. p. 1. *Unus servus Agamemnonis interpellavit.* p. 72. *Non mehercules mi hac jactura gusti fuit.* paullo post: *Mi centum aureos in manu posuit.* Denique pag. 28. *Multis jam diebus venter mihi non respondit: nec Medici se inveniunt.* Extra controversiam est, nequidquam ad barbarismos hosce defendendos idoneam quæri auctoritatem. Purum enim putum Italorum redolent idioma, quo dicunt, *Un servidore d' Agamemnon ci interrompe.* *Io non n'hebbi gusto di questa perdita.* *Mi mise cento scudi d'oro nella mano.* *Gli medici non si trovano.* Quin & in pag. 27. *pluebat* pro *pluebat* scriptum est: in quo Italorum pronuntiationem statim agnoscas, pro *u on* proferentium. Quam in phrasibus hucusque ostendi deformitatem, nunc de toto quoque sermonis probare debebam contextu, atque ostendere quàm naturali pulchritudine exurgens, satisque sibi constans Arbitri oratio, numquam in unum corpus coalescere possit cum altera maculosa, hiulca sententiolis vibrantibus picta, nec magis coherente, quàm malè tessellata solent esse pavimenta. Hoc autem tam perspicuum est, ut non ulterius quàm verbo id tetigisse, & ad cujusvis attenti Lectoris assensum provocare opus sit.

De Verbis plus satis dimicatum: adversus RES nunc ordines instruam, ac signa movebo. Atque hic ante omnia illud mihi concedi postulo, de quo inter Eruditos propemodum convenit, esse hoc in Neronem scriptum Satyricon, eoque illius mores & vitam turpissimam traduci: hoc est non de alio
quàm

quàm de nostro loqui Tacitum, cùm in 16. *Annalium*, *Petronius*, inquit, *ne codicillis quidem* (*quod plerique pereuntium*) *Neronem aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est* : *sed flagitia Principis sub nominibus exoletorum feminarumque & novitate cujusque stupri perscribit*, atque obsignata misit *Neroni*. Eipsius quidem in notis videtur fuisse ambiguus. Quid autem causæ habuerit, non liquet. Mihi enim Arbitrum cum *Suetonio* comparanti, nulla dubitandi relinquitur occasio, & verisimile fit, insignem hunc scriptorem multis in *Petronio* & præcipuè his, quæ de *Trimalcione*, hoc est de *Nerone* recensentur, plus lucis conferre, quàm quidquid in eum congestum est *Commentariorum*: ut valde mirer, à nemine interpretum *Petronii* quos mihi videre contigit, (*usus autem sum Lugdunensi editione,*) id fuisse animadversum. Paucis itaque assertioni meæ fidem faciam. Inducitur à *Petronio* *Trimalcio* ludens pilâ inter pueros capillatos formâ conspicuos: hinc in unius ex eis capite, postquàm aquam poposcisset ad manus, digitos paullulum adpersos tergit: mox discubituris pueri *Alexandrini* aquam in manus nivatam infundunt, suaviter inter ministeria sua cantantes. Ad hæc illustrandâ mirè facit *Suetonii* locus in *Neronis* sui c. 20. *Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo com-
meatu Neapolin confluxerant; plures Alexandria
evocavit. Neque eo segnius adolescentulos Equestris
Ordinis, & quinque amplius millia è plebe robustis-
sima juventutis undique elegit, qui divisi in factio-
nes plausuum genera condiscerent, (bombas & im-*

*brues & testas vocabant) operamque navarent cantanti sibi, insignes pinguiſſimâ comâ & excellentiſſimo cultu pueri. Petronianus Trimalcio balneis delectatus: delectatus & Nero, de quo idem c. 27. Refectus ſæpius calidis piſcinis, ac tempore æſtivo ni-
vatis. Bene lotus Trimalcio, lecticæ impoſitus eſt, præcedentibus phaleratis curſoribus quatuor, & chiramæxio in quo deliciæ ejus vehebantur, puer vetulus, lippus. Sic Suetonius c. 44. In præparanda expeditione primam curam habuit deligendi vehicula portandis ſcenicis organis, concubiniſque quas ſecum educeret. Oſtiarius Praſinatus, qui in aditu ſtabat, arguit Trimalcionem fuiſſe Praſinæ factio-
nis, in quam propendiſſe quoque Neronem è c. 22. colligere eſt. Trimalcionis ſplendida domus, porticibus & picturis quæ vitæ anteaſtæ rationem reddebant ornata, Encolpium ex admiratione rapiebat in ſtuporem: & quem non illa Neronis domus Aurea deprædicata hunc in modum Suet. cap. 31?
Domum a Palatio Eſquilias uſque fecit, quam primò Tranſitoriam, mox incendio abſumptam reſtitutamque auream nominavit. Decuſus ſpatio atque cultu ſuffecerit hoc retuliſſe. Veſtibulum ejus fuit, in quo coloſſus centum triginta pedum ſtaret ipſius effigie: tanta laxitas, ut porticus triplices millienarias haberet, item ſtagnum maris inſtar, circumſeptum ædificiis ad urbium ſpeciem: & quæ ſequuntur. Trimalcionis grande armarium præter Lares argenteos Veneriſque ſignum marmoreum, etiam in pyxide aurea non puſilla barbam ipſius aſſervabat. Suetonius de Nerone c. 12. Barbam primam (inquit) poſuit, conditamque in auream pyxidem & pretio-*

pretiosissimis margaritis adornatam, Jovi Capitolino consecravit. Trimalcioni Cnai prænomen (hoc enim indubiè restituendū) Petronius in inscriptione tribuit, nec sine causa. Nam ita scribente Suetonio in c. 1. Qui ex Neronis familia fuerunt, nulla prænomena prater Cnai & Lucii usurparunt. Lepidè tesserarum lusum in Trimalcione Petronius perstringit, prorsùs uti Suetonius in Nerone c. 30. dum eum quadringenis in punctum sestertiis aleam luisse memorat. Fortunata uxor & topanta Trimalcionis, quæ numos modio metiebatur, & ex nihilo in cœlum abierat, aut valde fallor, aut est illa Acta liberta, quam (uti habetur in cap. 28. & 50.) paulum absuit quin iusto matrimonio sibi conjungeret, submissis Consularibus viris qui regio genere ortam pejerarent: quæque mortui Neronis reliquias monumento Domitiorum condidit. Trimalcio poësin adamavit: quare inter epulandum arcessito inde sermone se suosque convivas exhilarare cœpit. Nero, fidem faciente Suetonio c. 10. recitavit carmina non modò domi, sed in theatro tantâ universorum letitiâ, ut ob recitationem supplicatio decreta sit, eaque pars carminum aureis litteris Jovi Capitolino dicata. Denique Trimalcionis cena inter exoletos ad mediam noctem protracta: uti sæpe sæpius fecisse Neronem patet è cap. 27. Nec abludit Tacitus loco suprâ indicato: Sic ergo abunde constat, nihil eorum quæ Trimalcioni à Petronio tribuuntur, temerè confictum esse, sed vivam ad amussim in eo expressam Neronis imaginem. Revertamur nunc è diverticulo ad planum nostrum; discutiamus parumper, num is nobis idem

præstiterit, Neronisque vitia pariter satyrico sale perfricuerit. Minimè gentium; & alia omnia potius quàm hoc egisse videtur. Putares ex eis esse, qui inter elegantiarum Arbitrum & Bononiensem Episcopum discrimen facere non valuerunt; adeò supinam suam oscitantiam, hebesque ingenium omnium oculis ingerit. Non longè quærenda argumenta: statim aberrat à janua, dum ad postes ædium Trimalcionis libellum cum hac inscriptione defigit: **QUISQUIS SERVUS SINE DOMINICO IUSSU FORAS EXIERIT, ACCIPIET PLAGAS CENTUM.** Pauperis (quod ajunt) est, numerare pecus: ideò iste titulus vel ipsum Crassum ἀγέλαον in cachinum solvere queat. An enim aliquid indignius erat, quàm Trimalcionem qui greges puerorum exoletorumque per nationes coleresque descripta agmina possidebat, ita delineare, ut nemo ex abjectissimis mancipiis sine ejus expresso jussu pedem domo efferre posset? Ipse Pseudo-Petronius p. 14. familiæ Trimalcionis ne decimam quidem partem dominum suum nosse, sanctè nobis jurat, & p. 30. solorum coquorum decurias numerat quadraginta. At si plano pag. 36. fides est, Mithridates servus sine dominico jussu etiam in crucem actus est. Nempe ad capitis supplicium de servis sumendum Trimalcionis jussu nullatenus; ad foras prodeundum planè opus fuit. Lepidum vidimus initium: suaviora sunt quæ p. 18. succedunt. Alatus fuit in mensam aper primæ magnitudinis, cujus latus cùm quidam ad hoc subornatus venatorio cultro vehementer percussisset, ex ejus plaga turdi evolaverunt, quos parati cum arundinibus aucupes

aucupes momento exceperunt, & inter convivas diviserunt. Euge! Sic ea tempestate crudis homines vescebantur volucris: vel quod credibilius, jam assæ, ut in Utopia, per auras circumvolitabant. Nam etiam p. 25. porcorum coctorum ambulantium fit mentio. Quæ de strepitu obsceno (ut noster honestè circumscripsit Arbiter) p. 28. garrientem facit Trimalcionem, nihil ad Bacchum, minùs quoque ad Neronem pertinent, sed è Suetonii Claudio videntur accepta. Pariter Apuleii asino vectus est planus, cùm historiam de Cappadoce p. 51. compilavit. Obruit me errorum multitudo. Interim tamen majora & clariora fraudis sunt ostendenda *æternæ*. P. 33. jactitat Trimalcio se solum possidere vasa Corinthia, & causam addit, quia ærarius à quo ea emat, Corinthus vocetur. Scio: vult traducere Trimalcionis imperitiā. Hoc ergo tantisper transeat: illud nunc urgeo, apertam in verbis esse contradictionem. Etenim si publicè prostabant Corinthia, qua ratione eorum possessione solus gloriari poterat Trimalcio? Habebat utique vasa Corinthia & non unus mercator; habebant & divites alii complures, quos hæc merx emptores similiter invenerat. Sequitur ibidem. *Valde bene scio, unde primum Corinthia nata sint. Cùm illud captum est, Hannibal homo vaser & magnus scelio, omnes statuas aneas & aureas & argenteas in unum rogi coniecit, & eas incendit. Factæ sunt in unum æra miscellaneæ. Itæ ex hac massa fabri sustulerunt, & fecerunt catilla, & paropsides, statuncula: sic Corinthia nata sunt.* Ain verò? Siccine tanta ignorantia Trimalcionis aut Ne-

ronis

ronis animum obsederat, ut nec Trojam præ Corintho, nec Achillem nosset præ Hannibale? Sed hæc cras credemus, hodie non item. Auscultamus enim Tacito Suetonioque, qui Neronem omnibus liberalibus disciplinis, Philosophiâ exceptâ, probè imbutum esse disertè perhibent; atque etiam Trojanas res didicisse ad unguem. Sic enim de eo Tacitus 12. Ann. *Ut studiis honestis & eloquentiæ gloria nitesceret, causâ Iliensium suscepta, Romanum Troja demissum, & Julia stirpis auctorem Æneam, aliæque haud procul fabulis vetera facundè exsecutus, impetravit ut Ilienses omni publico munere solverentur.* Suetonius verò c. 7. *Tener adhuc, necdum maturâ pueritiâ, Circensibus ludis Trojam constantissimè favorabiliterque lussit.* Et iterum cap. 38. *Incendium Urbis è turri Mæcenatiana prospectans, latusque flamma, ut aiebat, pulchritudine ἀλωσιῖν Ilii in illo suo scenico habitu decantavit.* Atque ex his etsi intelligitur, quàm malè Trimalcio histrioniam exerceat, dum p. 34. *Habeo, inquit, capidem, quam reliquit patronus meus, ubi Dædalus Nioben in equum Trojanum includit: possum tamen insuper singulare & proprium istis opponere testimonium Suetonii cap. 21. Utquæ constitit, peractò principio Nioben se cantaturum per Cluvium Rufum Consularem pronuntiavit, & in boram ferè decimam perseveravit.* Piget me pudetque insulsi impostoris. Sed tamen ne vel sic quidem finem facit affaniarum. Narrat p. 45. *Homericas cenaculum intrantes Græca recitasse carmina: quæ cùm simul discumbentes non assequerentur, Trimalcio sumpto sibi interpretis munere,*

Scitis,

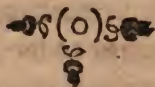
Scitis, inquit, *quam fabulam agant.* Diomedes & Ganymedes duo fratres fuerunt. Horum soror erat Helena: Agamemnon illam rapuit, & Diana cervam subjecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter se pugnent Trojani & Paremini. Vicis scilicet, & Iphigeniam filiam suam Achilli dedit uxorem. Ob eam rem Ajax insanit, & statim argumentum explicavit. Ob ea quæ modò dixi, nullum dubium relinquitur, laborasse impostorem illà insaniam quam Trimalcioni imputatum est. Ne tamen vel in hoc fortuitò rem acutè tigiſſe quis putet, quòd Trimalcionem Græcæ linguæ expertem facit, ecce iterum Suetonius in 7. & 46. capitibus contrarium disertè testatur, Neronemque Græcà cum soluta tum ligata oratione excelluisse observat. Possem plura ejus notæ afferre in medium, nisi videretur futilium affaniarum plus satis esse. Quare id unum adhuc restat, ut quando evicimus pessimo consilio à veteratore quodam Petronium esse interpolatum: nunc quo tempore id factum videatur disquiramus. Et si enim tanti id non est momenti, superaddam tamen istam veluti mantissam. Paucis autem me expediam. Recentissimum enim hunc esse inepti alicujus homuncionis abortum suspicor, idque inde colligo, quòd verum Petronii textum tam castigatum restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum Criticorum. Nam quod legit p. 9. *Accipimus nos cochlearia non minus selibras pendentia*, id ex Gruteri, Dulæ, & Erhardi hausit emendationibus. In textu est, *sex libras*: quamvis, ut verum fatear, de hujus correctionis bonitate adhuc dubitem. Ibidem habemus.

Gallina erat lignea, patentibus in orbem alis, quales quæ incubant ova. Incumbunt vulgò excusum, cuius in locum incubant Tornæsius substituit. Porro p. 10. *Obiter & fædissimi servi minorem nobis æstum infrequentia suâ faciunt*: ita rescribere nos jubet Gruterus. Vulgò imprimunt: *Obiter ei perditissimi servi minorem nobis æstum suâ frequentia facient*. Illa tamen correctio neutiquam arridet. Quare pridem legendum censueram. *Obiter & perditissimi servi majorem nobis æstum frequentia suâ faciunt*; sensû plano & facili. Habita est Trimalcionis cena ætate, quia aqua nivata manibus infusa. Invehitur idè Trimalcio in ministrorum turbam, quæ circumstans æstum jam aliunde satis magnum augebat. Deinde p. 11. *Super taurum bubula frustrum*. Quondam erat *bubale*, quod correxere Tornæsius, Scaliger, Casaubonus. Eadem pagina. *Super pisces duos mullos*: quomodo legendum monuit Wouwerius pro veteri *mulos*. Noto mihi insuper novas quasdam, & ante hunc diem inauditas correctiones, probas tamen, & quo solo nomine machinator horum apud me gratiam iniit. Talis est illa loci depravatissimi emendatio pag. 4. *Ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Minervaque ducente Romam intrabat*. Nam *tenia* intrabat quid esset, nemo explicare poterat. Item p. 9. *Pinguissimam ficedulam inveni piperato vitello circumdatam*: καλὸς καὶ σφῶς. Hactenus legimus *piperato vitello piperatam*. Amplius p. 10. *Larvam argenteam attulit servus sic aptatam*, ut articuli ejus vertebraeque laxatae in omnem partem verterentur. Collaudo & hanc emendationem tamquam cruditam, multisque

tisque nominibus præferendam lectioni, quæ codices insedit: *Larvam argenteam attulit servus sic aptam, ut articuli ejus vertebrae locata in omnem partem flecterentur.* Denique p. 2. *Ipse paterfamilias, qui soleatus pila prasina exercebatur.* Editiones nostras occupat *pila sparsiva.* Verum enimverò hujus postremi loci morbum equidem probè perspectum habeo, quis Æsculapius curaverit. Fuit is sine dubio laudatus *Octavius Ferrarius*, qui mihi ipsi aliquando suam hanc conjecturam suggessit, inductus tum quòd in aliquibus MSS. esset *sparsina*, tum quòd Trimalcio inter Prasinos nomen professus erat. Jurare itaque aulam superiores castigationes quoque *Marinum Statileum Traguriensem*, cùm olim Patavii jurisprudentia studium absolveret, ab eodem magistro accepisse. Tot ergo rationibus inductus, si possem, in aurem Statileo insusurrarem, *videri mihi ipsum totum Arbitri fragmentum ex sese finxisse tamquam araneum, & bene facturum, si grave crimen quo sese commaculavit, apud Reipublicæ litteraria Patres Conscriptos, & illustrissimum Venetum Senatorem deprecetur.* Certè pag. XLV. sine ulla causa mentio fit Parentinorum, quos constat à Tragurio insula & urbe Statilei patria parum abesse.

Ad te nunc tandem redeo, *Arnolde Clarissime*, longiorique dissertationi quâ te sum moratus, ignoscere te obsecro. Crevit tamquam herba irrigua sub manibus, & urceum cùm pararem, exivit amphora. Quidquid autem ejus est, non tam docendi quàm emendandi causâ memineras tibi esse transmissum. Finio argumento, quod omnibus meis
poten-

potentius ducō: nempe viros summos, quos ex animo veneror, *Valesios fratres* idem penitus de hoc fragmento judicare: judicare & illustrem virum *Johannem Capellanum Christianissimi Regis Consiliarium*: cujus singularem erga me propensionem, propter magnitudinem gaudii quo delibutus sum non me contineo quin apud te deprædicem. Numero enim eam inter prima munera, quæ bona fortuna mihi largita est: nec ipsum aliter suspicio quàm almæ sapientiæ sacerdotem, cui foco suo tamquam aræ assidens, semper sacra facere, & oracula consulentibus effundere videtur. Itaque si nullum aliam longinquæ meæ peregrinationis fructum perciperem, abunde mihi sufficeret dulcis cum tanto viro conversatio: à quo numquam discedo, quin altum ac præclarum aliquod reconditæ illius doctrinæ ingenuæque virtutis monitum mecum referam, utile ac salutare futurum totâ deinde vitâ. Vale, Vir Clarissime, & me, quod te facere confido, ama. Deus te servet sospiretque, cum urbis nostræ columine *Dilherro*, cujus benevolentia, ut me commendes, vehementer te rogo. Scr. Luteciæ Kal. Febr. A. M. DC. LXV.

EPISTOLÆ
VARIORUM

DE

NOVO PETRONII

FRAGMENTO,

AD

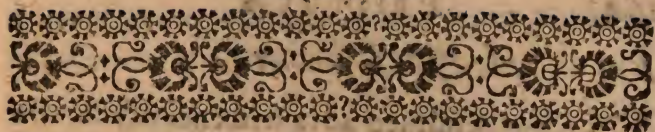
CHRISTOPHORUM ARNOLDUM.

ALOT 2145

MINORAV

MINORAV 2145

MINORAV 2145

Reverende Sc. Domine :

Ullas abs te literas accipio, quas non exosculer, ita eruditione, & quod caput est, affectu sunt refertæ; atq; hoc te credere obsecro, nec ea propter quid secius suspicari, quod tardius quandoque rescribo; nam ego profectò frequentiores ad te darem, modò argumentis non destituerer. In eo loco vivo, ubi --- non aliud opus aut labor est, quàm in vernacula ingeniosos se facere; nec ullum verbum, nisi papavere & sesamo sparsum, aut pro suggestu, aut cum declamandum est, proferre. Ceterùm commodum heri Cl. Ecchellensis quid ad me perscripsit, quod scire tua omninò interest: *Legatus Venetus*, qui Romæ commoratur, Petronii codicem nactus est, nulla sui parte mutilum; ejusq; editionem maturabit, quàm primùm Lares repetere continget: addit, repertum esse in obscuro *Sclavonia* angulo, & accuratè descriptum. Si quid in *Gallia* curare me voles, impera: Parisiis complures menses exigemus; & fortè tum deinceps in ipsam *Hispaniam* penetramus. Deuste servet, & lata novi anni auspicia capere jubeat. Augustæ Taurinorum, d. 8. Decemb. 1664.

Tuus

amni observantia

Joh. Christ. Wagenseil.

L 2

Reve-

Reverende Sc. Domine :

Du sanè defui meo ad te scribendi officio, aliæ tamen omnes potius hujus intermissionis fuisse causæ, quàm ut vel hilum de mea in te observantia remiserim: non spero, sed confido, æquum ac benignum me te habere judicem, itaque non utar prolixa excusatione. Ipse nostri, quanto intervallo sejungamur, quantum itinerum conficiam, & quàm multa denique ex adverso mihi nascentur negotia. Cæterum ut cò pronior sis ad veniam, compenso nunc ferè, quicquid antehac neglexi; & non tam epistolam mitto, quàm librum: Imò si tanti judicas has nugas, publicè ab omnibus legatur sinceri hoc mei in te obsequii monumentum, & præfigatur *supposititio* Petronii *fragmento*; cujus editionem te ultrò suscepturum mihi persuasi. Concepi ista summam inter festinationem & mille curas, jamque ad *iter Hispanicum*, quod post tertium diem (utinam auspicatò) ingressurus sum, accinctus: Quare, si quid peccatum, excusabis id tum apud te, tum alios. Debuisset describere isthæc, sed me tempus deficit; itaque tute facies, ut tuus affectus, quod mihi deest, suppleat; & ne lituris oculi offendantur. Illud autem monendum, quod suum quoq; de fragmento hoc judicium communicaturus est Amplissimus Vir, *Hadrianus Valesius*, epistola ad me directæ; quæ cum cæteris typis est tradenda. Non dum ilam paravit, confectam tamen me absente in mandatis habent amici ilicò ad te transmittere: Dabis ergo operam, ut hæc imprimis fideliter

& emendatè excudatur. Scribo d. 10. Februar.
Lutecia. 1665. Iterum vale & salve

à Tuo

humili obsequio

Joh. Christ. Wagenfeil.

Reverende & Præclarissime Domine :

UT primum ex immani itinere, quo *totum Hispania* ad internum mare *littus*, multa etiam ejus loca mediterranea, nec minus *Africa oram* perlustravi, pedem paulisper figere, ac quietem captare mihi licet, ex animo salutare te festino. Spero delatum ad te interea *Petronii fragmentum*, cum adjuncta *mea epistola*, & quicquid ejus est, æqui te consuluisse bonique : obsequium enim in te meum ostentare volui, non eam, quam non habeo, eruditionem. Pervenire etiam sine dubio alteræ illæ *Amplissimi Valesii*, sic enim Amici scribunt fuisse ad te transmissas ; earumque exemplaria communicarunt ; quas tamen, tum quod insperata quadam calamitas mentem omnem pervertit, tum quod tabellarius abitum parat, nondum perlegere licuit : Sunt autem dubio procul omnia præclara, & talia, qualia esse consueverunt, quæ *Valesii* nobis dedere. Itaque si mearum nugarum te piget fortè, pudetque, saltem eo nomine mihi debebis, quod hæ postremæ meo nomine procuratæ ; nec differes publicam editionem. - - De *Valesio* autem reverenter loquendum, ut perpetua nobis sit tanti Viri amicitia ; Cæterum cum mirificè devinicies, si typogra-

phus typos adhibeat elegantiores, & à mendis caveat. In *Hispania* magna regnat barbaries, omnes bonæ literæ hîc exulant: fortunam tamen admodum propitiam habui, in eruendis è pulvere & squalore aliquibus MSS. codicibus, quo nomine vehementer mihi gratulor. Sunt autem *Ciceronis Officia* & alia quædam *Opuscula*: *Pomponius Melâ*: *Prisciani nonnulla*: Ἡρώδης Ἀλεξανδρέως πνευματικῆς: & denique *Historia* quædam, ut inscribitur, *abbreviata Hierosolymitana*, scripta à *Magistro Thadeo*, in civitate *Messapæ* A. D. M CC XCI. Quæso te, dispice, num postremi duo jam publici facti sint juris, & vale, atq; me amare perge. Scrib. raptum *Madriti*, d. 20. *Mal*, 1665.

Tuus

omni obsequio cultuq;

Joh. Christ. Wagenseil, D.

V. CL.

CHRISTOPHORO
ARNOLDO

JO. LUDOV. PRASCHIUS.

Quantum me delectavit Tua fides ac benevolentia, Vir excellens, in *Petroniano*, quod fertur, ἀποσπασματικῶς, ejus avidus sanè fui, absq; mora submittendo: tantam nauseam movit stomachus: mimus ipse. Equidem paratus eram, ut in nuperis indicavi, conjecturis meis, velut cunque, si γνήσιον esset, illustrare, vel, si minus, coarguere: jamque adeò lecturus manum calamo armaveram. Sed
minui

minui consilium meum, ut primum *expectationem libera cœna*, i. e. principium & caput ipsum considerare attentius cœpi. Totum enim tuber est, etiam ubi hoc non simulat: utique si ad Arbitri genium & eloquentiæ regulam spectes. Ipsum *Trimalcionem* hæc scripsisse dixeris. Denique manifestò insitiva sunt, planeque, ut habet inscriptio, *avendo*. Prò fidem hominum! ut nihil pudet? Atqui ego non tam scripturam moveor, qua curiositati imperitiæ plebis illudere id genus hominum quærunt, quàm quod maximis nominibus ad instruendam scenam, & injuriam velandam abutuntur: idque non tam in judiciis privatis ementiendis, quàm obtinendis huic rei privilegiis. Num malè, quæso, remp. sibi consulturam credis, quæ hoc monstri peperit, si in doli fabricatorem accuratius inquirendo, suam & alienam existimationem digna animadversione vindicatum iret? Quæ eo pertinent omnia, ut ne ullas expectes à me notas, aut censuram etiam explicatiorem, super re, ut ego arbitror, liquida: maximè postquam Eruditissimo *Wagenseilio* fraudis argumenta quædam speciminis loco proponere, & prologorum ineptias diluere visum est. Nam quod ajunt, *narrationem casus infelicitis illius vitreorum vasorum artificis, & porcum Trimalcionis aliis animalibus atq; escis providum*, ista continent; quæ à *Joh. Sarisberien*si accepimus *Petroniana* esse: facile vel ex *Gellio* scias, lib. III. *Noctium*, cap. III. quæ sit vera in his talibus judiciis norma. Dein, quis malit hinc efficere, non fefellit, quàm cautè fefellit? Quasi legisse *Sarisberiensem* non queat simia; aut non idem aliis in feribus,

haud dubiè subditis, usu venerit. His vel verbum addere, sit cum nugivendolo istoc pariter insanire: quem hoc magno mercaturum existimo. Nisi tu quid dissentis, Vir doctissime. Prudentissimus *Kerscherus*, qui per omnia mecum facit, officiosè te resalutat. Benè vale, & favere mihi persevera. D. Ratisb. a. d. 5. Jul. Cl. Id. LXXV.

Jam hæc enarraveram, cum ecce afferuntur mihi à Venerabili *Ursino* nostro hæ, quas vides, literæ: quem favere opinioni nostræ lætor. Deus & te, & Illum, & Inclytum Dilherrum, & quisquis bonas literas amat, servet redametque!

CLARISSIMO DOMINO PRASCHIO,
Amico Optimo, S. P. D.

R Emitto Petronianum fragmentum, *CL. Praschi*, & pro communicatione ago gratias. Perlegi obiter; neque enim occupationes aliter sinebant. Scire aves, quid mihi videatur? Primùm, valdè corruptum est: Sive descriptoris inscitia; sive auctoris studio, ut præferret aliquid ἀρχαίας χερσὶς, & crux poneretur Grammaticis: quos lepidus homo hîc exercere voluit, ut ad palum. Deinde indignum quidem videtur Petronii ore, quo Musæ & Sirenes sedere solebant; sed festivo ejus ingenio non indignum, nisi adeo maculatum esset. Satyrica μίμνῃς totum est: facitq; auctor histrioniam; homo non inficetus, risus artifex & jocorum. Falluntur, qui *Trimalchionem* à Petronio introductum arbitrantur, ut solum *Neronem* traduceret. Seculi sui mores & ingenium in imagine ostendit; Regum
impri-

imprimis; nam *Claudii* satis expressè: sed & *Liber-
torum*, qui tum soli regnabant: quasi diceret *Ter-
Reges*. Id enim *Trimalchionis* vocabulum facè
confictum. Eandem viam ingressus est auctor
fragmenti, quisquis est, si non ipse *Petronius*. Tem-
pora illa si quis conferat cum hac *Satyra*, non nega-
bit. *Servi*, fortuna manu ducente, qui cretatos
in urbem pedes intulerant, mox eò evecti sunt, ut
dominarentur dominis suis. Opes è divite illius cor-
nu non modio, sed trimodio affusæ. Tum luxur in-
solens, & perdendi pariter pereundique libido.
Coci in honore, coronis digni habiti; Philosophi
spreti, & tota urbe Italiaque proscripti. Stabat &
obmutuerat Eloquentia; jacebant ingenuæ artes.
Asini volabant, Pegasis clitella imponebantur. Novæ
semper voluptates quæ sitæ studio, & inventæ; fasti-
dio præsentium, & cum grandi præmio invento-
rum: etiam monstrosæ, ut inexperti se in beatam
Utopiam, Catarum Simiarum patriam, repentè de-
latos, non vivere & sentire, sed somniare, credere
possent. Fiebant talia, qualia apud *Athenaum* de
aurea ætate, ni fallor, legere memini; & qualia no-
bis narrabat in Utopia sua festivus *Bernardinus*. Af-
fectabant tamen stupidissimi homines illi, docti vi-
deri: Grammatici, Philologi, Mathematici, &
quid non? applaudebant miriones, & assecræ men-
sarum; vel feriò, ut similes habent labra lactucas;
vel assentandi studio, ne dentirent dentes. Hinc
ἀρχαῖοι, ἑλληνισμοί, & tota ista loquendi sartago.
Hæc per *μίμησιν* si non reprehendit, ridendo dice-
re verum amans, *Petronius*: tamen potuit, & vix
aliter, aut magis festivè potuit. Nescio enim, an

Notatio aut Character ejusmodi hominum festiviùs describi possit? Eadem omnia ejusdem ævi Viri Docti, λεῖψανα τῶ χερσὲ γένεας, Seneca, Quintilianus, Tacitus, sive qui de Caussis corruptæ eloquentiæ scripsit, & Satyrici Poëtæ reprehenderunt.

„ Latentque inter fæculentas istas sordes gemmæ
 „ quædam, quas Petronius pro suis agnosceret, si-
 „ bique vindicaret non invitus: potuitque mala
 „ manus multa affricare: ut semper sunt in alienis
 „ libris ingeniosi, qui que muscerdas tuas intermi-
 „ sceant alieno piperi. Verùm quidquid sit; nam

δεύπραυ Φρονίδες σφώπραυ: non malè merebitur
 CL. noster Arnoldus de curiosè eruditis, si quam-
 primùm excitatæ eorum expectationi satisfaciatur,
 luci que det hoc, qualecunque est, fragmentum:
 quod & ingenia acuerè eorum potest, quibus eru-
 ditas nugas agere, quàm nihil, magis placet; & mo-
 ribus seculi nostri theta nigrum præfigere.

Saturni aurea sæcla quis requirat?

Sunt hæc aurea; sed Neroniana.

Profectò Trimalchionis lingua loqui, ingenio sã-
 pere, & moribus vivere tralatitium fit; & quid po-
 stera dies allatura sit, etiam non præmansa lauru,
 facilè divinabit, cui non pepo salit - - *leve sub par-
 te mamilla.* Vale φίλτατε καὶ εὖ, &, quod facis,
 ama

Summo manè festi-
 nabam, 3. Non, Ju-
 lias, 1665.

Tui

studiosissimus

J. H. Ursinum.

Reve-

Reverende Sc. Domine:

Slaves mihi fuere literæ tuæ, & in ægitudine hac solatio, atque adeò lenimento: Interim in sinu potius ob eas gaudere, quàm prolixè respondere per valetudinem mihi licet. *Vatesianam epistolam* haud ad te fuisse perlatam, animo discrucior; teneo sanè ejus exemplar, sed quod transmittere tibi non aulim, ante auctori quàm illud exhibeam, ut errores ab amanuense commissos, emendet; faciam autem id brevi; ut primum enim sanitatireconciliatus fuero, denuò petam Lutetiam. Insignis profectò est dissertatio, eruditione leporeque pariter refertissima, ac digna, quæ à te edatur. *Heronis Alexandrini* editionem olim promissit *Franciscus Barocius*, *Patritius Venetus*, in suis ad *Heronem Mechanicum* scholiis, in quæ fortè nuper incidi; an id præstiterit, porrò dispiciendum: & facilè me certiore reddet summus Vir, *Ismaël Byliaaldus*, qui in *Thuani Museo* præsidet, & amore serio me complectitur. - - Vale Patrone, & me, quod certè facis, ama.

Scr. Madriti, d. 24^a
Septemb. 1665.

Tuus

omni obsequio

J. C. Wagenseil, D.

Vir

Vir Plurimum Reverende :

Petronianum fragmentum, quod cum debita gratiarum actione remitto, & cujus usum longiorem ne ægrè feras, enixè peto, lubens pellegi. Deo eo Excell. Ursini τὸ πᾶν^u iudicio omninò asurgo, nam & mihi planè sedet, sub *Trimalchionis* nomine non tam *Neronis* personam, quàm *aulam*, sed & αὐαυδνοῖαν *Claudii*, *libertorum* illius temporis typhum, & egressam principale fastigium potentiam traduci. Talem etiam *Zoilum* suum elegantepigrammate depingit *Martialis*, *III. 82.* ubi sub finem *Malchionem* appellat, in quo epigrammate multa occurrunt, quæ cum Petronianis pulchrè comparari possunt. Istos *seculi sui mores* in hoc etiam fragmento non illepidè expressit festivus sanè nugator, & ingeniosus impostor; si tamen impostor, cujus fœtum ipse fortè Petronius non dedignaretur pro suo agnoscere. Quanquam autem **CL. Wagenseilius** νεδείαν scripti accuratissima diligentia manifestam facere conatus sit, diffiteri tamen nequeo, videri eum quandoque, nimio deprimendi studio abreptum, aliquantò longius proventum fuisse. Essent certè in mundo, quæ alicubi reponi possent. *Pag. 1.* fragmenti verba illa, *Unus servus Agamemnonis interpellavit*, quæ Italicum sapere idioma putat, quo dicimus, *Un servidore d' Agamemnon ci interrompe*, aliter capio. Hoc enim, nisi fallor, vult autor: Deliberantibus cæteris, & quid consilii caperent incertis, & quo se verterent nesciis, *unus* i. e. *solus* Agamemnonis servus evadendi rimam ostendit, & consilium expedit, quod

quod reliqui sequerentur. Atque ita etiam reliqua fortè loca commoda interpretatione ab Italicismi, ut ita loquar, suspitione liberari possent. Legisse vel verum vel Pseudo - Arbitrum Sacras literas, quod miratur, ego non inficiarer. Earum enim cognitionem Ethnicis omninò adimere velle, vel sola Ovidii Metamorphosis vetat. Sed non opus eò recurrere. Ebraismo illi, *numorum numos*, similes è profanis scriptoribus alios adduxit, si benè memini, alicubi Del-Rio ad Senecam. Ad exemplum phræscos, *unus de nobis*, Tacitus dixit lib. 14. Ann. c. 35. *unam è vulgo*. Turdi & apri latere volantes non ideò à paratis cum arundinibus aucupibus capti sunt, & inter convivas distributi, ut crudis iis vescerentur; sed ad excitandum ridiculum, & conciliandam convivis voluptatem: quemadmodum etiam in missilium sparsione vivæ aviculæ tesseris inscriptæ. Imò simile quid nec hodiè insolens; & vidi ipse frigillas vel acanthidas vivas tucetæ immissas, quæ ea aperta subitò erumpentes, non sine jucunda accumbentium delectatione, triclinium pervolitarunt. Verborum monstra & nomina, ipso penè sono tremenda (qualia in vero Petronio etiamnum supersunt) me non offendunt. Erit fortè aliquis in Gallia aut Suecia haruspex, qui hæc prodigia procuret. Utinam & è Batavia Hercules (Gronovius) existat, qui Augiæ stabulum purget. Sed nec illa memorent, quæ differit de veris Petronii reliquiis, quæ in hoc fragmento tam ab omni labe immunes comparent, ut cum emendatissima editione certent. Possunt enim & illa ibidem non levioribus fortasse mentis contami-

nata comparere; sed cum jam tot Criticorum li-
 mam passa sint, quare inventis frugibus glandes no-
 bis iterum apponeret, aut iis, quæ jam in mero me-
 ridie jacent, tenebras rursus & caliginem induceret
 editor? cui quidem ipse Wagenseilius gratias agit
 ob desperatorum quorundam locorum felicissi-
 mam emendationem. Sed tu hæc tibi scripta, pro
 candore tuo, boni, ut spero, consules; & vel hæc
 ex hac scribendi libertate sinceritatem animi mei
 æstimabis. Videor autem in hoc fragmento ob-
 servasse duobus locis, inserta quædam esse non
 ἐξέπως, ubi in vulgata Petronii editione, nulla,
 quod sciam, lacunæ suspicio; unde constare possit,
 acumen ingenii plano huic non defuisse. Pag. 30.
 edit Lugd. (qua, beneficio Nob. Praschii, ad pau-
 cas horas usus sum) hæc verba reperias: *Ceterum,*
ut movimus dextros gressus &c. Cohærent illa cum
 præcedentibus, nullo interposito asterisco. In
 fragmento autem pag. 5. non incommode præpo-
 sita leguntur: *His repleti voluptatibus, cum conare-*
mur in triclinium intrare, exclamavit unus ex pue-
ris, qui super hoc officium erat positus: Dextro pede.
Sine dubio paulisper trepidavimus, ne contra præcep-
tum aliquis nostrum limen transiret. Ceterum, *ut*
pariter movimus dextros gressus. &c. Omnino vide-
 tur istud additamentum & observatio de dextris
 pedibus non esse de nihilo (de qua an aliquid subo-
 leverit interpretibus Petronianis, quorum nemo ad
 manus, nescio) nam mox repetit: *Retulimus ergo*
dextros pedes, &c. Alter locus vulgo pag. 35. sic ha-
 bet: *Dum titulos perlegimus, complasit Trimalcio*
manus, & Fleu, inquit, ergo diutius vivit! Verum
 est

est vinum Opimianum pressò. &c. Quàm languent hæc præ illis, prout in fragmento, quanquam hoc loco Æsculapii indigo, expressa sunt, pag. 10. *Hec, inquit, ergo diutius vivit vinum, quam homuncio! quare tangomenas faciamus; vita vinum est? Verum Opimianum pressò.* Sed ego patientia tua jam satis diu abusus sum. Vale ergò, mi Arnolde, & si prolixitati meæ irasceris, prolixioribus te vindica,

Ratisb. 28. Sept.

A. C. 1665.

Plur. Rev. Digni Tuæ

addictissimus

N. N.

Vir admodum Rever. & Doctissime:

QUæso à te, vel ignoscas responsionis meæ tarditati: quæ effectum forsitan, ut non tam segnis aut difficilis, quàm ingratus, improbus, sine culpa tamen mea, videar! Delectavit me non parum, quod Schefferi, diligentiam in conspectu dare voluisti. Eam schedam, ubi legi, ad Kerscherum primùm, sicut imperaveras, hinc ad Ursinum (expetebat enim, à te certior factus) detuli: à quo nondum recepi. Sed repetam, ut per manus N. apud quem benè nuper fuit, Tibi remittatur. Ad rem quod attinet, mediam Cl. Scheffero viam, causam notarum ad mendacium totum, placuisse video. Ego sententiam non muto: nec dubito, à quo aliqua sint, omnia conficta esse. Quod autem aliqua sint,

sint, non tàm verba ac sententiæ, aut res etiam explicatæ, quàm interior explicandi ratio docet: leges, inquam, narrationis, leges satyræ, vix paucis in hoc exercitatis hodiè cognitæ, Petronio familiares: accedente naturali & inimitabili lepore, singulari denique vi judicii ac ingenii. Itaque non iners operis structura, non otiosus aut abruptus sermo, non involuta, obscura, molesta oratio. Nec ineptit ipse, cum ineptias aliorum ridet. Scit inq̃, dum servare, scit eligere, scit persuadere, scit movere, scit elaborare & implere verbis sensus, scit novæ orationis quodam æstu lectorem auferre, scit occultè & callidè sub civili schemate securos lacerare, scit urbanitatem flectere ad seria, locosque veluti communes, pari decore & eruditione. Sed quis paucis atque ex tempore cuncta complectatur? E diverso alter ille, somnium,

* *Quem si quis non odit, amet tua carmina, Mævi.*
Doctiorum tamen & hoc agentium arbitrio omnia permitto, & te, Arnolde Præclarissime, valere ac salvere jubeo. Vale, & perseveranter mihi fave.
D. Ratisb. a. d. 11. Octob. 1665.

*Tua Dignitatis & Eruditionis
cultor officiosissimus*

J. L. Praschius.

* E literis d. 25. Octob.

[Ignoscas libertati, qua in nuperrimis ad te meis, solito candore, *citra injuriam cujusquam*, usus sum. Etsi carminis Maroniani postea me poenituit. Indignabar scilicet tacitè, non tàm quod cornicula illa *Æsopia cultum Petronii*, quàm quod *feliciter affectaret*; assentientibus quodammodo viris doctis, quos alioqui *summè & veneror, & complector.*]

Vir

Vir Plurimum Reverende:

Redit ecce ad dominum suum fragmentum Petronianum, cum specimine eruditissimarum notarum Schefferianarum, quod ante hoc octiduum Nob. Praschius mihi transmisit. De *αὐθεντία* scripti pulchrè in utramque partem differit Schefferus, sed hæc *ἀδιαφορία* Nob. Praschio non placet, qui illud omninò pro spurio habet; quod in familiari nuper discusso observavi. An dicemus, quo etiam ferè Cl. Schefferus inclinare videtur, esse fragmentum istud verè Petronianum, sed flagitiosa interpolatricis manus liberalitate ignobili accessione locupletatum? Hæreo. Tantùm adscribo τῶν *μαναεῖς* Ruperti nostri verba, ex *Observ. in Besold. pag. 684.* editionis tuæ: *Supersunt in Aenea posteris, ut multi boni viri, sic etiam nonnulli, qui Transalpinos putant carere judicandi facultate. --- Vale, Vir maximum Reverende, &, quod facis, constanter ama*

Ratisb. 2, Nov.
1665.

Totum Tuum

N. N.

Vir Plurimum Reverende:

DE Petronii fragmento nondum mihi satisfactum est. *Ferrarii* sententiæ subscribere non possum. Claustralem eruditionem in multis transcendit illud scriptum. Quòd si etiam à te seorsim sentiam, dabis veniam, ut spero, libertati meæ.

M

Veri.

Veritati, ait nonnemo, non amicitiae litabo in praesens: quanquam sententiarum dissensio non est voluntatis alienatio. Ais esse *Politici lusum*, qui *mores rodit hodiernos*. Sed quorum mores tangit? cui vitio peculiariter insultat? quos depectendos sibi praeter aliis destringendosque sumit? cur larvam Petronii induit? cur non aperte & nudis verbis in vitia invehitur hujus seculi, quo difficile est, satyram non scribere? cur legi vult, non intelligi? quid opus tot obsoleta motare verba, & ut alicubi Taubmannus jocatur, ex Saturni podice (sit venia verbo) deprompta? Audi igitur & meum somnium. Duce
 „ esse foetum hominis mediocriter docti, & in Pe-
 „ tronio non perfunctorie versati; qui, forte sub
 „ initium renascentium literarum, otio vel abun-
 „ dans, vel abutens, exercendi styli causa, Petro-
 „ nium sibi praeter aliis imitandum elegit, & in mul-
 „ tis sane non infeliciter aemulatus est in plerisque;
 „ ut nunquam par sit imitator auctori, tanquam
 „ forex suo se iudicio prodit. Inspergit ex alio-
 „ rum etiam bonorum autorum viridariis decerp-
 „ tos flosculos, & insedisse etiam in primis Aupuleji
 „ asino, bene observavit Cl. Wagenseil. Sphal-
 „ mata & tot verborum portenta, auctoris ipsius,
 „ dum antiquitatem nimis affectat, an exscriptoris,
 „ vitio irreperint, haud facile dixerò: quanquam in
 „ istud proclivior sim, qui videam, commodis interpun-
 „ ctionibus & distinctionibus non parum juvari posse,
 „ quod alicubi jam feliciter praestitit Schefferus, &c.

Ratisb. 23. Nov.

1665

Pl. Rev. Digni Tuæ

addictissimus

N. N.
JOHAN.

JOANNIS SCHEFFERI ARGENTORATENSIS

De

*Fragmenti hujus Traguriani ve-
ro Auctore*

DISSERTATIO.

E fragmento istoc, quod sub nomine Petronii non ita pridem publicatum est Patavii, & dubitarunt multi, antequam in lucem ederetur, essetne verus ejus auctor Petronius, uti constat ex præfatione saltem, quam præposuisse illi dicitur Typographus, & nunc, postquam exiit, dubitare quidam non omittunt, Scilicet quod Plauto accidit, ut non paucae ejus complerentur à recentioribus lacunæ, integriq; aliquando adderentur actus: quod Ciceroni ipsi, ut nescio quæ illi consolatio affingeretur, Vellejo etiam, ut fragmento nescio quo, recentioris tamen alicujus redderetur absolutior, idem ne Petronio evenerit, quamplurimi verentur. Nec profecto metus ille absque causa graves doctos subit animos. Jam primum enim creditu est admodum difficile, potuisse hoc fragmentum tanto tempore latere in occulto, præsertim apud viros doctos, & amantes litterarum, quales Nicolaus Cippicus,

abayusq; ejus, Hector Cippicus, Typographo Patavino memorantur. Neq; enim tam ignotum illo quoque tempore Petronii fuit nomen, aut quæ ipsi prodita sunt in satyrico, tam levia, & ingrata, ut à viro etiam mediocriter instructo litteris potuerint contemni. Sed nec ea, tum præsertim, per Italiam vicinasque terras hominum eruditorum fuit oscitantia segniciesq;, ut, si quid haberent, maxime Latinas pertinens ad litteras, id temere negligerent, ac ne verbo quidem apud alios laudarent. Deinde quæ suspensum, quod non manuscriptum ipsum, unde captum hoc fragmentum dicitur, sed ejus tantum aliquod apographum Romam mittitur, Legatoq; Veneto, ut in præfatione supra memoratus ait Typographus, communicatur? Ergo nihil valuit amicitia Statilei apud Cippicum, nihil Legati, & Legati Veneti, & tam studiose appetentis hoc fragmentum, apud Statileum dignitas auctoritasve? Cumque nihil magis fidem facere dubitantibus potuisset, quam liber ipse, ante ducentos amplius, sicut ajunt, scriptus annos, quid ita tenuere suspensos per apographum illud, & non monstrata charta, scriptione, litteris, similibusque, dubium insipientibus exemerunt omne? Adde, quod id ipsum, quicquid tandem est, ad quod excusum hoc fragmentum fuit, tam religiose sit servatum cultoditumq;, quod ex viris fide dignis in Italia degentibus ad nos perlatum est, ut id nemini concessum fuerit inspicere vel arbitrari. Sed hæc forsitan invenirent excusationem aliquam, nisi scriptum ipsum sese proderet. Quam enim multa sunt, non usque quaque Petroniani saporis, sicut ipsi ejus edito-

editores coguntur fateri? Talia *abstinax*, pro quo Petronius in vulgatis habet *abstinens*. *Fatus* masculine, pro quo ipse semper *fatum*, neutro genere. *Cœlus*, pro quo ille, *cœlum*. *Nervia*, pro quo idem *nervos*. *Vasus*, pro quo ipse *vas*. *Lorus*, pro quo *lorum*. *Molestare* pro quo *molestus esse*. *Gaudimonium*, pro quo *gaudium*, &c. Adde his, quæ licet apud eum aliis reddita vocabulis non legantur, tamen alia, quam ut iis uti Petronius voluerit, videntur. Qualia sunt *laniones*, *urceatim*, *lanisticus*, *desomnis*, *urnalis*, *offla*, *cultrum*, *larifuga*, *pedicellum*, *dignitosus*, *occupo*, *corporaliter*, *manuciolum*, *vaccato*, *capsella*, *debatuere*, *fulcipedia*, *coricellum*, *naufragare*, ac id genus. Nec in ipsis formulis locutionibusque non suspecta possunt esse multa, ut, *non impropero*, *omnia ad se fecerunt*, *de lucerna*, *te persuadeam*, *de presentiarum*, *in sinum illius demandavi*, *ab oculo*, aliaque. Habes quoque multa hic antiqua, quorum alias non ita studiosus esse Petronius videtur: ut, *hoc illoc*, *berbix*, *stips*, *frunius*, *plodo*, *bovis*, *scia*, & similia. Quid dicemus de illis, quæ quis crederet aperte sumpta ex aliis, iisque posterioris ævi scriptoribus? ut, *fundos habet*, *qua milvi volant*, quod legitur apud Iuvenalem Sat. IX. *frigori lacasïn dicit*, cui simillima habet Martialis lib. II. 5. *animum ebulliit*, quod est Senecæ in Apocol. *toga perversa prosequi*, quod ejusdem, atque ejus unius est, in de Ira I. cap. 15. neque usquam alias occurrit. Amplius & considerationem meretur, quod quæ vere sunt Petronii, sine modo hic occurrant. Dicit semel iterumque Petronius, *ad summam*, id ocgeritur hic pagi-

nis fere singulis. Similiter illud *rogo*; quotiens est repetitum? *Rogo magister, quid putas? Rogo, mensis December est? Rogo, vos oportet credatis. Rogo, inquit. Habinna. Rogo Habinna, puto interfecisti. Talia obferes & in aliis. Quid, si formula nonnulla placuit, quoties ea & ad fastidium repetitur? ut: Piper, non homo, phantasia, non homo, discordia, non homo. Quæ quis sibi facile persuadeat, sic iteraturum fuisse Petronium, non utique nugacem. Sed hæc singula: conferamus universa. In quibus quam sunt omnia inæqualia, quam inter se diversa? Interdum incedit polite, ut plane referat Petronianam faciem. Mox ad horrida & aspera delabatur. Est sæpe, ubi ad ridicula, & trivialia, & sordes proruit. Nolo afferre fabulas de Ulysse, Sybilla Cumana, Diomede & Ganymede & Helena, & farinæ hujus alia. Quid est quæso in Trimalcionis conliberti cum Asclyto contentione, quod quem valde possit oblectare? quam ibi multa frigida sunt abjectaque? Possemus hujus generis afferre alia, sed sunt obvia, & facilia deprehensu. Ad postremum ne in rebus quidem ipsis sunt non multa, quæ suspicionem præbeant multiplicem. Ut quæ memorat de lingua canina, de laribus bullatis, loco libertino, pratorioque, phœcasis auratis, carne ursina, & non paucis aliis. De quibus diu adhuc cogitandum, quando pleraque aliis sunt ignota. Neque vero ambigendum est, quin hic plurima occurrant neque satis integra, neque sic, ut postulabat ratio, excusa. Sed miretur aliquis, nec id injuria, quare viri docti, qui fragmentum istoc descriplerunt, cæterique, qui Venetiis*

netiis Pataviique judicium de eo tulere suum, tam corrupta manifeste, ac ob id non modo necessaria emendatu, verum sæpe & facilia, singulis fere versibus voluerint relinquere. Nam si eo dicas factum, ut scripturæ codicis antiqui sua magis constaret auctoritas, haud sane video, qui non æque bene id potuerit, plerisque istis emendatis. Potius existimet nonnemo, affectata & conficta sponte ista vitia fuisse. Atque istæ quidem sunt, & alia fortassis, quæ in mentem cui venire ad Petronio abjudicandum hoc fragmentum posse videantur. Adversus quæ, qui statuit contraria, dixerit fortasse, non insolitum videri, ut laterent olim lateantque etiamnum hodie apud doctos, quibus quæ in hoc illove desiderantur scriptore, possint expleri. Symmachi epistolas nonnullas edidit non ita pridem Schoppius. Charisii lacunas non paucas explevit Andreas Schottus. Livii ipsius aliquod fragmentum ante annos hosce quinquaginta Romæ publicatum accepimus. Neque obstat, quod sint docti, qui possederint hæc talia, possideantve. Sunt enim nonnulli alieni ab his litteris, alii vocabulum ejusmodi librorum scire contenti, scripta inspicere ipsa, & conferre cum editis non sustinent, cum & molesta sit Manuscriptorum lectio, & collatio illa tædiosa. Ita fit, ut aliquando, qui hæc talia in bibliothecis suis habent, ipsi se habere ignorent. Alii invidia quadam agitantur, dumque nolunt aliis communicare, edereque ipsi famæ studio suscipiunt quidem, at negotiorum aliorum interventu de die in diem differunt, summo talia silentio arctissima-

que apud se custodia conservant, atque simul teneis interea pabulum lætissimum adornant. Sed nec Manuscriptum ipsum, quo de agitur, mitti Romam aut Venetias tuto satis potuit, per incerta maris, & periculosa itinerum, cum præsertim illo semel amisso superesset nihil, quo incertis ambigentibusque posset satisfieri. Jam quod illa attinet, quæ neq; in Petronio, nec aliis ex veteribus occurrunt, quis ex eo satis colligat, nunquam ista sic fuisse usurpata. Quam enim multa sunt in Cicerone ipso rara, de quibus nemini, opinor, crederes, nisi legi apud ipsum deprehenderes; ut *dimeti*, pro, *dimetari*, etiam pro, *ita*, *juratus est*, pro, *juravit*, *successa* cui velle omnia, *putissimus*, *pramolestia*, *partior* pro, *dividor*, *obiratus*, *involutus*, *agricultio*, aliaque plura, de quibus integrum quondam scripsit librum Statilius Maximus, quem *Singularia Ciceronis* nuncupavit. Talia occurrunt quoque apud cæteros notæ optimæ scriptores, nec est fere quisquam, qui non aliqua generis hujus habeat. Adde, quod in multis, occurrentibus in hoc fragmento, lex analogiæ non repugnet. Item, quod reperiantur apud alios, Philoxenum cum primis, cujus pæne omnia vocabula è probatissimis scriptoribus desumpta facile convincunt, quæ in ipsum viri docti pridem annotarunt, & adhuc notare possunt, atque ob hanc causam pluris, quam nonnulli fere existimant, auctoritatem ejus fieri oportere. Neque sequitur, sunt aliqua in hoc fragmento, quorum dari nulla poterunt exempla, quando de his judicandum fuerit ex cæteris. Maxime cum ipse Arbiter in eis, quæ
sunt

sunt fidei indubitatae, habeat ignota fere aliis; ut sunt, *absentivus*, *acceptus*, *chiragricus*, *circumtumulatus*, *clinare*, *conspaciantes*, *domefacere*, *gustatio*, *vesticontuberium*, *supellecticarius*, & alia hujusmodi. Quæ etiam est causa, quod delectatum eum novitate, viri eruditi testentur. Sed videntur quædam manifeste capta ab ætate junioribus. Ad hoc diceret non nemo, anceps valde lubricumque esse id conjiciendi genus. Annon enim ea, quæ in istis junioribus solummodo leguntur hodie, usurpata esse possunt & vetustioribus? Quam enim multi optimorum scriptorum perire libri, in quibus ista non fuisse lecta, quis est quæso, qui ausit certo confirmare? Habemus apud Juvenalem *tot milvos intra tua pradia lassos*, verum id allusione dictum ad proverbium, *quantum milvi volant*, docet nos non contemnendus Persii Scholiastes, qui Persius id ipsum usurpavit ante Juvenalem. Jam si ex proverbio id usurpavit Persius antiquior Juvenale, cur non Arbitrarius Persio antiquior id usurpare potuit ex proverbio eodem? Quod vero non sint omnia æqualia, id dicat quispiam non modo non vertendum vitio, sed ponendum etiam in laude. Primum enim aliæ aliæq; sunt personæ, quæ loquentes hic introducuntur, quibus unum genus attribuere orationis inconveniens indecorumque erat. Sunt liberti quidam, sunt lapidarii, sunt coci, & id genus alii ex vulgi fæce, quibus nisi fallor, culta castigataque oratio parum apte affingitur: quando hi plebeja, & humilia, & trivialia plerumq; loquuntur. Quo fortassis pertinet & bene larga illa copia proverbiorum

orum, quæ est in sermonibus eorum ac colloquiis. Ea enim sunt, quibus velut ornamentis excolunt plebei dicta sua. Sed & antiqua pluscula eo respectu possunt hic esse usurpata, quando plebs retinentior est fere sermonis antiqui, nec nisi sero, quem cæteri arbitrantur, cultum adhibere addiscit. Neque id officere cui videatur ad fragmentum hoc Petronio adtribuentum, quod diversa sint nonnulla, quæ in editis prioribus leguntur. Nam cum ibi fere differant mulieres impudicæ, ac lascivi juvenes, debebat sane oratio esse comptior, cum hoc genus ante omnia orationi studeat, facundiamq; inter instrumenta promovendæ artis suæ numeret exerceatq;. At in nostris sunt pleriq; omnes adulti, atq; in negotio longe alio ac dissimili occupati. Quæ res observationem hic videtur promerere maximam, versantur enim in convivio, ubi luxu cuncta diffluunt: indulgent vino, poti ebriique sunt, quales qui concinne decoreque facit loquentes, is, quod maxime in ipsis est decorum, prætermittit. Atq; ex hoc vitio potationis est, quod de rebus nihili inter se contendunt, inq; contentione ipsa magna, parva, seria, inepta, cuncta deniq; inter se permisceant ac confundant. Accedunt alia quædam, ut imprimis ineptum, stultæque ostentationis plenum Trimalcionis ingenium, cui ex toto ridiculæ illæ fabulæ, quæ superius commorantur, matheseosq; ac rhetorices stolidissima jactatio debent assignari. Habinnas est servilis, malleoq; ac fabrilibus tractandis ferramentis, quam civilitati aptior. Sed nec cæteri meliores, ut exigere ab ipsis comptiora, nescio an æquum sit.

fit. Atque eadem videri caussa potest, cur non etiam in rebus ipsis, consuetudinibusque sicut vulgo notæ nobis sunt, omnia convenient. Cum præsertim hæc fingantur geri non in urbe, sed colonia, non satis scio qua (Neapolim nonnulli suspicantur) ubi non necesse est, ut fuisse omnia Romanis moribus conformia putemus. Quid? quod ipsis etiam in Romanorum moribus necdum omnia sint observata, quotidieque illa eruditionis pars amplificetur. Et quia in colonia finguntur geri, ideo fortassis sunt adhibita non pauca ex sermone Græco desumpta, maxime cum loquuntur ii, qui sunt gentis non Romanæ. Talia sunt *saplutus*, *cataphagi*, *bacelogia*, *lechasin*, & id genus alia, numero non exiguo. Nam quod quædam sunt hic sic corrupta, ut intelligantur facile illorum vitia, id accidit & aliis scriptoribus, & alicubi apud nostrum non tam describentium, quam Typographi errore, omittentis maleve repetentis litteram in fine, vel initio vocabuli, evenisse potest. Cæterum ut ista in utramque partem dici forte queunt, ita nescio, an, si excussis omnibus res tandem ipsa sit definienda, quis negare ausit, aliqua, nec ea pauca hic extare, vere docta, nec Petronio indigna. Huc imprimis refero, quod habet de arenæ sparsione in theatris, de vitali lecto, jejunio siccitatis tempore, lanatis deorum pedibus, tertiaro gladiatore, exhereditatione cum elogio, Priapo cum frugibus in sinu, Venere strabone, ac similibus. Nec in dictione minus sunt polita multa, elegantia, docta. Ut, *unus servus*, pro, *aliquis*; *usque hoc*, pro, *hucusque*; *positus super hoc officium*, pro, *constitutus*;

*stitutus; subseffores, pro, venatores; confessus Euchi-
um, pro, referens cum habitu; secum tulit tot annos,
pro, vixit, & id genus plura alia. Nolo integras
afferre formulas, connexionesque nihil ab anti-
quis, etiam probatissimis scriptoribus recedentes.
De proverbiiis saltem dicam, in quibus plerisque
non opinor fore quenquam, qui sincerum conti-
neri vetustatis gustum non ultro intellectu-
rus sit, etsi prorsus pauca eorum doctis viris ante fuerint
notata. Quibus omnibus efficitur, ut non ægre pa-
tiamur persuaderi nobis, esse in fragmento hoc
aliquam multa, non habentia alium, quam Pe-
tronium auctorem, atque si quis præter eum est,
qui illa inter se connexuit, eum longe plura, quam
quæ nobis hætenus innotuerunt, reliqua ex Pe-
tronio habuisse. Quod si foret certum, ut frag-
menti hujus editores tradunt, codicem, unde
primum est transumptum, annos ætate sua ex-
cedere ducentos, forsitan & longius iremus. Est e-
nim omnino verum, illo tempore vix extitisse,
qui has tales Romani sermonis suavitates vel in-
telligerent satis, vel imitari perite possent, vel si
poterant, decipere figmentis hujusmodi vel-
lent alios, nondum sic in dignitate constituto ser-
mone Latino, ut sequentibus temporibus est fa-
ctum. Nunc sententiam priorem ut censemus tu-
torem, ita fidem facilius apud rerum istiusmodi
peritos vix ambigimus inventuram. Sane ne id
quidem penitus negari potest, quod adducunt e-
ditores illi de hiatibus expletis, complanatisque
lacunis, quæ in pridem divulgatis Petronii occur-
rebant. Quin imo & lectiones quædam diversæ
precii*

precii sunt quantivis. Ut exemplo utar, est in editis, *ut putares Darium hyraule cantante pugnare*, quod interpretes in universum omnes torlit. At hic legitur, *ut putares essem Darium*, unde docte ac sagaciter, ut omnia, Cl. Gronovius restituit, *putares essedarium*, qua lectione nemo est, qui non intelligat locum desperatum pulchre esse restitutum. Ita in vulgatis legitur, *piperato vitello piperatum*, at in hoc fragmento, *piperato vitello circumdatum*, quod haud dubie est melius. Quis enim ferat illud, *piperato piperatum*, ingratiſſima repetitione atque sensu penitus inepto. Ad eundem modum credo fore neminem, cui non videatur aptius, *vertebraque laxata*, quam ut fuit hæctenus, *locata*. Nolo cætera afferre, quando de quorundam lectione potest esse dubitatio, quæque receptorum loco hic occurrunt, ipsa quoque sunt corrupta. Sed ne quæ de vitreorum tenacissimorum hic artifice habentur, magnifice attollam. Quanquam ea Sarisberiensis consuetudo sit, ut bona fide aliorum pleraque, ipsis etiam retentis verbis, transferat in suos usus. Cujus rei si quis testimonium requirat, matronæ Ephæsinæ factum ex hoc ipso desumptum apud eum legat, & cum Arbitri narratione conferat. Neque multum discrepat etiam Isidorus, eandem memorans artificis prædicti historiam, sique habet, ubi contra Sarisberensem convenit cum nostro, ea fere meliora sint, & à Sarisberienſe male immutata. De fragmentis saltem cæteris monebo, quæ in editis Petronii hucusque separatim legebantur, videri ea tam opportune ubique hic occurrere, ut in illis ipsis locis nata, non ingenio

ingenio studiove inserta facile intelligantur. Ad postremum tota fragmenti hujus œconomia non repugnat vel ingenio Petronii, vel instituto. Si præsertim, quod persuasum pridem viris doctis est, pars multo maxima Satyrici in Neronem est directæ: cum non pauca ejus vitia doctè ac subtiliter notata deprehendet hic, quisquis inspicere intimius examinareque volet. Sed hæc hætenus, neque sine alio, quam ut nostrum libere judicium de fragmento istoc depromendo libertate illa provochemus libertatem aliorum, id est, si erravimus, quod fieri facillime potuisse non inficiamur, ab aliis deducamur in viam, doceamurque rectiora. Quando non cuivis datum, omnia perspicere, minime vero nobis, qui propterea nostrum hoc judicium alii doctiorum ac exercitiorum jure meritoque subjicimus.

Ex

Jos. Ant. Gonsali de Salas

Prelud. & Comment. in Petron. Satyricon,

de

Trimalcionis persona.

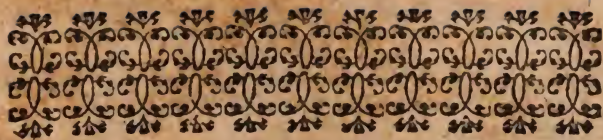

TRIMALICIO, senex ille beatulus est, cujus lautitias, luxumque convivalem graphicè Petronius describit. Nomen certè ab nequam mollitie ha-

bet. Glossæ: *μαλακός, Mollis. Μαλάσσω, Subigo, Mollio.* Verè omninò, ut ex narratiuncula Satyrici constat: *In chiramaxio delicia ejus ferebantur, &c. & aliàs. Trimalcio ergo, id est, ter mollis,* quod nimiam ejus mollitiem innuit; quippe ternarius indeterminatus est, & multitudinem comprehendit. Non aspirandum igitur vocabulum esse, satis jam patet; simulque ex *Neronis numismatis*, in quorum parte reversa legitur, TRIMALCIO. Sub larva autem *Trimalcionis* ipsum *Neronem* Principem [*senem calvum*] latere, alii jam subodorati sunt. Longè verò eruditus vir aberravit, dum ex *Trimalcionis calvitie*, sive rasura, ut ille vult, ipsum conditione libertina, libertumve fuisse, auguratur. Primùm, equidem quæro, an *libertus*, ut *Deus Mercurius*, effingi nimirù auderet? Præterea potius inge-

ingenuitatis judicia reperiri facile foret, quàm ejus
videlicet libertinitatis. *Ingenuorum* dignitatem
totam in *pranominibus* Romanos antiquitus posi-
tam habuisse, jam olim observavit *Turnebus lib. II.*
Advers. c. 10. Palàm ipso Trimalcio paullò post
quadam in inscriptione, *soliùs pronomini nota in-*
signitus: Unde Doussæ P. (manuducente tamen il-
lum eodem Turnebo) *Trimalcionis nobilitas ani-*
madvertitur. Juvat & in eadem inscriptione τδ
Noster additum; *Nostri* namque erant Imperatores
dicti. Necte remorare debet, quod *Procurator*,
quod *Dispensator* videatur quoque designari Tri-
malcio; nam simulatè ea planè dicta sunt, ut quem-
admodum ad summum Imperii fastigium evectus
Princeps foret, vel ita commodè à Satyrographo
peracuto posses subindicari: Aptè enim *Dispensa-*
tor de Imperatore diceretur; quod equidem,
si probatione indigeret, latis super-
que hîc redderem ma-
nifestum.

INDEX.

A.

Acumen.	95
Ægrotantibus anatum, palumborum & leporum carnem exhibuit Cato.	84
Anatinam parare.	84
Aviculæ vivæ tucetæ immissæ.	173

B.

Barbatoria, Barbatoriam facere.	94. 112
de Berengarii Augusti laudibus Panegyricus, cum Notis Hadr. Valesii editus.	111

C.

Jo. Capellanus laudatur.	160
Caunii Cariæ populi quales.	80
Celsi locus sanatus.	22
Ciceronis Singularia.	184
Codici scripto, noviterq; publicato, quænam con- ciliant auctoritatem.	92
Cæna libera.	76
in Conviviis famuli stabant, pueri ingenui sede- bant.	108. 109
Critices partes.	87. 88

D.

Depræsentiarum.	86
Disciplinarum contemptus.	86. 87
Doussa, Pithœi conjecturam de ætate Petronii con- firmans, notatur.	117. &c.

N

Egru-

INDEX.

E.

Egruminare. 90

F.

Famulis non convenit sedere in Conviviis. 108

G.

Gruterus locum Petronii corrigens notatur. 158

H.

Heronis Alexandrini editio promissa. 171

Hispaniæ barbaries. 166

L.

Ingenuorum dignitas in Prænominibus posita. 192

Inpræsentiarum. 86

L.

Λαυράζειν dicere alicui. 105

Lapidariæ literæ. 88

Linguae Latinæ fictitia & ludicra verba. 90

Literæ bonæ cur malis exosæ. 87. earum neglectus in Hispania. 166

Literæ Sacræ Ethnicis cognitæ. 173

M.

Mataritata. 90

Muretus an habuerit novum Petronii Fragmentum. 83. 139

N.

Nero liberalibus disciplinis probè imbutus. 156

an sub larva Trimalcionis à Petronio introductus. V. Trimalcio.

P.

Panis autopyrus malè præfertur siligineo. 91. 92
Peri-

INDEX.

Periscelides Romanorum Græcorumq; quid fuerint. 109

Petronius, æqualis Neronis, & Petronius Satyricorum auctor diversi fuerunt. 114. seqq.

Petronii Arbitri Ætas. 122. &c. Patria. 118. seqq. Libri Satyrici plures. 115. &c. Stilus. 122. seqq. frequens usurpatio Græcorum nomen. 120. &c. 187. proclivitas ad nova verba cudenta. 88. 92. 185. Laudes. 176

de Petronii novo Fragmento Tragurienſi, primum Patavii, deinde Lutetiæ publicato, judicia Jo. Caji Tilebomeni. 89. Hadr. Valesii. 99. seqq. Jo. Christophori Wagenſeili. 135. seqq. Jo. Ludovici Praſchii. 166. seqq. 175. &c. Jo. Henrici Urſini. 168. seqq. N. N. vindicantis aliqua à Wagenſeilio improbata. 172. seqq. 177. &c. Jo. Schefferi. 179. seqq. Recentissimum veteratoris fœtum esse colligitur. 157. seqq. in eo novæ aliquot Castigationes locorum Petronianorum laudem merentur. 158. &c. 189.

Philogeni autoritas. 184

Pithœus notatur. III. 120

Q.

Quercera. 95

S.

Sarisberienſis mos. 189

Scripti alicujus, num genuinum aut adulterinum sit, difficilis dijudicatio. 136

Sidonii locus emendatur. 119

Statuarum fragmina quanto in pretio. 134. &c. Stipen-

INDEX.

Stipendium unde dicatur. 79
 Striges & Strigæ differunt. 91. 101. &c.
 Sudaria qualia Romanis in usu. 109. &c.
 Syetionius frequenter Petronium illustrat. 151. seqq.

T.

Taratantara. 90
 Tilebomeni & Typographi Patavini rationes, ob
 quas novum Petronii Fragmentum obtru-
 dunt, diluuntur. 138. seqq.
 Trimaicionis nomen unde. 191, quis hoc nomine
 designetur à Petronio. 113. 150. seqq. 168. &c.
172. 190. &c.
 Tubicines in funeribus adhibiti. 110. &c.

V.

Viperam sub ala nutricas, prov. locutio. 95
 Vitrum ductile. 84

F I N I S.

